

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra obchodu a financí

Diplomová práce

Možnosti zdanění podnikajících fyzických osob v ČR

Bc. Simona Švarcová

© 2024 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Simona Švarcová

Veřejná správa a regionální rozvoj – c.v. Klatovy

Název práce

Možnosti zdanění podnikajících fyzických osob v ČR

Název anglicky

Taxation options for natural persons doing business in the Czech Republic

---

Cíle práce

Cílem práce je identifikace základu daně z příjmu a následné splatné daně fyzických osob vykazujících různou výši obratu, podnikajících na hlavní/vedlejší činnost, plátců/neplátců DPH. Dílčím cílem bude rovněž zjištění výdajů/nákladů na administraci daňové povinnosti fyzických osob v České republice.

Metodika

Teoretická část práce bude zpracována na základě deskripce jednotlivých alternativ zdaňování fyzických osob podle právních předpisů ČR (daňová evidence, podvojný účetnictví, výdajové paušály, paušální daň) dle tuzemských a zahraničních literárních zdrojů. Vlastní část práce bude založena na metodě analýzy, která bude zjišťovat výslednou daň u jednotlivých variant zdaňování. Další část práce bude založena na metodě komparace řešení pro různé skupiny fyzických osob a na expertních rozhovorech zjišťujících velikost skupin podnikajících fyzických osob v jednotlivých variantách zdaňování. Z komparace budou přijaty návrhy na optimální řešení pro jednotlivé varianty zdaňování, a to podle výše daňové povinnosti a podle výše administrativních výdajů/nákladů na zjištění této daňové povinnosti.

Doporučený rozsah práce

60 – 80 stran

Klíčová slova

Daňová evidence, fyzická osoba, paušální daň, paušální výdaje, účetnictví.

Doporučené zdroje informací

BERÁNEK, Petr. 2021. Průvodce zákonem o daních z příjmů pro OSVČ: a další poplatníky s dílčím základem v § 7. 1. vyd. Olomouc: ANAG. ISBN 978-80-7554-318-9.

DVOŘÁKOVÁ, Veronika, Marcel PITTERLING a Hana SKALICKÁ. 2019. Zdaňování příjmů fyzických a právnických osob. 4. vyd. Praha: Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7598-316-9.

KLIMEŠOVÁ, Ludmila. 2018. Daňová optimalizace. 2., aktualiz. vyd. Praha: Ústav práva a právní vědy. ISBN 978-80-87974-17-9.

MACHÁČEK, Ivan. 2021. Fyzické osoby a daň z příjmů. 4., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7676-075-2.

VANČUROVÁ, Alena, Lenka LÁCHOVÁ a Jana VÍTKOVÁ. 2020. Daňový systém ČR 2020. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7598-887-4.

WATTEL, P. J. MARRES, O., VERMEULEN, H. 2019. European Tax Law Seventh Edition: Volume I (Student Edition), General topics and Direct taxation. 7th ed. Alphen aan den Rijn: Wolters Kluwer. ISBN 978-9403505909

Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, v platném znění

Předběžný termín obhajoby

2023/24 LS – PEF

Vedoucí práce

doc. Ing. Jana Hinke, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra obchodu a financí

Elektronicky schváleno dne 18. 10. 2023

prof. Ing. Luboš Smutka, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 3. 11. 2023

doc. Ing. Tomáš Šubrt, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 27. 03. 2024

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Možnosti zdanění podnikajících fyzických osob v ČR" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 31. 3. 2024

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala doc. Ing. Janě Hinke, Ph.D., za odborné vedení, rady a připomínky, které přispěly při vypracování mé diplomové práce. Dále bych chtěla poděkovat panu Ing. Šlajsovi za jeho čas strávený při odborných konzultacích. Také bych chtěla poděkovat mé rodině za trpělivost při mém studiu.

Možnosti zdanění podnikajících fyzických osob v ČR

Abstrakt

Teoretická část diplomové práce vychází z analýzy odborné literatury a platné legislativy, rozdělené do kapitol, které poskytují přehled o daních z příjmů fyzických osob, vedení evidence podnikajících fyzických osob a daňovém zatížení. Analytická část se dělí do tří částí, které splňují cíle práce. První část praktické části zkoumá výsledné daně u jednotlivých typů evidence podnikatelské činnosti (daňová evidence, účetnictví, paušální výdaje či paušální daň) na základě subjektů, které dosahují různých výších obrátů, zda podnikají na základě hlavní či vedlejší činnosti a zda jsou plátcem DPH. Druhá část analyzuje náklady a výdaje související s administrativní činností podnikatelů, zatímco třetí část zkoumá velikost skupin podnikajících fyzických osob v různých variantách zdaňování. Zvolené metody byly prostřednictvím dotazníkové šetření a výzkumných rozhovorů s vybranými subjekty. Závěr této práce obsahuje komparaci, která z variant je pro danou fyzickou osobu nejvýhodnější, a to dle nejnižší daňové povinnosti a podle časové a finanční náročnosti.

Klíčová slova: Daň z příjmů fyzických osob, daňová evidence, daň, daňová povinnost, fyzická osoba, účetnictví, paušální daň, paušální výdaje

Taxation options for natural persons doing business in the Czech Republic

Abstract

The theoretical part of the thesis is based on an analysis of professional literature and applicable legislation, divided into chapters that provide an overview of personal income taxes, keeping records of self-employed individuals and the tax burden. The analytical part is divided into three parts that meet the objectives of the work. The first part of the practical part examines the resulting taxes for individual types of business records (tax records, accounting, flat-rate expenses or flat-rate tax) on the basis of entities that achieve different levels of turnover, whether they do business on the basis of their main or secondary activity and whether they are VAT payers. The second part analyzes the costs and expenses related to the administrative activity of entrepreneurs, while the third part examines the size of groups of natural persons doing business in different variants of taxation. The chosen methods were through a questionnaire survey and research interviews with selected subjects. The conclusion of this thesis contains a comparison of which of the variants is the most advantageous for a given natural person, according to the lowest tax liability and according to the time and financial demands.

Keywords: Income tax for natural persons, tax records, tax, tax liability, natural person, accountancy, flat rate tax, lump sum expenses

Obsah

1 Úvod.....	12
2 Cíl práce a metodika	13
2.1 Cíl práce	13
2.2 Metodika	13
3 Teoretická východiska	16
3.1 Charakteristika daně z příjmů fyzických osob v České republice	16
3.1.1 Předmět daně z příjmů fyzických osob.....	16
3.1.2 Poplatník a plátce daně z příjmů fyzických osob	17
3.2 Definice pojmu podnikající fyzické osoby	18
3.2.1 Fyzická osoba	19
3.3 Živnostenské podnikání	19
3.3.1 Charakteristika živnosti	20
3.3.2 Podmínky provozování živnosti	21
3.3.3 Subjekty oprávněné provozovat živnost.....	22
3.3.4 Druhy živností.....	22
3.3.5 Vznik živnostenského oprávnění	23
3.4 Způsoby evidence podnikatelské činnosti.....	24
3.4.1 Vedení účetnictví	25
3.4.2 Daňová evidence	26
3.4.3 Paušální výdaje	26
3.4.4 Paušální daň	27
3.5 Schéma daňové povinnosti.....	29
3.5.1 Stanovení základu daně	30
3.5.2 Položky snižující základ daně.....	30
3.5.3 Sazba daně	31
3.5.4 Slevy na dani a daňové zvýhodnění.....	32
3.5.5 Výpočet daňové povinnosti	34
3.6 Daňové přiznání k dani z příjmů fyzických osob.....	36
3.6.1 Zálohy na daň z příjmů	36
3.6.2 Formuláře k dani z příjmů fyzických osob v ČR.....	37
3.7 Daň z přidané hodnoty	38
3.7.1 Plátce daně z přidané hodnoty	38
3.7.2 Povinnosti plátce DPH.....	39
3.8 Hlavní a vedlejší samostatně výdělečná činnost	39
3.8.1 Hlavní samostatně výdělečná činnost.....	40
3.8.2 Vedlejší samostatně výdělečná činnost.....	40

4	Vlastní práce	42
4.1	Modelové příklady zjišťující daňové zatížení	42
4.1.1	Modelový příklad 1	43
4.1.1.1	Vedení daňové evidence	43
4.1.1.2	Vedení účetnictví	45
4.1.1.3	Využití paušálních výdajů	47
4.1.1.4	Paušální daň	49
4.1.1.5	Komparace jednotlivých možností zjištění ZD	49
4.1.2	Modelový příklad 2	51
4.1.2.1	Vedení daňové evidence	51
4.1.2.2	Vedení účetnictví	54
4.1.2.3	Využití paušálních výdajů	57
4.1.2.4	Paušální daň	60
4.1.2.5	Komparace jednotlivých možností zjištění ZD	60
4.1.3	Modelový příklad 3	62
4.1.3.1	Vedení daňové evidence	62
4.1.3.2	Vedení účetnictví	67
4.1.3.3	Využití paušálních výdajů	71
4.1.3.4	Paušální daň	76
4.1.3.5	Komparace jednotlivých možností zjištění ZD	77
4.2	Dotazníkové šetření	81
4.2.1	Charakteristika respondentů	81
4.2.2	Vyhodnocení dotazníkové šetření	89
4.2.3	Vyhodnocení stanovených předpokladů	93
4.2.4	Zhodnocení výsledků dotazníkového šetření	95
4.3	Expertní rozhovory	97
4.3.1	Expertní rozhovor 1	97
4.3.2	Expertní rozhovor 2	101
5	Výsledky a diskuse	111
6	Závěr	115
7	Seznam použitých zdrojů	117
8	Seznam obrázků, tabulek, grafů a zkratk	121
8.1	Seznam obrázků	121
8.2	Seznam tabulek	121
8.3	Seznam grafů	122

8.4	Seznam použitých zkratk.....	123
Přílohy	.....	124

1 Úvod

Fyzické osoby jako takové získávají určité příjmy, a to ze zaměstnání (závislé činnosti), kdy osoba za odvedenou práci získává mzdu, plat či odměny. Dále mohou získávat příjmy z podnikatelské činnosti, z nájmu či kapitálového majetku. Obecně je podnikání fyzické osoby brána taková činnost, díky které osoba generuje zisk. Samostatná činnost jako taková se vykonává na základě tzv. hlavní či vedlejší činnosti. Z každého příjmu uvedeného v zákoně poté musí fyzická osoba odvádět daň (resp. daň z příjmů fyzických osob).

V současné době jsou daně neodmyslitelnou součástí každodenního života všech lidí a každý z nás se s nějakým druhem již setkal. Ať už se jedná o daň z přidané hodnoty při nákupu zboží či na výplatní pásce s daní z příjmů fyzických osob. Daně tak představují hlavní příjem do státního rozpočtu, jelikož by bez nich mohl jen těžko fungovat.

Historie daní spadá již do dávné minulosti, kdy lidé museli platit daně, a to na krytí určitých potřeb státu. S rozvojem společnosti se ale celý systém daní změnil a rozvinul. Daně jsou také předmětem častého novelizování a tím pádem je problematika daní často diskutovaným tématem, a to z hlediska státu ale i občanů. Stát se totiž snaží o to, aby na daních vybral co nejvyšší částku, ale snahou občanů je dosáhnout co nejnižšího daňového zatížení.

Daňový systém České republiky je velmi složitý a běžný poplatník tak mnohým věcem ani nerozumí. V této oblasti je tak pro občana nejdůležitější daň z příjmů, se kterou se setkává buď v rámci ročního zúčtování, placení záloh na dani z příjmu či v rámci ročního podávání přiznání k dani z příjmů fyzických osob. Tento typ je zahrnován mezi daně přímé, což znamená, že plátcem je konkrétní osoba, která nese daňové břemeno.

V České republice existují čtyři možnosti vedení podnikatelské činnosti a zjištění následného základu daně. Jedná se o vedení daňové evidence či účetnictví, využití tzv. výdajových paušálů a od roku 2021 je možné být poplatníkem v tzv. paušálním režimu. Při každé této možnosti jsou v zákonech uvedena určitá pravidla, a ne vždy může některou variantu fyzická osoba využít.

Mnoho lidí často nemá povědomí o možnostech snížení svého daňového zatížení. Je proto klíčové, aby měli alespoň základní přehled o této problematice. Zdanění příjmů podnikajících fyzických osob může mít v některých situacích významné dopady. Správná strategie snížení daňové povinnosti může být pro podnikatele velkým přínosem.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem teoretické části je deskripce základních pojmů týkající se daně z příjmů fyzických osob a jednotlivých variant zdanění.

Hlavním cílem této práce je identifikace základu daně z příjmu fyzických osob a následné splatné daně fyzických osob vykazujících různou výši obratu, podnikajících na hlavní/vedlejší činnost a plátců/neplátců DPH.

Díličím cílem je též zjištění výdajů/nákladů na administraci daňové povinnosti fyzických osob v České republice.

2.2 Metodika

Teoretická část diplomové práce je zpracována na základě syntézy tezí z odborné literatury a platných právních předpisů. Zpracovaná literární rešerše je rozdělena do dílčích kapitol, které vytváří přehled o dané problematice. Jednotlivé kapitoly obsahují teoretická východiska týkající se daně z příjmu fyzické osoby, způsoby vedení evidence podnikajících fyzických osob a v neposlední řadě schématem celkového daňového zatížení. Teoretická část zohledňuje údaje vztahující se především k roku 2023 doplněné o legislativní změny vztahující se k roku 2024.

Analytická část práce je rozdělena do tří dílčích částí, které splňují cíle diplomové práce. První část je založena na metodě analýzy, která zjišťuje výslednou daň u jednotlivých variant zdanění (vedení účetnictví, daňová evidence, paušální daň či výdajové paušály). Modelové příklady zjišťující splatnou daň jsou rozděleny podle podnikajících fyzických osob, které vykazují různou výši obratu, zda podnikají na hlavní či vedlejší činnost a v neposlední řadě, zda se jedná o plátce či neplátce daně z přidané hodnoty. Dle této identifikace je prvním modelovým příkladem, který se zaměřuje na fyzickou osobu, která podniká na základě vedlejší činnosti, dosahuje obratu do 1 mil. Kč a není plátcem DPH. Druhý modelový příklad zjišťuje daňovou povinnost u osoby, která provozuje činnost na základě hlavní činnosti, obrat převyšuje částku 2 mil. Kč a je plátcem DPH. Poslední modelový příklad naopak zjišťuje splatnou daň u takové fyzické osoby, která podniká na základě hlavní činnosti, obrat se pohybuje do výše 2 mil. Kč a není proto plátcem DPH. Pro srovnání mezi daňovou evidencí a účetnictvím je východiskem výše nezaplacených pohledávek a závazků. Tyto výše jsou odvozeny od průměrných výších pohledávek a závazků fyzických osob, které

splňují zadaná kritéria, a to dle interních záznamů daňového poradce Ing. Šlajse. Pokud by se tato skutečnost nebrala v potaz, výše daňové povinnosti by tak byla stejná jak v případě daňové evidence, tak v případě vedení účetnictví.

Po zjištění splatné daně u jednotlivých variant následuje komparace, která z těchto variant je neoptimálnější pro danou fyzickou osobu. Veškeré výpočty zahrnují data vztahující se ke zdaňovacímu období roku 2023. Výpočty nezahrnují odčitatelné položky, slevy (kromě základní slevy na poplatníka) či daňové zvýhodnění. To vychází ze skutečnosti, že se diplomová práce zaměřuje na jednotlivé typy zjištění základu daně u podnikajících fyzických osob. To znamená, že odčitatelné položky či slevy nemají na výpočty splatné daně žádný vliv. Pro první modelový příklad, kdy fyzická osoba podniká na základě vedlejší činnosti, je počítáno s hrubým příjmem 449 904 Kč za zdaňovací období 2023. Tato částka vychází z dat z Českého statistického úřadu, který zveřejnil, že medián mezd za 3. čtvrtletí 2023 činí 37 492 Kč, za rok tedy 449 904 Kč (1). Modelové příklady zohledňují různé poměry výdajů a příjmů, kterých může podnikající fyzická osoba dosahovat. Pro zjednodušení se neuvádí zaplacené zálohy na DPFO. V případě výpočtu splatné daně u využití paušálního výdaje je použita 60% výše. To je odvozeno od poskytnutých dat od Generálního finančního ředitelství, které uvedlo, že je nejvyužívanější právě 60% výdajový paušál (viz expertní rozhovor).

Další část analytické části se zaměřuje na zjištění nákladů/výdajů souvisejících s administrativní činností podnikajících fyzických osob. Hlavním cílem je zjištění celkové náročnosti evidence podnikatelské činnosti respondentů. Především tedy zjištění, zda si fyzické osoby svoji činnosti evidují sami či využívají služeb externistů. Dílčím cílem je tak určit časovou náročnost a výdaje/náklady na administraci. Těchto cílů je docíleno prostřednictvím dotazníkové šetření, které se řadí mezi kvantitativní výzkumné metody. Dotazník byl vytvořen online a následně přepsán do tištěné podoby (viz příloha 1). Dotazník obsahuje 13 anonymních otázek, u kterých lze odpovědět na jednu či více odpovědí. Dotazníky byly rozdány v tištěné podobě autorkou diplomové práce, kdy byl respondentům vysvětlen postup při vyplnění. Sběr dat se uskutečnil v prosinci roku 2023 a celkem bylo rozdáno 415 tištěných dotazníků. Návratnost byla od 192 respondentů, což je zhruba 46,26 % z celkového počtu dotazníků. Cílovou skupinou byly podnikající fyzické osoby. Dotazník se skládá ze tří okruhů, kdy první okruh zjišťuje obecné informace o fyzické osobě. Druhý okruh obsahuje otázky týkající se skutečností o jejich podnikatelské činnosti (suma obrátu, zda jsou fyzické osoby zároveň zaměstnavatelem, zda jsou plátcem DPH atd.). Tento

okruh je významný pro splnění cíle tohoto dotazníkové šetření. Jedná se o faktory, které závisí na výši služeb externistů v případě, že fyzická osoba těchto služeb využívá. Třetí okruh naopak zjišťuje, zda fyzické osoby využívají externistů a kolik za tyto služby zaplatí anebo, zda si podnikatelskou činnost administrují sami a jaká je časová náročnost. Pro tento výzkum jsou stanoveny tři předpoklady a pět výzkumných otázek, které jsou uvedeny v příloze č. 2. Analýza předpokladů a výzkumných otázek je provedena pomocí tabulek (kontingenčních) a grafů, kdy jsou odpovědi filtrovány dle různých kritérií. Předpoklady byly stanoveny na základě osobních dotazů s anonymními podnikajícími fyzickými osobami.

Třetí část analytické části zjišťuje velikost skupin podnikajících fyzických osob v jednotlivých variantách zdaňování. Této části je dosaženo pomocí expertního rozhovoru s Generálním finančním ředitelstvím (dále jen GFŘ). Instituce byla vybrána z důvodu, že je kompetentní poskytnout údaje týkající se podnikajících fyzických osob dle typu evidence. Data byla poskytnuta online v říjnu roku 2023 a jsou kompletní za zdaňovací období 2017 až 2022. Cílem rozhovoru je určit kvantifikaci fyzických osob za dané zdaňovací období v jednotlivých typech vedení podnikatelské činnosti (účetnictví, daňová evidence, výdaje procentem z příjmu, paušální daň). Poskytnutá data byla zpracovaná do kontingenční tabulky a zachycena pomocí grafu. Stanovené otázky jsou uvedeny v příloze č. 3.

Doplňujícím je expertní rozhovor s daňovým poradcem Ing. Šlajsem. Tento rozhovor proběhl v lednu roku 2024 v Domažlicích, kde provozuje Ing. Šlajs své daňové a účetní služby. Rozhovor je rozdělen do tří částí, které mají různé cíle. První část je zaměřena na možnosti daňové optimalizace. Druhá část zjišťuje výši daňových služeb a které faktory jsou významné při určení této výše. Poslední část analyzuje velikost skupin podnikajících fyzických osob (resp. klientů této kanceláře) v jednotlivých typech evidence. Tento okruh tak navazuje na poskytnutá data od GFŘ s cílem zjistit, jak významně se tyto data liší s daty poskytnuté od daňového poradce Ing. Šlajse. Otázky jsou uvedeny v příloze č. 4.

Výstupem této práce je na základě komparace modelových případů najít nejvhodnější způsob zdanění, a to na základě nejnižší daňové povinnosti a nejnižšími náklady/výdaji na administraci. Z komparace jsou následně přijaty návrhy na optimální řešení pro jednotlivé varianty zdaňování, a to právě podle výše daňové povinnosti a podle administrativní zátěže.

3 Teoretická východiska

3.1 Charakteristika daně z příjmů fyzických osob v České republice

Daň z příjmů se týká každého, kdo v rámci vymezeného období nabyl určitý peněžitý či nepeněžitý příjem. Daň z příjmů fyzických osob (později DPFO) upravuje Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů (později ZDP) a řadí se mezi jednu z nejsložitějších daní v daňovém systému. Tento typ daně se řadí mezi přímé daně, které jsou charakteristické tím, že je zde určen plátce i poplatník a oproti daním nepřímým jsou viditelnější. Právě daň z příjmů (neboli důchodové daně) tvoří velmi významnou část rozpočtových příjmů. Daň z příjmů fyzických osob je daní univerzální, což znamená, že ji podléhají veškeré zdanitelné příjmy. Zdaňovacím obdobím se zde rozumí kalendářní rok (2, s. 60–62).

3.1.1 Předmět daně z příjmů fyzických osob

V České republice se do předmětu DPFO zahrnuje celkem pět druhů příjmů (tzv. dílčích základů daně), přičemž příjmem se rozumí příjem v peněžité i nepeněžité formě. Součtem pěti dílčích základů daně vznikne jeden základ daně pro výpočet celkové daňové povinnosti. **Předmětem daně jsou poté tedy:**

- příjmy ze závislé činnosti (obsaženy v § 6 ZDP),
- příjmy ze samostatné činnosti (§ 7 ZDP),
- příjmy z kapitálového majetku (§ 8 ZDP),
- příjmy z nájmu (§ 9 ZDP) a
- ostatní příjmy (§ 10 ZDP) (3, s. 2–5).

Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů také uvádí, které příjmy nejsou předmětem daně (uvedeny v § 3) a které příjmy jsou osvobozené (uvedeny v § 4). Příjmy osvobozené od daně z příjmů fyzických osob se týkají příjmů úplatných i bezúplatných (3, s. 2–5).

Příjmy osvobozené od DPFO se do daňového přiznání neuvádí. Pro příklad jsou uvedeny takové příjmy, které se v praxi vyskytují nejčastěji:

- příjmy plynoucí z dědictví,
- výhry z loterie a tomboly, jejichž výše výhry nepřesáhne částky 1 000 000 Kč,
- příjem z prodeje rodinného domu a souvisejícího pozemku nebo jednotky za určitých podmínek,

- přijaté náhrady majetkové a nemajetkové újmy, plnění z pojištění majetku, odpovědnosti za škodu, z cestovního pojištění,
- plnění z vyživovací povinnosti,
- dotace ze státního rozpočtu,
- příspěvky na stavební spoření, stipendia aj. (4).

Z důvodu zaměření diplomové práce je nutné uvést příjmy, jež jsou zahrnované do příjmů ze samostatné činnosti. **Příjmy ze samostatné činnosti jsou uvedeny v § 7 odst. 1 ZDP** a patří sem příjmy:

- a) ze zemědělské výroby,
- b) z živnostenského podnikání,
- c) z jiného podnikání, ke kterému je nutné podnikatelské oprávnění (např. příjmy auditorů, daňových poradců) a
- d) z podílu společníka veřejné obchodní společnosti a komplementáře komanditní společnosti na zisku (5, s. 38).

Naproti tomu **příjmy ze samostatné činnosti podle § 7 odst. 2 ZDP** jsou:

- a) z užití nebo poskytnutí práv z průmyslového či jiného duševního vlastnictví, autorských práv (včetně práv příbuzných autorskému právu), z vydávání rozmnožování a rozšiřování literárních a jiných děl vlastním nákladem,
- b) z nájmu majetku zařazeného v obchodním majetku a
- c) z výkonu nezávislého povolání (5, s. 38).

3.1.2 Poplatník a plátce daně z příjmů fyzických osob

V České republice je **poplatníkem DPFO** každá fyzická osoba, jež začne pobírat příjmy ze zdrojů v ČR. Tito poplatníci se dále dělí podle toho, zda jsou daňovými rezidenty České republiky anebo daňovými nerezidenty České republiky. Daňovým rezidentem České republiky je takový poplatník DPFO, který má na území ČR bydliště anebo se zde obvykle zdržuje. Daňová povinnost takových poplatníků se vztahuje na všechny zdanitelné příjmy (ať už plynoucí z České republiky či ze zahraničí). Rezidentem, který se na území České republiky zdržuje, se rozumí osoba, která se na území státu zdržuje 183 dnů a více v kalendářním roce (6, s. 42–45).

Kromě toho může nastat situace, kdy má fyzická osoba bydliště jak v České republice, tak i v zahraničí. Pro takové případy se mezi zeměmi uzavírá tzv. Smlouva o zamezení dvojího zdanění (později ZDZ). Pokud je mezi zeměmi tato smlouva uzavřena,

bude poplatník rezidentem pouze v jednom státě, a to ve státě, se kterým má užší osobní a hospodářské styky. V případě, že Smlouva o ZDZ mezi zeměmi uzavřená není, nastává situace, kdy poplatník (jako rezident dvou států současně) své příjmy zdaňuje v obou státech, tedy dvakrát (6, s. 42–45).

Daňovým nerezidentem je poté poplatník, který nemá bydliště v ČR, obvykle se zde nezdržuje anebo ten poplatník, který je z rezidenství v ČR vyloučen smlouvou o ZDZ. Tito nerezidenti mají povinnost v ČR přiznat a zdanit pouze příjmy plynoucí ze zdrojů v ČR (6, s. 42–45).

V případě vymezení **plátce DPFO** se rozumí taková osoba, která je povinna odvést správci daně daň nebo zálohu na daň, které jsou od poplatníků vybrány či sraženy. Ne vždy je poplatník i plátce ta samá osoba (např. u zaměstnance je plátcem daně jejich zaměstnavatel) a zároveň plátce daně z příjmů fyzických osob nemusí být vždy fyzická osoba (opět u zaměstnance, kdy plátcem je jejich zaměstnavatel – tzn. právnická osoba). Plátcem se rovněž rozumí osoba, která odvádí úhradu na zajištění daně (3, s. 6–7).

3.2 Definice pojmu podnikající fyzické osoby

Nejdříve je nutné vymezit pojem podnikatel, který je zakotven v § 420 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku a určuje podnikatele jako: „*Kdo samostatně vykonává na vlastní účet a odpovědnost výdělečnou činnost živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku, je považován se zřetelem k této činnosti za podnikatele*“ (7).

V definici podnikatele, jež uvádí občanský zákoník, musí být splněny všechny znaky proto, aby byla daná osoba považována za podnikatele. **O podnikateli se poté hovoří tehdy, je-li:**

- osoba zapsaná v obchodním rejstříku (povinný či dobrovolný zápis),
- osoba, která má k podnikání živnostenské oprávnění (živnost řemeslná, volná, vázaná či koncesovaná) a
- osoba, která podniká na základě jiného oprávnění podle jiného zákona, než je živnostenský zákon (např. auditor, daňový poradce, advokát, lékař, notář atd.) (8, s. 17–18).

Do obchodního rejstříku se zapisují osoby povinně či dobrovolně. Povinný zápis do obchodního rejstříku mají:

1. obchodní společnosti a družstva,
2. fyzické osoby, které jsou podnikatelé a mají trvalé bydliště v ČR a požádají o zápis a fyzické osoby uvedené v § 43 zákona č. 304/2013 Sb., které podnikají na území ČR a požádají o zápis a
3. další osoby, pokud povinnost jejich zápisu stanoví zákon č. 304/2013 Sb. nebo jiný zákon (8, s. 17–18).

Povinnost zapsat se do obchodního rejstříku má taková fyzická osoba, která je podnikatelem podnikajícím na území České republiky, jestliže výše jejich výnosů nebo příjmů snížených o daň z přidané hodnoty (je-li součástí výnosů nebo příjmů) dosáhla nebo přesáhla za dvě po sobě bezprostředně následující účetní období v průměru částku 120 000 000 Kč (8, s. 17–18).

3.2.1 Fyzická osoba

Samotná fyzická osoba (později FO) je člověk obecně. Pokud ale tato osoba začne podnikat, hovoří se o ni jako o podnikající fyzické osobě neboli osobě samostatně výdělečně činné (později OSVČ). Představuje tak nejjednodušší formu podnikatelské činnosti, jelikož postačí získat příslušné podnikatelské oprávnění, většinou živnostenské oprávnění (9).

Podnikající fyzické osoby se vyznačují tím, že prodávají svou vlastní práci a práci svých případných zaměstnanců. Každá fyzická osoba má povinnost podnikat pod svým vlastním křestním jménem a příjmením. Fyzická osoba má rovněž možnost zápisu do obchodního rejstříku, čímž odpadá možnost zvolení libovolného názvu. V případě, že je fyzická osoba bez zaměstnanců a svou práci vykonává samostatně bez jakékoliv pomoci, jedná se subjekt, kdy je OSVČ sama sobě zaměstnavatelem i zaměstnancem. Pokud je navíc podnikají fyzická osoba i zaměstnavatelem, ukládá se jí povinnost zařídit všechny náležitosti spojené s výkonem práce (9).

3.3 Živnostenské podnikání

Živnostenské podnikání (zkráceně živnost) může provozovat fyzická či právnická osoba, a to za splnění podmínek daných živnostenským zákonem. Živnost a všechny týkající se pojmy jsou obsaženy v zákoně č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání. Tento zákon také vymezuje, které z profesí je možné vykonávat bez příslušného živnostenského

oprávnění. Pokud se daná osoba rozhodne pro provozování více živností najednou, musí mít pro každou z nich příslušné živnostenské oprávnění (10).

3.3.1 Charakteristika živnosti

Definice pojmu živnosti je obsažena v § 2 živnostenského zákona, kdy je za živnost považována soustavná činnost provozovaná samostatně, vlastním jménem, na vlastní odpovědnost, za účelem dosažení zisku a za podmínek stanovených živnostenským zákonem. Aby byla živnost **považována za živnost** jako takovou, musí být splněno těchto 6 znaků (11):

- a) **Soustavnost** – tento znak je charakteristický tím, že je určitá činnost provozována buď trvale nebo opakovaně. Může se ale jednat také o činnost, jejíž realizace či dokončení cíle vyžaduje delší dobu. Soustavností se nevyznačuje živnost, která je provozována jednorázově, příležitostně či nahodile.
- b) **Samostatnost** – tento znak spočívá zejména v samostatném rozhodování podnikatele a není zde podřízenost jiné osobě. Podnikatel tedy může sám rozhodovat o způsobu, době, rozsahu a místě výkonu jeho činnosti.
- c) **Provozování činnosti vlastním jménem** – v podstatě jde o nutnost jednoznačné identifikace osoby podnikatele. Ti vystupují a činí právní úkony pod svou firmou, názvem, jménem a příjmením, vždy tedy v závislosti na tom, zda je či není daná osoba zapsána v obchodním rejstříku.
- d) **Provozování činnosti na vlastní odpovědnost** – podstata tohoto znaku spočívá v tom, že je živnost provozována na vlastní účet a za veškeré následky přejímá plnou odpovědnost sám podnikatel.
- e) **Provozování činnosti za účelem dosažení zisku** – předposlední znak se zaměřuje na získání peněžního příjmu (nebo zisku). V tomto případě není rozhodujícím faktorem, zda toho bylo dosaženo či na co bude případný příjem (zisk) použit. To, že podnikatel zisku nedosáhne, určitě neznamená, že není brán jako osoba podnikající za účelem dosažení zisku.
- f) **Podmínky stanovené živnostenským zákonem** – proto aby se jednalo o živnost, musí být splněno určitých podmínek, které jsou uvedeny níže. Pro provozování živnosti je nutné vždy splnit všeobecné podmínky a v určitých případech i zvláštní podmínky, jež jsou také uvedeny v Zákoně o živnostenském podnikání (11).

V živnostenském zákoně jsou vyloučeny činnosti, které se neřadí mezi živnosti. Výčet všech živností, jež jsou vyloučeny z režimu živnostenského zákona jsou uvedeny v § 3 zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání. **Mezi živnosti tak například nepatří:**

- činnost fyzických osob prováděná dle zvláštních předpisů (např. lékaři, notáři, advokáti, daňoví poradci, auditoři apod.),
- činnost bank, institucí elektronických peněz či provozovatelů platebních systémů,
- pořádání loterií a podobných her,
- pronájem nemovitostí, bytů a nebytových prostor,
- provádění archeologických výzkumů,
- provozování letišť, provozování pohřebišť, provozování zoologických zahrad na základě licence vydané Ministerstvem životního prostředí a mnoho dalších (12).

3.3.2 Podmínky provozování živnosti

Základem pro získání živnostenského oprávnění je splnění tzv. všeobecných podmínek, které musí splnit každá fyzická osoba, jež si o živnost žádá. Mimo to je u některých živností nutno splnit další kritéria – tzv. zvláštní podmínky, které jsou závislé na předmětu podnikání. V případě že fyzická osoba žádající o živnostenské oprávnění v minulosti již podnikala či stále podnikání, bude navíc potřebovat potvrzení, že nemá žádné dluhy vůči finančnímu úřadu, České správě sociálního zabezpečení či zdravotní pojišťovně (13).

a) Všeobecné podmínky

Všeobecné podmínky provozování živnosti jsou obsaženy v § 6 živnostenského zákona a představují základní předpoklad k tomu, aby daná osoba oprávnění získala. Tyto dvě podmínky jsou tedy nezávislé na oboru či předmětu podnikání a musí je splnit každá osoba žádající o živnostenské oprávnění:

- **plná svéprávnost a**
- **bezúhonnost (14).**

Za plně svéprávného člověka je považovaná taková osoba, která dovršila věku 18 let. To lze prokázat platným občanským průkazem, přičemž u nezletilých lze plnou své právnost nahradit souhlasem zákonného zástupce a přivolením soudu (14).

Naproti tomu za bezúhonného člověka lze považovat takovou osobu, která nebyla pravomocně odsouzena pro trestný čin spáchaný úmyslně a v souvislosti s podnikáním či

předmětem podnikáním, o který daná osoba žádá. Pro doložení této podmínky slouží výpis z Rejstříku trestů a ve většině případů si ho u občanů ČR zajistí sám úřad (14).

b) Zvláštní podmínky

U vybraných živností je nutné mimo všeobecných podmínek splnit i další kritéria, která jsou uvedena v § 7 živnostenského zákona. Zvláštními podmínkami provozování živnosti jsou především odborná nebo jiná způsobilost. Odborná způsobilost je vyžadována u živností řemeslných (např. hodinář, řezník, zedník), vázaných (např. účetní, projektant) a koncesovaných (např. dopravce či provozovatel cestovní kanceláře). Konkrétní požadavky na odbornou způsobilost stanovuje zákon pro jednotlivé činnosti s několika možnostmi prokázání (13):

- vzdělání v příslušném oboru či oboru příbuzném (vysvědčení, diplom),
- odborná kvalifikace nebo rekvalifikace (příslušné potvrzení o vykonané kvalifikaci/rekvalifikaci) a
- praxe v oboru (potvrzení o praxi od zaměstnavatele, a to včetně smlouvy).

Mimo to je ale možnost prokázání odborné způsobilosti prostřednictvím jiné osoby (tzv. odpovědného zástupce). Ten tedy za danou osobu musí splňovat dané zvláštní podmínky k provozování živnosti. Živnost poté provozuje osoba žádající si o živnostenské oprávnění, ale odpovědný zástupce dohlíží na to, aby podnikání probíhalo v souladu s předpisy (13).

3.3.3 Subjekty oprávněné provozovat živnost

Živnostenský zákon dále uvádí, kdo je oprávněn k provozování živnosti. Mimo splnění všeobecných, po případně zvláštních podmínkách jsou k provozování živnosti oprávněny fyzické i právnické osoby. Zákon dále stanovuje, že i zahraniční osoby mohou provozovat živnost na území České republiky, a to za stejných podmínek a ve stejném rozsahu jako fyzická či právnická osoba se sídlem na území ČR (15).

3.3.4 Druhy živností

Nejzákladnějším rozdělením živností je na dvě skupiny, a to:

- živnosti ohlašovací (které se dále dělí na živnosti volné, vázané a řemeslné) a
- koncesované (16).

Rozdíl spočívá v tom, že u živností ohlašovacích je možné začít provozovat živnost ihned po ohlášení, zatímco u živností koncesovaných je možné začít provozovat živnost ode dne nabytí právní moci rozhodnutí o udělení koncese (16).

Ohlašovací živnosti se dále rozdělují do tří kategorií, a to v závislosti na požadované odborné způsobilosti:

- **Živnosti volné** – tento druh živnosti je jen jeden, který se ale dále dělí na 80 oborů. Pro tento druh živnostenský zákon nevyžaduje prokázání odborné či jiné způsobilosti, tj. postačí pouze splnění všeobecných podmínek. Spadají sem činnosti jako služby grafiků a fotografů, reklamní činnost, ubytovací služby aj.
- **Živnosti vázané** – výčet všech těchto živností je uveden v příloze č. 2 k zákonu o živnostenském podnikání. Jedná se například o chemickou výrobu, výrobu a zpracování paliv či výrobu strojů a přístrojů. Kromě splnění všeobecných podmínek je nutné splnit podmínku odborné způsobilosti (stanovena v příloze č. 2 k zákonu o živnostenském podnikání).
- **Živnosti řemeslné** – jejichž výčet je obsažen v příloze č. 1 zákona o živnostenském podnikání. Stejně jako u živností vázaných je k provozování nutné splnit všeobecné podmínky, tak i odbornou způsobilost (ta je uvedena v § 21 a 22 živnostenského zákona). Mezi řemeslné živnosti se řadí např. malířství, hodinářství, kovářství či tesařství (16).

Druhým typem živnosti je živnost koncesovaná, která se dále nedělí. Živnost je provozována na základě tzv. koncese, o kterém rozhoduje živnostenský úřad, a to po splnění všeobecných požadavků a prokázání odborné způsobilosti (prokazována způsobem uvedeném v příloze 3 živnostenského zákona). Mezi koncesované živnosti se řadí např. výroba, úprava a půjčování zbraní a střeliva, směnářská činnost či provádění pyrotechnického průzkumu (16).

3.3.5 Vznik živnostenského oprávnění

Každé živnostenské oprávnění začíná u samotného výběru oboru podnikání. Pro vznik a následné založení živnosti musí každý žadatel splňovat zákonem dané všeobecné podmínky. V závislosti na typu živnosti je nutné prokázati odbornou či jinou způsobilost, popřípadě získat speciální povolení k provozování živnosti (tj. koncesi). Následně je nutné podat na živnostenský úřad jednotný registrační formulář (neboli JFR), kde se uvádí osobní

údaje, vybraný obor živnosti a sídlo. Prostřednictvím tohoto formuláře je možné informovat zdravotní pojišťovnu, Českou správu sociálního zabezpečení a finanční úřad o zahájení podnikatelské činnosti. V případě, že si budoucí živnostník vybral obor ze seznamu ohlašovacích živností a splňuje všechny potřebné požadavky, oprávnění nabývá účinnosti okamžitě po podání JRF. V případě žádosti o živnost koncesovanou je třeba počkat na udělení koncese (17).

Při vzniku živnosti, resp. živnostenského oprávnění, je každému podnikateli přiděleno identifikační číslo osoby (IČO). Uvádí se v podobě osmimístného čísla a každý ekonomický subjekt má své číslo, jelikož se tím od sebe odlišují. Slouží tedy k přímé identifikaci podnikatele z toho důvodu, že existuje řada podnikatelů, kteří mají podobný či shodný název. Podle zákona ho musí každá podnikající osoba uvádět na provozovně, účtenkách či na svém internetovém obchodě (18).

3.4 Způsoby evidence podnikatelské činnosti

Každá podnikající osoba má ze zákona povinnost vést záznamy o své podnikatelské činnosti. Existují čtyři způsoby, jak je možné evidovat příjmy a výdaje a každý způsob se hodí pro jiný typ podnikatelské činnosti. Způsoby uplatnění výdajů v dílčím základu daně příjmů ze samostatné činnosti dělí na:

- a) výdaje na dosažení, udržení a zajištění příjmů v prokázané výši – vedení **daňové evidence či účetnictví**,
- b) **paušálem z příjmu** (19, s. 192).

Od roku 2021 je také možnost využít poslední způsob vedení podnikatelské činnosti, a to využití tzv. **paušální daně**.

Každý poplatník se poté může rozhodnout, jaký způsob evidence činnosti zvolí. Každý způsob se hodí pro jiný typ podnikatelské činnosti, má své výhody a nevýhody, a proto je nutné zvolit takový způsob evidence, jež bude pro podnikatele nejvhodnější. Díky volnému výběru způsobu tak může i fyzická osoba zapsaná v obchodním rejstříku s povinností vést účetnictví zvolit např. využití paušálních výdajů. I přesto ale musí být dodrženo pravidlo, že zvolený způsob tvorby dílčího základu daně musí být rovněž uplatněn pro celý dílčí základ daně. To znamená, že nelze např. u živnosti použít způsob prokázaných výdajů a v rámci stejného dílčího základu daně u autorských honorářů využít výdaje paušálem z příjmu (19, s. 192).

3.4.1 Vedení účetnictví

Vedení účetnictví patří z hlediska administrativního a znalostního mezi nejnáročnější formu způsobu vedení podnikatelské činnosti. Z tohoto důvodu patří tato forma u fyzických osob mezi nejméně používané, pokud tedy účetnictví nemusí vést ze zákona. Účetnictví jako takové se řídí dle Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o účetnictví“). Existují **tři formy vedení účetnictví**, kterými jsou:

1. účetnictví v plném rozsahu,
2. účetnictví ve zjednodušeném rozsahu a
3. jednoduché účetnictví (20).

Rozdíl spočívá v tom, že v případě vedení účetnictví v plném či zjednodušeném rozsahu účtují podnikatelé podvojnými zápisy o stavu pohybu majetku a jiných aktiv, závazků včetně dluhů a jiných pasiv a mimo to i nákladech, výnosech a výsledku hospodaření. Naproti tomu předmětem jednoduchého účetnictví jsou výdaje a příjmy, majetek a závazky (20).

Každá hospodářská operace představuje určitý pohyb a musí být zachycena podvojně, tj. na dvou účtech. Například při nákupu zboží za hotovost dojde k přírůstku zboží a zároveň k úbytku peněz v pokladně. Všechny účetní operace se tak zachycují v účetních knihách, kterými jsou deník (či deníky), hlavní kniha, kniha analytických účtů a kniha podrozvahových účtů (21, s. 27–28).

Zákon č. 563/1991 Sb. o účetnictví uvádí, na koho se vztahuje povinnost vést účetnictví. **Fyzické osoby musí vést účetnictví v těchto případech:**

- pokud je fyzická osoba jako podnikatel zapsaná v obchodním rejstříku,
- obrat přesáhl částku 25 000 000 Kč za bezprostředně předcházející kalendářní rok,
- fyzické osoby, jež jsou společníky sdruženými ve společnosti, kde alespoň jeden ze zbylých společníků vede účetnictví,
- pokud povinnost ukládá zvláštní právní předpis anebo
- v případě, že se fyzická osoba rozhodne dobrovolně (22).

Pro zjištění základu daně u poplatníků vedoucí účetnictví se základ daně identifikuje na základě výsledku hospodaření, který může představovat zisk či ztrátu. Hospodářský výsledek se zjišťuje jako rozdíl mezi výnosy a náklady. Výnosem jsou takové položky, které zvyšují hospodářský výsledek a jedná se např. o tržby z prodeje služeb či zboží, z prodeje dlouhodobého majetku či výnosy z úroků. Naproti tomu náklady jsou položky snižující hospodářský výsledek a patří sem např. nákup materiálu či zboží, provozní

náklady, mzdové náklady aj. Na rozdíl od daňové evidence není rozhodující okamžik zaplacení či úhrady, ale okamžik provedení výkonu (23).

3.4.2 Daňová evidence

Daňová evidence se již neřídí zákonem o účetnictví, ale zákonem o dani z příjmů. Princip této formy vedení podnikatelské činnosti je postaven na úhradovém principu, tj. evidenci příjmů a výdajů. **Daňová evidence obsahuje zápisy o:**

- příjmech a výdajích – které se dále člení na daňově a nedaňově uznatelné výdaje a zápisy, které obsahují oddělené sledování příjmů osvobozených či z jiného důvodu nezahrnovaných do základu daně a
- majetku a závazcích (19, s. 171–172).

Stanovení základu daně je oproti účetnictví méně náročné, jelikož **základ daně** představuje rozdíl mezi příjmy a výdaji. Výhodou vedení daňové evidence je tedy menší administrativní náročnost a mnoho podnikajících fyzických osob nevyužívá daňového poradce. To ale představuje i určité riziko, jelikož při případných daňových kontrol jdou veškeré výdaje za ním (19, s. 171–172).

3.4.3 Paušální výdaje

V případě, že podnikatel nechce (nebo ze zákona nemusí) vést účetnictví či daňovou evidenci, může využít formu tzv. paušálních výdajů. To znamená, že se při stanovení výdajů vychází z výše příjmů a určitou sazbou jsou vypočteny. Úprava a podmínky jsou stanoveny v zákoně o dani z příjmů. Zákon mimo jiné uvádí, jaká je maximální možná hranice pro uplatnění výdajů z daných příjmů. Pro každý typ příjmu je stanovena zákonem jiná sazba, kterou lze uplatnit za daní zdaňovací období (3, s. 61). Následující tabulka obsahuje jednotlivé sazby pro dané příjmy a maximální možné hranice uplatnitelných výdajů.

Tabulka 1: **Rozdělení procentuálního uplatnění výdajů z příjmů**

Sazba	Typ příjmu	Maximální hranice výdajů
80 %	příjmy ze zemědělské výroby, lesního a vodního hospodářství příjmy z řemeslného živnostenského podnikání	1 600 000 Kč
60 %	ostatní příjmy ze živnostenského podnikání	1 200 000 Kč
40 %	jiné příjmy ze samostatné činnosti	600 000 Kč
30 %	příjmy z nájmu majetku vyřazeného v obchodním majetku	800 000 Kč

Zdroj: vlastní zpracování podle (3, s. 61)

Základem daně je v tomto případě také rozdíl mezi příjmy a výdaji. Využívá-li poplatník tuto metodu stanovení základu daně, má se za to, že v částce výdajů jsou obsaženy všechny výdaje týkající se samostatné činnosti. To znamená že výdaje na dosažení příjmů obsahují veškeré výdaje včetně nákupu materiálu, mzdových výdajů či odpisů. Evidence jeho činnosti tak zahrnuje zápisy o příjmech a pohledávkách, čímž odpadá povinnost evidovat a shromažďovat výdajové doklady. Z toho důvodu je tato forma evidence v České republice také velmi rozšířená a administrativní náročnost je oproti daňové evidenci mnohonásobně nižší (3, 61–62).

3.4.4 Paušální daň

Posledním způsobem, jež lze při evidenci podnikatelské činnosti využít, je tzv. paušální daň. Podnikatel se tedy stává poplatníkem v paušálním režimu. Paušální daň byla zavedena a účinná od 1. ledna 2021 a to zákonem, kterým se mění zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů. Principem je stanovení daně z příjmů fyzických osob paušální částkou, a to bez ohledu na dosažené příjmy a tato částka je odváděna pravidelně každý měsíc (24). **Částka paušální daně** je tedy pevně stanovená zákonem a **zahrnuje platby na:**

- zálohu na daň z příjmů,
- zálohu na pojistné na důchodové pojištění a
- zálohu na pojistné na zdravotní pojištění (24).

Poplatníkem v paušálním režimu se může stát fyzická osoba podle § 2 zákona o dani z příjmů v následujících případech:

- je osobou samostatně výdělečně činnou,
- není plátcem daně z přidané hodnoty,
- není společníkem veřejné obchodní společnosti či komplementářem komanditní společnosti,
- není dlužníkem,
- za bezprostředně předcházející období nepřesáhla fyzická osoba rozhodné příjmy pro zvolené pásmo paušálního režimu a v neposlední řadě
- podá správci daně oznámení paušálního režimu, ve kterém uvede zvolené pásmo paušálního režimu (24).

Od roku 2023 nabývá v účinnosti novela, která nově vymezuje tři pásma paušálního režimu, do kterého mají možnost poplatníci vstoupit. Toto opatření vzniklo v důsledku zvýšení limitu pro povinnost být plátcem DPH na 2 000 000 Kč. Paušální platba se poté

odvívá od pásma, do kterého poplatník vstoupí, kdy platí, že u třetího pásma je částka nejvyšší. Podnikatelé se do určitého pásma vyčleňují dle výše rozhodných příjmů ze samostatné činnosti a také podle charakteru daného příjmu (24):

- **1. pásmo** – do prvního pásma paušálního režimu spadají poplatníci, jejichž roční příjem ze samostatné činnosti nepřesahuje částku 1 000 000 Kč (bez ohledu na druh činnosti), dále poplatníci s příjmy do 1 500 000 Kč (pokud lze na 75 % příjmů uplatnit 60% a 80% výdajový paušál) a v poslední řadě také poplatníci s příjmy do 2 000 000 Kč (pokud lze u 75 % těchto příjmů uplatnit 80% výdajový paušál) (24).
- **2. pásmo** – v tomto pásmu se nachází poplatníci s příjmy do 1 500 000 Kč (opět také bez ohledu na druh samostatné činnosti) a poplatníci, jejichž příjem nepřevyšuje 2 000 000 Kč (pokud lze alespoň u 75 % příjmů uplatnit 80% a 60% výdajový paušál) (24).
- **3. pásmo** – do této kategorie se řadí poplatníci, jejichž příjmy nepřesáhly za zdaňovací období 2 000 000 Kč a opět také bez ohledu na druh samostatné činnosti, ze které příjmy plynou (24).

Výše paušální daně se odvíjí od pásma, do kterého poplatník vstoupí. Poplatník má možnost mezi jednotlivými pásmy přecházet, ale musí být dodržena podmínka, že v průběhu zdaňovacího období nelze zvolené pásmo měnit. V následující tabulce je uvedena celková měsíční zálohová platba na paušální daň s rozdělením, jaké jsou výše tří složek, jež platba obsahuje (tj. záloha na daň z příjmů, pojistné na důchodové pojištění, příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a pojistné na zdravotní pojištění) (24).

Tabulka 2: **Měsíční záloha na paušální daň pro rok 2023**

	1. pásmo	2. pásmo	3. pásmo
Daň z příjmů	100 Kč	4 963 Kč	9 320 Kč
Pojistné na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti	3 386 Kč	7 446 Kč	11 388 Kč
Pojistné na zdravotní pojištění	2 722 Kč	3 591 Kč	5 292 Kč
Celkem paušální daň	6 208 Kč	16 000 Kč	26 000 Kč

Zdroj: vlastní zpracování podle (24)

Hlavní výhodou paušálního režimu je při splnění podmínek absence podávání přehledů či zpracovávání daňového přiznání, ale také sjednocení plateb do jedné měsíční platby. Mezi hlavní nevýhodou se naopak řadí nemožnost odpočtu odčitatelných položek,

uplatnění veškerých slev na dani či daňového zvýhodnění. Velmi komplikovanou skutečností je pak úprava přechodu mezi jednotlivými pásmy (24).

Od roku 2024 se mění výše měsíčních záloh na paušální daň. Od 1. ledna 2024 jsou výše měsíčních záloh vyšší než předchozím roce. Výrazná změna této výše je viditelná v případě prvního pásma paušální daně, kdy se celková měsíční záloha zvýšila o 1 290 Kč. Následující tabulka zachycuje jednotlivé výše složek paušální daně a celkovou výši platby na paušální daň pro rok 2024.

Tabulka 3: **Měsíční záloha na paušální daň pro rok 2024**

	1. pásmo	2. pásmo	3. pásmo
Daň z příjmů	100 Kč	4 963 Kč	9 320 Kč
Pojistné na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti	4 430 Kč	8 191 Kč	12 527 Kč
Pojistné na zdravotní pojištění	2 968 Kč	3 591 Kč	5 292 Kč
Celkem paušální daň	7 498 Kč	16 745 Kč	27 139 Kč

Zdroj: vlastní zpracování podle (25)

Při komparaci výšich záloh na paušální daň pro rok 2023 a 2024 je zřejmé, že výše složky, která zahrnuje platbu na daň z příjmů, zůstává stejná jako pro rok 2023. U prvního pásma tak dochází ke zvýšení plateb na pojistné na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti a pojistné na zdravotní pojištění. U druhého a třetího pásma nastává změna pouze v případě pojistného na důchodové pojištění a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti. Platby na zdravotní pojištění tak u druhého a třetího pásma zůstávají ve stejné výši jako v roce 2023 (25).

3.5 Schéma daňové povinnosti

Jelikož se daň z příjmů fyzických osob týká téměř každého, je důležité mít alespoň základní přehled o tom, jak se vůbec daňová povinnost zjišťuje a počítá. V následujících podkapitolách je uveden postup při výpočtu celkového daňového zatížení za zdaňovací období 2023. Nejprve je nutné stanovit základy daně za každý zdanitelný příjem zvlášť (ať už se jedná pouze o příjmy ze samostatné činnosti či příjmy z nepodnikatelské činnosti). Ten se následně upraví o odčitatelné položky, vynásobí se příslušnou sazbou (či sazbami) a po uplatnění slev na dani a daňového zvýhodnění vznikne daň, kterou bude muset poplatník správci daně zaplatit anebo mu vznikne přeplatek na dani, který mu správce daně naopak vrátí.

3.5.1 Stanovení základu daně

Při stanovení a výpočtu daňové povinnosti se vychází ze základu daně, jež tvoří pět dílčích základů daně – tj. příjmy ze závislé činnosti, příjmy ze samostatné činnosti, příjmy z kapitálového majetku, příjmy z nájmu a ostatní příjmy. U **každého typu příjmu je stanoven základ daně**, který je stanoven následovně (26):

- příjmy ze závislé činnosti – základem daně je hrubá mzda,
- příjmy ze samostatné činnosti – základ daně se stanoví jako rozdíl mezi příjmy a výdaji, kdy je na poplatníkovi, zda výdaje uplatní ve skutečné výši či využije tzv. paušální výdaje,
- příjmy z kapitálového majetku – u tohoto typu příjmu nelze uplatnit žádné výdaje,
- příjmy z nájmu – základem daně je opět možné stanovit pomocí skutečně vynaložených výdajů či využitím výdajů paušálních,
- ostatní příjmy – v případě ostatních příjmů je stanovení základu daně jako rozdíl mezi příjmy a výdaji, avšak za podmínky, že výdaje lze uplatnit pouze do maximální výše daného příjmu (26).

3.5.2 Položky snižující základ daně

Poplatníkovi je od základu daně umožněno odečtení různých položek, které se člení na nezdanitelné části základu daně a položky odčitatelné od základu daně (uvedeny v § 34 ZDP). Podle § 15 Zákona o dani z příjmu je možné tedy odečíst za zdaňovací období 2023 například následující nezdanitelné části:

- **hodnoty bezúplatného plnění** na veřejně prospěšné účely a zákonem vymezeným subjektům, kdy lze maximálně odečíst nejvýše 15 % ze základu daně, dále sem patří odběr krve oceněné 3 000 Kč za každý odběr,
- **zaplacené úroky** z úvěru ze stavebního spoření a z hypotečního úvěru pro financování bytových potřeb, kdy je stanovena maximální výše 150 000 Kč za společně hospodařící domácnost,
- **příspěvky na zaplaceném penzijním připojištění** (se státním příspěvkem), **penzijním pojištění, doplňkovém penzijním spoření** a maximální výše, kterou lze v souhrnu odečíst činí 24 000 Kč,
- **příspěvky na soukromém životním pojištění** a maximální výše odpočtu od základu daně činí opět 24 000 Kč,

- **úhrady za zkoušky ověřující výsledky dalšího vzdělávání**, kdy je možné uplatnit částku 10 000 Kč (u osob se zdravotním postižením poté až 13 000 Kč a u osob s těžším zdravotním postižením až 15 000 Kč) a v neposlední řadě
- poplatníkem **zaplacené členské příspěvky členem odborové organizace této odborové organizace** maximálně do výše 3 000 Kč za zdaňovací období (27).

Pro zdaňovací období 2024 nastávají určité změny či omezení týkající se odčitatelných položek. Pro toto zdaňovací období není možné od základu daně odečíst členské příspěvky pro odborové organizace či náklady (výdaje) na zkoušky ověřující výsledky dalšího vzdělání. Změna nastává také v případě příspěvků účastníka na penzijní připojištění, penzijní pojištění, penzijní spoření či soukromého životního pojištění. U těchto produktů se zvedá hranice maximálního uplatnění z částky 24 000 Kč na 48 000 Kč. Výše maximálního uplatnění daru a výše ocenění darování krve zůstává v roce 2024 stejná. Stejně tak jako maximální možná výše u zaplacených úroků z úvěru zůstává ve stejné výši. Nově se však zavádí odčitatelná položka tzv. dlouhodobý investiční produkt, jehož maximální možná výše, kterou lze uplatnit, činí za zdaňovací období 48 000 Kč (27).

3.5.3 Sazba daně

Od 1. ledna 2021 jsou v České republice vymezené **dvě sazby daně** pro základ daně z příjmů fyzických osob platné pro rok 2023, a to:

- 15 % pro takový základ daně či jeho část, jež nepřesahuje 48násobek průměrné mzdy,
- 23 % pro část základu daně, která převyšující 48násobek průměrné mzdy (3, s. 35).

Pro účely důchodového pojištění či výpočtu výše zálohy paušální daně se stanovuje očekávaná průměrná mzda, od které se odvíjí výše sazby DPFO. Pro zdaňovací období 2023 je stanovena průměrná mzda ve výši 40 324 Kč. Pro rok 2023 je 48násobek průměrné mzdy ve výši 1 935 552 Kč. V praxi to znamená, že pokud bude základ daně z příjmu fyzické osoby za rok 2023 činit 2 200 000 Kč, tak se nejdříve z částky 1 935 552 Kč vypočte daň 15% sazbou a ze zbývajících částí základu daně, tedy 264 448 Kč se vypočte daň 23% sazbou (28).

Tato legislativa je platná pouze pro rok 2023. To znamená, že se 23% sazba použije v případě 4násobku průměrné měsíční mzdy, tedy při měsíčních příjmech převyšujících částku 161 296 Kč. Pro rok 2024 nastává změna na „pouhý“ 3násobek průměrné mzdy (neboli 36násobek průměrné mzdy). Poplatník bude tedy nucen použít 23% sazbu daně v případě, že jeho příjmy přesáhnou měsíčně 131 901 Kč (ročně 1 582 812 Kč). Průměrná

mzda tak za rok 2024 činí 43 967 Kč. Ministerstvo financí chce touto změnu přispět k tomu, aby se zvětšil počet osob, které svými příjmy budou přispívat do veřejných financí (29).

3.5.4 Slevy na dani a daňové zvýhodnění

Daň, která vznikne po vypočtení příslušnou sazbou, lze ponížít o slevy a daňové zvýhodnění. Slevy, jež jsou uvedeny v tabulce č. 4, lze uplatnit maximálně do výše daňové povinnosti. To znamená, že slevami na dani nelze docílit záporné daňové povinnosti. V případě daňového zvýhodnění uvedeného v tabulce č. 5 může naopak vzniknout situace, kdy dojde k záporné daňové povinnosti a poplatníkovi tak vznikne nárok na tzv. daňový bonus.

Tabulka 4: Typy slev na dani z příjmů pro rok 2023

Typ slevy na dani	Roční sleva	Měsíční sleva
Základní sleva na poplatníka	30 840 Kč	2 570 Kč
Sleva na manžela/manželku	24 840 Kč	nelze
Sleva na manžela/manželku ZTP/P	49 680 Kč	nelze
Základní sleva na invaliditu 1. a 2. stupně	2 520 Kč	210 Kč
Rozšířená sleva na invaliditu 3. stupně	5 040 Kč	420 Kč
Sleva na držitele průkazu ZTP/P	16 140 Kč	1 345 Kč
Sleva na studenta	4 020 Kč	335 Kč
Sleva za umístění dítěte	max. 17300 Kč	nelze

Zdroj: vlastní zpracování podle (30)

V případě **slevy na poplatníka** není nutné prokazovat nárok (pouze u zaměstnanců podpisem „Prohlášení poplatníka“), což znamená, že na tuto slevu má nárok každá fyzická osoba. Slevu je možné uplatnit za celý rok, a to i v případě, že fyzická osoba neodpracovala 12 měsíců. Jedinou podmínkou zůstává tedy existence zdanitelných příjmů alespoň pro část daného roku (30).

Zákon o daních z příjmů dále umožňuje využít **slevu na vyživovanou manželku či manžela**, a to v případě, že s poplatníkem žije daná osoba ve společné domácnosti a jejíž příjmy za daný rok nepřesáhly hranici 68 000 Kč. Jak je vidět v tabulce, sleva na manželku či manžela se v případě, že je osoba držitelem ZTP, zvyšuje dvojnásobně. Dalším faktem je také nemožnost uplatnění měsíční slevy (30).

Slevu na invaliditu 1. a 2. stupně a rozšířenou slevu na invaliditu 3. stupně pak využijí poplatníci, kteří se tak prokáží potvrzením o přiznání důchodu a potvrzením o výplatě důchodu od České správy sociálního zabezpečení (30).

Na daňovou **slevu pro držitele průkazu ZTP/P** mají nárok ti, kteří doloží průkaz ZTP/P či rozhodnutí Úřadu práce ČR o jeho přiznání (30).

Studenti, kteří nedovršili věku 26 let a soustavně se připravují na budoucí povolání studiem mají nárok na **slevu na studenta**. Tu je možné uplatnit prokázáním potvrzením o studiu (30).

Poslední možnou slevu, jež lze využít, je **sleva za umístění dítěte** (také jako tzv. školkovné) a její výše není přesně stanovena. Zákon pouze definuje horní limit, který lze maximálně uplatnit a pro rok 2023 je pevná částka stanovena na 17 300 Kč, což odpovídá minimální mzdě pro daný rok. Pro využití této slevy je nutné doložit potvrzení od provozovatele zařízení (např. mateřské školy) a druhý z manželů již na tuto slevu ztrácí nárok (30).

Následující tabulka uvádí naopak uvádí jednotlivé druhy daňového zvýhodnění a dané výše platné pro zdaňovací období 2023.

Tabulka 5: **Typy daňového zvýhodnění pro rok 2023**

Typ daňového zvýhodnění	Roční výše slevy	Měsíční výše slevy
Daňové zvýhodnění na první dítě	15 204 Kč	1 267 Kč
Daňové zvýhodnění na druhé dítě	22 320 Kč	1 860 Kč
Daňové zvýhodnění na třetí a další dítě	27 840 Kč	2 320 Kč
Daňové zvýhodnění na první dítě se ZTP/P	30 408 Kč	2 534 Kč
Daňové zvýhodnění na druhé dítě se ZTP/	44 640 Kč	3 720 Kč
Daňové zvýhodnění na třetí a další dítě se ZTP/P	55 680 Kč	4 640 Kč

Zdroj: vlastní zpracování podle (30)

Daňové zvýhodnění (neboli tzv. sleva na dítě/děti) může využít každý poplatník, který žije ve společné domácnosti s vyživovaným dítětem. Podmínkou je, aby vyživované dítě bylo nezletilé (nedovršilo věku 18 let) anebo zletilé dítě do věku 26 let a soustavně se připravující na budoucí povolání. Další podmínky pro uplatnění definuje § 35 Zákon o daních z příjmů. Rozdíl uplatnění spočívá v tom, že podnikatelé uplatňují roční výši a zaměstnanci mohou daňové zvýhodnění uplatňovat v měsíční výši (30).

Zákon o dani z příjmů uvádí některé změny týkající se slev a daňového zvýhodnění pro zdaňovací období 2024. Základní sleva na poplatníka zůstává ve stejné výši jako v roce 2023, a to ve výši 30 840 Kč. Roční výše slevy na manžela (manželku) zůstává také ve stejné výši, jen s jinými podmínkami. Slevu může použít ten poplatník, který žije s manželkou (manželkou) a vyživovaným dítětem, který nedovršil věku 3 let. Výše slevy na invaliditu 1. stupně, rozšířenou invaliditu a držitele průkazu ZTP/P zůstávají ve zdaňovacím období

2024 také ve stejné výši. Změna nastává v případě slevy na studenta a slevy za umístění dítěte (tzv. školovné). Tyto položky se kompletně ruší a není možné tyto slevy využít v daňovém přiznání k DPFO za rok 2024. Veškeré druhy daňového zvýhodnění zůstávají ve stejné výši jako pro zdaňovací období 2023 (31).

3.5.5 Výpočet daňové povinnosti

Tato podkapitola je zaměřena na výpočet daňové povinnosti poplatníka. To by mohlo osobám pomoci pochopit princip výpočtu daňové povinnosti. Fyzické osoby tak mohou vyplnit své daňové přiznání samy, anebo pomocí daňového poradce. Využití daňového poradce je pro mnohé fyzické osoby přínosem, jelikož odpadá povinnost řešit jakékoli problémy týkající se DPFO. Daňový poradce tak zastupuje fyzickou osobu před správcem daně a přebírá veškerou zodpovědnost za zpracování daňového přiznání.

V případě samotného výpočtu daně z příjmů fyzických osob tak mohou nastat dvě možné situace, které jsou znázorněny v následujících tabulkách. Tabulka č. 6 uvádí zjednodušený postup výpočtu daně z příjmů fyzických osob v případě příjmů nepřevyšující 48násobek průměrné mzdy (pro rok 2023 je to částka 1 935 552 Kč).

Tabulka 6: Výpočet daňové povinnosti při základu daně nepřevyšující 48násobek průměrné mzdy

Operace	Název operace
	Dílčí základ daně z § 6
+	Dílčí základ daně z § 7
+	Dílčí základ daně z § 8
+	Dílčí základ daně z § 9
+	Dílčí základ daně z § 10
=	Průběžný základ daně
-	Položky snižující ZD
=	Základ daně
x	Sazba daně 15 %
=	Daň před slevami
-	Slevy na dani
=	Daň po slevách na dani
-	Daňové zvýhodnění
=	Daňová povinnost/daňový bonus
-	Zaplacené zálohy
=	Nedoplatek/přeplatek na dani

Zdroj: vlastní zpracování podle (3, s. 475–477)

Při výpočtu DPFO při použití 15% sazby daně je z tabulky zřejmé, jaké jsou kroky při výpočtu daňové povinnosti. Nejdříve je nutné stanovit dílčí základy daně u jednotlivých

příjmů, čímž vznikne tzv. průběžný základ daně. Ten se zaokrouhlí na celé stokoruny dolů a od něho se odečítají položky snižující základ daně. Po tomto kroku vzniká základ daně, který se vynásobí 15% sazbou a vyjde daň před uplatněním slev na dani. Po odečtení slev na dani, které je možné uplatnit maximálně do výše daňové povinnosti, vzniká daň po slevách na dani. Nyní je možné odečíst daňové zvýhodnění na vyživované děti, které umožňuje uplatnění nad rámec daňové povinnosti. To znamená, že u poplatníka může dojít k situaci, kdy bude daň v kladné hodnotě, čímž vzniká tzv. nárok na daňový bonus. V případě, že poplatník během roku odváděl zálohy na daň z příjmů fyzických osob, odečte si je v posledním kroku. Nyní vzniká daňová povinnost, která může mít formu přeplatku na dani (daň mu bude vrácena) či nedoplatku na dani (daň musí zaplatit).

Tabulka č. 7 znázorňuje postup výpočtu daňové povinnosti v případě, že základ daně převyšuje 48násobek průměrné mzdy, tedy 1 935 552 Kč.

Tabulka 7: Výpočet daňové povinnosti při základu daně převyšující 48násobek průměrné mzdy

Operace	Název operace
	Dílčí základ daně z § 6
+	Dílčí základ daně z § 7
+	Dílčí základ daně z § 8
+	Dílčí základ daně z § 9
+	Dílčí základ daně z § 10
=	Průběžný základ daně
-	Položky snižující ZD
=	Základ daně
Základ daně se rozdělí na dva základy daně	
	1. Základ daně nepřevyšující částku 1 935 552 Kč
x	Sazba daně 15 %
=	Daň před slevami a daňovém zvýhodnění
	2. Základ daně převyšující částku 1 935 552 Kč
x	Sazba daně 23 %
=	Daň před slevami a daňovém zvýhodnění
Součet základu daně (15 %) a základu daně (23 %)	
=	Daň před slevami
-	Slevy na dani
=	Daň po slevách na dani
-	Daňové zvýhodnění
=	Daňová povinnost/daňový bonus
-	Zaplacené zálohy
=	Nedoplatek/přeplatek na dani

Zdroj: vlastní zpracování podle (3, s. 475–477)

Z této tabulky tedy vyplývá, že po stanovení základu daně je nutné tento základ daně rozdělit na dvě části. Základ daně, který nepřevyšuje 48násobek průměrné mzdy, se vynásobí sazbou 15 % a zbývající část bude vynásobena sazbou 23 %. Po tomto kroku je výpočet daně z příjmů fyzických osob totožný jako schéma výpočtu DPFO, který uvádí tabulka č. 6.

3.6 Daňové přiznání k dani z příjmů fyzických osob

Každá fyzická osoba s ročními příjmy, které jsou předmětem daně a přesáhly výši 15 000 Kč, má povinnost podat daňové přiznání. Zdaňovací obdobím (dále ZO) je kalendářní rok. **Daňové přiznání má v současnosti tři podoby:**

- řádné, které je podáváno v zákonném termínu,
- opravné, které je podáváno před uplynutím zákonného termínu a
- dodatečné daňové přiznání podávané po uplynutí zákonného termínu (3, s. 26–31).

Základní lhůtou je podat daňové přiznání nejpozději tři měsíce po skončení zdaňovacího období. **Fyzické osoby s účinností od 1. ledna 2021 musí podat řádné daňové přiznání:**

- v případě podání elektronického daňového přiznání nejpozději do 4 měsíců po uplynutí ZO,
- v případě, že je poplatník povinen mít účetní závěrku ověřenou auditorem, podává daňové přiznání nejpozději do 6 měsíců po uplynutí ZO a
- v případě podání daňovým poradcem či advokátem je lhůta stanovena nejpozději do šesti měsíců po uplynutí ZO (3, s. 26–31).

Výsledná daň, jež musí být poplatníkem zaplacená, je splatná v zákoně stanovené lhůtě pro podání daňového přiznání (3, s. 26–31).

3.6.1 Zálohy na daň z příjmů

Některým fyzickým osobám může být uložena povinnost platit zálohy na daň příjmů fyzických osob. Jejich výše a periodicita je závislá na poslední známé daňové povinnosti (dále jen D). Ta je stanovena podle částky, která byla uvedena v daňovém přiznání za předcházející zdaňovací období. Následující tabulka obsahuje pravidla (výše zálohy, četnost záloh a v jaké výši je poslední známá daňová povinnost) pro fyzické osoby, na které se vztahuje povinnost platit zálohy. (3, s. 31–32).

Tabulka 8: **Placení záloh na dani z příjmů fyzických osob**

Poslední známá daňová povinnost (D)	Výše zálohy	Četnost záloh
< 30 000 Kč	-	-
30 001 – 150 000 Kč	40 % D	Pololetně
> 150 000 Kč	25 % D	Čtvrtletně

Zdroj: vlastní zpracování podle (3, s. 32)

Jak je z tabulky vidět, na fyzickou osobou s poslední známou daňovou povinností do 30 000 Kč se nevztahuje povinnost platit zálohy na dani. U fyzických osob překračující tento limit se vztahuje povinnost zálohy platit pololetně a ve výši 40 % D. V případě poslední známé daňové povinnosti překračující částku 150 000 Kč musí fyzická osoba odvádět čtvrtletní zálohy, a to ve výši 25 % D. Zálohy jsou splatné vždy k 15. dni a odvádí se příslušnému finančnímu úřadu.

3.6.2 Formuláře k dani z příjmů fyzických osob v ČR

Základním formulářem pro výpočet a zjištění daňové povinnosti DPFO je „Přiznání k dani z příjmů fyzických osob.“ K tomuto formuláři se dále dle potřeb připojují následující přílohy:

- příloha č. 1 - pro výpočet dílčího základu daně ze samostatné činnosti dle § 7 ZDP,
- příloha č. 2 - pro výpočet dílčího základu daně z příjmů z nájmu dle § 9 ZDP a z ostatních příjmů dle § 10 ZDP,
- příloha č. 3 - v případě, že má fyzická osoba příjmy ze zahraničí a zamezí se tak tzv. dvojímu zdanění,
- příloha č. 4 – pro případ, kdy je nutné vypočítat daň ze samostatného základu daně dle § 16a ZDP,
- doklady a potvrzení o nezdanitelných částech (tj. potvrzení o daru, potvrzení o zaplacených příspěvcích na soukromé životní pojištění atd.),
- účetní závěrka poplatníka vedoucí účetnictví,
- potvrzení o vyplacených příjmech a sražené dani aj. (3, s. 478).

Téměř většina formulářů je v české i anglické verzi, přičemž povinnost podat DPFO je ve verzi české. Součástí jsou také pokyny, které usnadňují postup při vyplnění všech formulářů.

3.7 Daň z přidané hodnoty

Daň z přidané hodnoty (DPH) se řídí Zákonem č. 235/2004 Sb., zákon o dani z přidané hodnoty a představuje tak významnou část příjmů státu a pomáhá tak financovat různé služby a veřejné projekty. Daň z přidané hodnoty se zahrnuje mezi daně nepřímé (tzv. daň ze spotřeby), což znamená, že není předem dané, kdo bude jejím plátcem. Nepřímá daň je zahrnována v ceně služby nebo zboží, který si zákazník pořizuje. Poplatníkem se stává ten, kdo si službu či zboží pořídí a plátcem je obchodník, jež danou službu či zboží prodává. Často ale samotní zákazníci ani nevnímají, že daň platí, jelikož je skrytá v ceně daného zboží či služby, a proto není vnímaná tak jako daně přímé. Principem této daně spočívá v odvedení daně z rozdílu ceny mezi vstupy a výstupy, kdy dochází k nároku na odpočet či k samotnému odvedení daně příslušnému úřadu (32).

Podle § 47 zákona o dani z přidané hodnoty **jsou pro rok 2023 stanoveny tři sazby:**

- základní 21 %,
- první snížená 15 % a
- druhá snížená 10 % (32).

Od roku 2024 by podle konsolidačního balíčku vlády měly být pouze dvě sazby DPH. Základní sazba by měla zůstat (21 %), ale měly by se sloučit snížené sazby a vznikla by tak jedna snížená sazba (12 %). Podle ministerstva financí by taková změna měla vést k vyšší efektivnosti systému DPH, ale celkový dopad na státní rozpočet bude negativní. Například knihy by nově spadaly do nulové sazby DPH a nápoje, řezané květiny či palivové dřevo by z 15% sazby byly převedeny do sazby základní (33).

3.7.1 Plátce daně z přidané hodnoty

Plátcem DPH se může fyzická osoba stát dobrovolně anebo se na něj vztahuje povinnost. Osoba, která vykonává ekonomickou činnost, se musí stát povinně plátcem DPH za určitých podmínek, jež jsou uvedeny v zákoně o dani z přidané hodnoty. Nejčastějšími případy, kdy se **osoba stává plátcem** jsou následující:

- překročení obratu 2 000 000 Kč (do roku 2022 byla částka 1 000 000 Kč) za předcházejících po sobě jdoucích kalendářních měsíců,
- nabytím majetku privatizací či prodejem podniku,
- členství ve sdružení, kde je alespoň jeden člen plátcem DPH anebo
- pokračování v činnosti po zemřelém plátcí (34).

V následující tabulce je poté uvedeno, při jakých možnostech vedení podnikatelské činnosti může být fyzická osoba plátcem DPH.

Tabulka 9: **Plátcovství DPH v jednotlivých variantách vedení podnikatelské činnosti**

Typ evidence podnikatelské činnosti	Plátce DPH
Vedení účetnictví	Ano
Daňová evidence	Ano
Výdaje procentem z příjmu	Ano
Paušální daň (nelze v případě vedlejší činnosti)	Ne

Zdroj: vlastní zpracování (2023)

Jak je z tabulky možné vidět, plátcem DPH může být fyzická osoba, která svoji činnost vede jiným způsobem než použitím paušální daně. Je to i jednou z podmínek, který uvádí Zákon o daních z příjmů, který definuje, že osoba v tzv. paušálním režimu nesmí být plátcem DPH (tj. nepřesáhne horní limit 2 000 000 Kč).

3.7.2 Povinnosti plátce DPH

Na každou podnikající fyzickou osoby, tedy OSVČ, se následně vztahují určité povinnosti. První povinností je přihlásit se do registru plátců DPH na příslušném finančním úřadě, od kterého následně osoba získá osvědčení o registraci k DPH. Pro každého odběratele je nutné vystavovat takové doklady, které splňují náležitosti daňového dokladu, především uvedení, že se jedná o daňový doklad, rekapitulaci ceny s DPH a uvedení toho, že je dodavatel plátcem DPH. Každý měsíc musí plátce DPH podávat daňové přiznání (do 25. dne následujícího kalendářního měsíce), a to na základě tzv. záznamní povinnosti (tj. evidence pro účely DPH). Při podání přiznání k DPH se vyplní kontrolní hlášení (v některých případech i souhrnné hlášení) a vypočte se částka, která bude plátcovi vrácena či jí bude muset odvést, tedy zaplatit (35).

3.8 Hlavní a vedlejší samostatně výdělečná činnost

Při samostatné činnosti existují dva způsoby, jak je daná samostatně výdělečná činnosti vedena, a to jako hlavní či vedlejší činnost. Hlavní činnost je vedena u těch fyzických osob, jejichž samostatná činnost je jejich dominantním zdrojem příjmů. Naproti tomu vedlejší samostatně výdělečná činnost bývá často pouze jako přivýdělek. Rozdíl spočívá především v povinných platbách na sociální pojištění. V případě daně z příjmů fyzických osob nezáleží, zda fyzická osoba podniká na základě činnosti hlavní či vedlejší,

jelikož se daň vypočítává vždy a zůstávají tak i stejné podmínky pro uplatnění slev a daňových odpočtů.

3.8.1 Hlavní samostatně výdělečná činnost

Podnikání na hlavní činnost znamená, že je daná živnost hlavní pracovní náplní a na fyzickou osobu se tak vztahuje povinnost platit alespoň minimální zálohy na sociální a zdravotní pojištění. Ty se odvíjí od vyměřovacího základu, který odpovídá polovině příjmů ze samostatné činnosti po odpočtu výdajů. Avšak vždy platí pravidlo, že vyměřovací základ nesmí být nižší než státem stanovená minimální hranice. V praxi to znamená, že pokud fyzické osobě vyjde vyměřovací základ nižší, vztahuje se na něj dané minimum. Pro rok 2023 je minimální vyměřovací základ 10 081 Kč a pojistné se vypočítává právě z vyměřovacího základu. Minimální záloha pro rok 2023 na zdravotní pojištění je stanovena ve výši 2 722 Kč a platba na sociální pojištění je stanovena ve výši 2 944 Kč. Výhodou hlavní samostatně výdělečné činnosti je možnost vstupu do paušálního režimu, kdy fyzické osobě odpadne povinnost platit tři platby zvlášť (daň z příjmů, sociální a zdravotní pojistné) a sloučí se tak do jediné (36).

V roce 2024 je minimální měsíční vyměřovací základ stanoven na částku 13 191 Kč. Minimální záloha na sociální pojistné (důchodové pojištění a státní politika zaměstnanosti) činí 3 852 Kč a minimální záloha na zdravotní pojistné činí 2 968 Kč (37).

3.8.2 Vedlejší samostatně výdělečná činnost

Tento způsob činnosti je využíván v případech, kdy je fyzická osoba je zaměstnancem, studentem mladší 26 let či pobírá starobní nebo invalidní důchod. Stejně jako u hlavní činnosti si může fyzická osoba zvolit způsob pro výpočet základu pro daň z příjmů fyzických osob, a to uplatněním skutečných výdajů či uplatněním výdajů procentem z příjmů. U vedlejší činnosti pak není možné využít paušální režim, jelikož je určen pouze pro podnikatele v případě podnikání na hlavní činnost. Zálohy na sociální pojištění se odvíjí od příjmů fyzické osoby. V případě překročení rozhodné částky (pro rok 2023 činí hranice rozhodných příjmů 96 777 Kč) musí fyzická osoba odvádět zálohy na sociální pojištění. V prvním roce po překročení rozhodné částky se však zálohy nehradí a po podání daňového přiznání za dané zdaňovací období se částka jednorázově uhradí. V dalších letech (opět při překročení rozhodné částky) se na FO vztahuje povinnost platit měsíční zálohy na sociální pojištění, jejichž minimální výše je pro rok 2023 stanovena na částku 1 178 Kč (38).

U plateb na zdravotní pojištění závisí na tom, zda je fyzická osoba zaměstnancem či státním pojištěncem. V případě zaměstnání, kdy za fyzickou osobu hradí odvody na zdravotním pojištění jeho zaměstnavatel, odpadá povinnost odvádět měsíční zálohy. Každý rok podá fyzická osoba pouze přehled o příjmech a výdajích a případný nedoplatek uhradí najednou. Naproti tomu u státních pojištěnců (např. student do 26 let či osoba na mateřské dovolené) je uložena povinnost platit minimální zálohy, které se odvíjí od výše dosažených příjmů. Zálohy jsou stanoveny po prvním roce podnikání, kdy má daná osoba povinnost doložit přehled o dosažených příjmech a výdajích. Stejně jako u zaměstnaných osob se případný nedoplatek uhradí jednorázově (38).

Pro rok 2024 je rozhodná částka stanovena ve výši 105 520 Kč. Při překročení této částky tak fyzická osoba musí odvádět alespoň minimální zálohy na sociální pojištění (důchodové pojištění a sociální politika zaměstnanosti). Minimální vyměřovací základ činí u vedlejší činnosti 4 837 Kč a minimální výše platby na sociální pojištění je stanoveno ve výši 1 413 Kč (39).

4 Vlastní práce

Vlastní práce je založena na metodě analýzy, která zjišťuje výslednou daň u jednotlivých variant zdanění (vedení účetnictví, daňová evidence, paušální daň či výdajové paušály). Následující část vlastní práce obsahuje dotazníkové šetření, které má za cíl zjistit, zda si fyzická osoba administruje svoji činnost sama či využívá externistů. V případě, zda si fyzická osoba činnost eviduje sama, je cílem zjistit časovou náročnost evidence podnikatelské činnosti. Naopak u osob, které využívají služeb externistů, je cílem určit výdaje/náklady na tyto služby. Nedílnou součástí jsou expertní rozhovory zjišťující kvantifikaci podnikajících fyzických osob za určité zdaňovací období v jednotlivých typech evidence.

4.1 Modelové příklady zjišťující daňové zatížení

Fyzické osoby jsou rozdělené dle různé výše obratu, zda je jejich podnikatelská činnost vedená na hlavní či vedlejší činnost a zda jsou plátcí DPH. Cílem je u jednotlivých variantách zdanění (vedení účetnictví, použití výdajů procentem z příjmů, paušální daně a vedení daňové evidence) zjistit splatnou daň či nárok na vrácení daně. Výsledkem je komparace, která z těchto variant je nejvýhodnější pro danou fyzickou osobu. Modelové příklady jsou řešeny pomocí výpočtů, které zohledňují různé výše příjmů a výdajů.

Fyzické osoby jsou rozdělené dle zmíněných parametrů, kdy:

- modelový příklad 1 – fyzická osoba podniká na základě vedlejší činnosti, dosahuje obrátů do 1 mil. Kč a není plátcem DPH,
- modelový příklad 2 – fyzická osoba podniká na základě hlavní činnosti, obraty jsou nadměrné (přesahují 2 mil. Kč) a je tak plátcem DPH a
- modelový příklad 3 – fyzická osoba podniká na základě hlavní činnosti, obraty se pohybují do 2 mil. Kč a není tak plátcem DPH.

Komentáře jsou prováděny pomocí slovního vyjádření a ukazatelů variability, konkrétně variačního rozpětí a směrodatné odchylky.

4.1.1 Modelový příklad 1

Fyzická osoba podniká na základě vedlejší činnosti a hrubý roční příjem ze závislé činnosti činí 449 904 Kč za zdaňovací období 2023. Příjmy ze samostatné činnosti jsou ve výších do 1 mil. Kč. Mimo to má fyzická osoba evidenci pohledávek, ve kterých má doposud za provedené služby 35 000 Kč a v závazcích 40 000 Kč za nezaplacené dodávky materiálu. Pro zjednodušení se bere v úvahu, že se tyto výše pohledávek a závazků nijak nemění a pohybují se průměrně v takové výši.

Pro komparaci se vychází z následujících pěti variant, kdy:

- Varianta 1 – fyzická osoba dosahuje příjmů 200 000 Kč a výdaje na zajištění těchto příjmů činí 20 000 Kč.
- Varianta 2 – v tomto případě by příjmy činily 400 000 Kč a výdaje 120 000 Kč.
- Varianta 3 – příjmy ze samostatné činnosti dosahují výše 600 000 Kč a výdaje 300 000 Kč.
- Varianta 4 – příjmy činí 800 000 Kč a výdaje 600 000 Kč.
- Varianta 5 – v této variantě by příjmy činily 1 mil. Kč a výdaje 900 000 Kč.

4.1.1.1 Vedení daňové evidence

Následující tabulka zobrazuje pět rozličných variant příjmů a výdajů a základ daně ze samostatné činnosti. Příjmy ze závislé činnosti za rok 2023 činí 449 904 Kč.

Tabulka 10: **Varianty rozdílných poměrů výdajů k příjmům**

Varianta	Příjmy dle par. 6	Příjmy a výdaje dle par. 7			
		Příjmy	Výdaje	Poměr výdajů/příjmů	Základ daně
Varianta 1	449 904 Kč	200 000 Kč	20 000 Kč	10 %	180 000 Kč
Varianta 2	449 904 Kč	400 000 Kč	120 000 Kč	30 %	280 000 Kč
Varianta 3	449 904Kč	600 000 Kč	300 000 Kč	50 %	300 000 Kč
Varianta 4	449 904 Kč	800 000 Kč	600 000 Kč	75 %	200 000 Kč
Varianta 5	449 904 Kč	1 000 000 Kč	900 000 Kč	90 %	100 000 Kč

Zdroj: vlastní zpracování (2023)

Dle této tabulky jsou následně v tabulce č. 11 zobrazeny výpočty daňové povinnosti či přeplatku na dani v pěti možných variantách.

Tabulka 11: Výpočet daňové povinnosti v případě vedení daňové evidence

Příjem dle	Výpočet	Varianta 1	Varianta 2	Varianta 3	Varianta 4	Varianta 5
§ 6	hrubá mzda	449 904 Kč	449 904 Kč	449 904 Kč	449 904 Kč	449 904 Kč
§ 7	příjmy - výdaje	180 000 Kč	280 000 Kč	300 000 Kč	200 000 Kč	100 000 Kč
Průběžný základ daně		629 904 Kč	729 904 Kč	749 904 Kč	649 904 Kč	549 904 Kč
Položky snižující základ daně		0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
Základ daně		629 900 Kč	729 900 Kč	749 900 Kč	649 900 Kč	549 900 Kč
Sazba daně		15 %	15 %	15 %	15 %	15 %
Daň před slevami a daňovým zvýhodněním		94 485 Kč	109 485 Kč	112 485 Kč	97 485 Kč	82 485 Kč
Slevy na dani	základní sleva na poplatníka	30 840 Kč	30 840 Kč	30 840 Kč	30 840 Kč	30 840 Kč
Daň po slevách		63 646 Kč	78 645 Kč	81 646 Kč	66 645 Kč	51 645 Kč
Daňové zvýhodnění		0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
Daňová povinnost (+)/Daňový bonus (-)		63 645 Kč	78 645 Kč	81 645 Kč	66 645 Kč	51 645 Kč
Zaplacené zálohy		0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
Nedoplatek (+) na dani/Přeplatek na dani (-)		63 645 Kč	78 645 Kč	81 645 Kč	66 645 Kč	51 645 Kč

Zdroj: vlastní zpracování (2023)

Z důvodu nezaokrouhlených základů daně je nutné je zaokrouhlit základy daně na stovky dolů. Na základě takto zaokrouhlených základů daně je možné spočítat výši daně před slevami a daňovým zvýhodněním. Z této tabulky tedy vyplývá, že do poměru 50 % příjmů vychází nedoplatek na dani vyšší a od poměru vyšší jak 50 % se výše splatné daně snižuje. Nejvyšší daňová povinnost vychází v případě varianty č. 3, kdy je splatná daň vyčíslena na 81 645 Kč. Nejnižší daňová povinnost je naopak v případě poslední varianty, kdy je poměr příjmů a výdajů ve výši 90 %. V tomto případě je tak splatná daň v částce 51 645 Kč. Variační rozpětí je ve výši 30 000 Kč. Směrodatná odchylka vychází v tomto případě 10 833 Kč. V tomto souboru signalizuje, že jsou vypočtené daňové povinnosti ve všech variantách podobné. Ve všech případech by musela fyzická osoba odvádět pololetní zálohy ve výši 40 % z daňové povinnosti.

4.1.1.2 Vedení účetnictví

Základem daně v případě účetnictví je rozdíl mezi výnosy a náklady. Fyzická osoba má dále v pohledávkách 35 000 Kč a v závazcích 40 000 Kč, což znamená, že i tyto položky spadají do výnosů a nákladů (na rozdíl od daňové evidence). Následující tabulka zobrazuje pět možných výší výnosů a nákladů. Výnosy a náklady jsou odvozeny základních údajů uvedené v tabulce č. 10, akorát jsou zde zahrnuty nezaplacené výše pohledávek a závazků. Hrubý roční příjem za zdaňovací období 2023 ze závislé činnosti zůstává ve stejné výši.

Tabulka 12: **Varianty rozdílných poměrů nákladů k výnosů**

Varianta	Příjmy dle par. 6	Příjmy (výnosy) a výdaje (náklady) dle par. 7			
		Výnosy	Náklady	Poměr nákladů a výnosů	Základ daně
Varianta 1	449 904 Kč	235 000 Kč	60 000 Kč	26 %	175 000 Kč
Varianta 2	449 904 Kč	435 000 Kč	160 000 Kč	37 %	275 000 Kč
Varianta 3	449 904 Kč	635 000 Kč	340 000 Kč	54 %	295 000 Kč
Varianta 4	449 904 Kč	835 000 Kč	640 000 Kč	77 %	195 000 Kč
Varianta 5	449 904 Kč	1 035 000 Kč	940 000 Kč	91 %	95 000 Kč

Zdroj: vlastní zpracování (2023)

Výpočet daňové povinnosti v případě zjištění základu daně pomocí účetnictví zachycuje tabulka č. 13.

Tabulka 13: Výpočet daňové povinnosti při vedení účetnictví

Příjem dle	Výpočet	Varianta 1	Varianta 2	Varianta 3	Varianta 4	Varianta 5
§ 6	hrubá mzda	449 904 Kč	449 904 Kč	449 904 Kč	449 904 Kč	449 904 Kč
§ 7	výnosy - náklady	175 000 Kč	275 000 Kč	295 000 Kč	195 000 Kč	95 000 Kč
Průběžný základ daně		624 904 Kč	724 904 Kč	744 904 Kč	644 904 Kč	544 904 Kč
Položky snižující základ daně		0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
Základ daně		624 900 Kč	724 900 Kč	744 900 Kč	644 900 Kč	544 900 Kč
Sazba daně		15 %	15 %	15 %	15 %	15 %
Daň před slevami a daňovým zvýhodněním		93 735 Kč	108 735 Kč	111 735 Kč	96 735 Kč	81 735 Kč
Slevy na dani	základní sleva na poplatníka	30 840 Kč	30 840 Kč	30 840 Kč	30 840 Kč	30 840 Kč
Daň po slevách		62 895 Kč	77 895 Kč	80 895 Kč	65 895 Kč	50 895 Kč
Daňové zvýhodnění		0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
Daňová povinnost (+)/Daňový bonus (-)		62 895 Kč	77 895 Kč	80 895 Kč	65 895 Kč	50 895 Kč
Zaplacené zálohy		0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
Nedoplatek (+) na dani/Přeplatek na dani (-)		62 895 Kč	77 895 Kč	80 895 Kč	65 895 Kč	50 895 Kč

Zdroj: vlastní zpracování (2023)

Tabulka č. 13 uvádí, jak by se měnila splatná daň při různých poměrech nákladů a výnosů. V tomto schématu výpočtu daně je nezbytné opět zaokrouhlit základ daně na celé stovky dolů. Následně je možné pokračovat ve výpočtu daně z příjmů fyzických osob. I v tomto případě je evidentní, že do poměru nákladů v poloviční výši výnosů, splatná daň roste. Nejnižší daňová povinnost je vypočtena v páté variantě, ve které je splatná daň vypočtena ve výši 50 895 Kč. Naopak nejvyšší splatná daň vychází u varianty č. 3, a to ve výši 80 895 Kč. Rozdíl mezi nejvyšší hodnotou a nejnižší je stále 30 000 Kč. Směrodatná odchylka zůstává neměnná ve výši 10 833 Kč a splatné daně jsou si velmi podobné. Všechny možné varianty mají nižší daňovou povinnost (oproti vedení daňové evidence) zapříčiněné skutečností, že jsou závazky jsou vyšší než pohledávky, čímž se sníží základ daně pro výpočet splatné daně. Zálohy na DPFO by fyzická osoba platila také pololetně ve výši 40 % z vypočtené daňové povinnosti, jelikož jsou splatné daně vyšší než 30 000 Kč.

4.1.1.3 Využití paušálních výdajů

V případě použití tzv. výdajového paušálu se použije paušál ve výši 60 %. Maximální hranice uplatnění paušálních výdajů je ve výši 1 200 000 Kč. Příjmy ze závislé činnosti a ze samostatné činnosti zůstávají stejné jako v základním přehledu.

Tabulka 14: **Varianty rozdílných poměrů výdajů k příjmům**

Varianta	Příjmy dle par. 6	Příjmy a výdaje dle par. 7			
		Příjmy	Skutečné výdaje	Výdaje paušalové	Základ daně
Varianta 1	449 904 Kč	200 000 Kč	20 000 Kč	120 000 Kč	80 000 Kč
Varianta 2	449 904Kč	400 000 Kč	120 000 Kč	240 000 Kč	160 000 Kč
Varianta 3	449 904 Kč	600 000 Kč	300 000 Kč	360 000 Kč	240 000 Kč
Varianta 4	449 904 Kč	800 000 Kč	600 000 Kč	480 000 Kč	320 000 Kč
Varianta 5	449 904 Kč	1 000 000 Kč	900 000 Kč	600 000 Kč	400 000 Kč

Zdroj: vlastní zpracování (2023)

Z tabulky je zřejmé, že do třetí varianty jsou paušální výdaje vyšší než skutečné. Díky tomu tak vznikne nižší základ daně pro výpočet daně než v případě uplatnění skutečných výdajů. Pro porovnání jsou v tabulce uvedeny i skutečné výdaje. V tabulce č. 15 jsou zobrazeny schématické výpočty výsledné daňové povinnosti v případě použití 60% výdajů z příjmů.

Tabulka 15: Výpočet daňové povinnosti při využití paušálních výdajů

Příjem dle	Výpočet	Varianta 1	Varianta 2	Varianta 3	Varianta 4	Varianta 5
§ 6	hrubá mzda	449 904 Kč	449 904 Kč	449 904 Kč	449 904 Kč	449 904 Kč
§ 7	příjmy - výdaje	80 000 Kč	160 000 Kč	240 000 Kč	320 000 Kč	400 000 Kč
Průběžný základ daně		529 904 Kč	609 904 Kč	689 904 Kč	769 904 Kč	849 904 Kč
Položky snižující základ daně		0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
Základ daně		529 900 Kč	609 900 Kč	689 900 Kč	769 900 Kč	849 900 Kč
Sazba daně		15 %	15 %	15 %	15 %	15 %
Daň před slevami a daňovým zvýhodněním		79 485 Kč	91 485 Kč	103 485 Kč	115 485 Kč	127 485 Kč
Slevy na dani	základní sleva na poplatníka	30 840 Kč	30 840 Kč	30 840 Kč	30 840 Kč	30 840 Kč
Daň po slevách		48 645 Kč	60 645 Kč	72 645 Kč	84 645 Kč	96 645 Kč
Daňové zvýhodnění		0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
Daňová povinnost (+)/Daňový bonus (-)		48 645 Kč	60 645 Kč	72 645 Kč	84 645 Kč	96 645 Kč
Zaplacené zálohy		0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
Nedoplatek (+) na dani/Přeplatek na dani (-)		48 645 Kč	60 645 Kč	72 645 Kč	84 645 Kč	96 645 Kč

Zdroj: vlastní zpracování (2023)

Z tabulky č. 15 je evidentní, že je tato varianta zjištění základu daně výhodná v případech, kdy jsou skutečné výdaje nižší než paušální výdaje. U variant č. 1 až 3 při těchto příjmech vychází nejnižší daňová povinnost, a to právě z důvodu, že paušální výdaje jsou vyšší než ty skutečné. Přelom nastává u zbylých dvou variant, kdy 60% výdajové paušály přesahují skutečné výdaje, čímž vznikne i vyšší základ daně. Nejnižší splatná daň je vyčíslena v první variantě, a to ve výši 48 645 Kč. Nejvyšší splatná daň je vypočtena v případě poslední varianty, kdy jsou paušální výdaje ve výši 600 000 Kč, zatímco skutečné výdaje činí 900 000 Kč. Daňová povinnost je vypočtena ve výši 96 645 Kč. V případě využití výdajů procentem z příjmu vychází variační rozpětí ve výši 48 000 Kč. Směrodatná odchylka je vypočtena ve výši 16 9701 Kč, což znamená, že se vypočtené splatné daně od sebe v průměru odlišují o tuto částku. Stejně jako v případě daňové evidence či vedení účetnictví se na fyzickou osobu vztahuje povinnost platit pololetní zálohy ve 40% výši vypočtené daňové povinnosti.

4.1.1.4 Paušální daň

Jelikož je fyzická osoba zaměstnána a svou podnikatelskou činnost provozuje na základě vedlejší činnosti, odpadá tak možnost využití paušální daně. Paušální daň je určena podnikatelům, kteří svou činnosti provozují pouze na základě hlavní činnosti.

4.1.1.5 Komparace jednotlivých možností zjištění ZD

V případě tohoto příkladu je možné využít tři možnosti vedené samostatné činnosti a zjištění základu daně. Tabulka č. 16 zobrazuje, jaká je výše daňové povinnosti při různých možnostech a při různých výších příjmů (výnosů) a výdajů (nákladů). Jelikož fyzická osoba vykazuje samostatně výdělečnou činnost na základě činnosti vedlejší, není možné využít paušální daň.

Tabulka 16: **Komparace daňové povinnosti u jednotlivých možnostech zdanění**

Způsob vedení	Varianta 1	Varianta 2	Varianta 3	Varianta 4	Varianta 5
Daňová evidence	63 645 Kč	78 645 Kč	81 645 Kč	66 645 Kč	51 645 Kč
Účetnictví	62 895 Kč	77 895 Kč	80 895 Kč	65 895 Kč	50 895 Kč
Výdajový paušál	48 645 Kč	60 645 Kč	72 645 Kč	84 645 Kč	96 645 Kč
Paušální daň	Nelze	Nelze	Nelze	Nelze	Nelze

Zdroj: vlastní zpracování (2023)

V případě varianty č. 1 (příjmy činí 200 000 Kč a 20 000 Kč výdaje) je nejlepší možnou variantou zjištění základu daně pomocí uplatnění výdajového paušálu. Použitím výdajů procentem z příjmu se fyzické osobě sníží daňová povinnost o 15 000 Kč, než kdyby se základ daně zjišťoval pomocí daňové evidence. Průměrná výše splatné daně u takových příjmů a výdajů činí 58 395 Kč. Průměrně se od sebe tyto vyčíslené splatné daně liší částkou 6 900 Kč. I v případě druhé varianty, kdy jsou příjmy ve výši 400 000 Kč a skutečné výdaje činí 120 000 Kč, je pro fyzickou osobu neoptimálnější využít také výdaje procentem z příjmů. V této variantě je daňová povinnost nižší o 18 000 Kč než v případě vedení daňové evidence. V tomto případě je průměrná výše daňové povinnosti 54 295 Kč a směrodatná odchylka činí 8 314 Kč. Pokud by nastala situace, že by fyzická osoba dosáhla příjmů ze samostatné činnosti ve výši 600 000 Kč a výdaje by činily 50 % z tohoto příjmu (varianta č. 3), opět je nejvýhodnější použít výdajový paušál. Variační rozpětí v tomto případě činí 9 000 Kč, což znamená, že je o tuto částku nižší splatná daň než v případě vedení daňové evidence. Průměrně fyzická osoba zaplatí 78 395 Kč a směrodatná odchylka činí 4 077 Kč. V případě dvou posledních variantách je naopak použití paušálních výdajů daňově nevýhodné. To je zapříčiněno tím, že skutečné výdaje převyšují paušální. Proto je nejvhodnější zjištění základu daně prostřednictvím vedení účetnictví. Pokud by však pohledávky byly vyšší než suma závazků, vhodnější způsob zjištění základu daně by bylo pomocí daňové evidence. V případě čtvrté varianty je daňová povinnost v případě vedení účetnictví 65 895 Kč, což je o 18 750 Kč méně než u použití výdajů procentem z příjmu. Průměrná výše splatná daně je 72 395 Kč. Průměrně se od sebe tyto hodnoty liší 32 235 Kč, což je mnohonásobně vyšší částka než v přechozích variantách. V poslední variantě je nejnižší daň vyčíslena na 50 896 Kč, což je rozdíl o 45 750 Kč, než kdyby se použily právě paušální výdaje. V této variantě je směrodatná odchylka nižší, která činí 21 392 Kč.

4.1.2 Modelový příklad 2

Fyzická osoba provozuje podnikatelskou činnost základě hlavní činnosti, nadefinované příjmy přesahují částku 2 mil. Kč a je plátcem DPH. Neuhrazené pohledávky se pohybují průměrně ve výši 560 000 Kč a závazky ve výši 810 000 Kč, které jsou důležité až v případě vedení účetnictví. Následující výpočty tedy zobrazují skutečnosti, ke kterým by mohlo u fyzické osoby dojít. Jde o možné varianty, kdy by příjmy a výdaje činily:

- Varianta 1 – příjmy činí 5 000 000 Kč a výdaje na tyto příjmy by dosahovaly částky 1 200 000 Kč.
- Varianta 2 – příjmy ze samostatné činnosti by činily 7 000 000 Kč a výdaje 3 000 000 Kč.
- Varianta 3 – tato varianta počítá s příjmy ve výši 9 000 000 Kč a s výdaji ve výši 6 200 000 Kč.
- Varianta 4 – příjmy jsou v částce 11 000 000 Kč a výdaje 8 000 000 Kč.
- Varianta 5 – poslední varianta zachycuje příjmy ve výši 13 000 000 Kč a výdaje v celkové výši 12 000 000 Kč

4.1.2.1 Vedení daňové evidence

Následující tabulka zobrazuje pět možných variant výší příjmů a výdajů, ke kterým by mohlo u fyzické osoby dojít. Tabulka také obsahuje vypočtené základy daně, které v případě daňové evidence vypočtou jako rozdíl mezi příjmy a výdaji.

Tabulka 17: **Varianty rozdílných poměrů výdajů k příjmům**

Varianta	Příjmy a výdaje dle par. 7			
	Příjmy	Výdaje	Poměr výdajů a příjmů	Základ daně
Varianta 1	5 000 000 Kč	1 200 000 Kč	24 %	3 800 000 Kč
Varianta 2	7 000 000 Kč	3 000 000 Kč	43 %	4 000 000 Kč
Varianta 3	9 000 000 Kč	6 200 000 Kč	69 %	2 800 000 Kč
Varianta 4	11 000 000 Kč	8 000 000 Kč	72 %	3 000 000 Kč
Varianta 5	13 000 000 Kč	12 000 000 Kč	92 %	1 000 000 Kč

Zdroj: vlastní zpracování (2023)

Základy daně v prvních čtyřech variantách převyšují částku 1 935 552 Kč. To znamená, že pro tuto částku se použije sazba daně 15 % a pro tu část, která tuto částku převyšuje, se použije sazba daně 23 %. Pouze u poslední varianty zůstává jeden základ daně

pro sazbu 15 %. V této variantě základ daně nepřevyšuje 48násobek průměrné mzdy, a proto se použije pouze jedna sazba DPFO.

Následující tabulka zobrazuje u jednotlivých variantách výše základu daně, pro které se použije 15% sazba a pro které se použije 23% sazba DPFO.

Tabulka 18: Základy daně pro dané sazby DPFO

	Základ daně	Základ daně pro 15 % sazbu	Základ daně pro 23 % sazbu
Varianta 1	3 800 000 Kč	1 935 552 Kč	1 864 448 Kč
Varianta 2	4 000 000 Kč	1 935 552 Kč	2 064 448 Kč
Varianta 3	2 800 000 Kč	1 935 552 Kč	864 448 Kč
Varianta 4	3 000 000 Kč	1 935 552 Kč	1 064 448 Kč
Varianta 5	1 000 000 Kč	1 000 000 Kč	0 Kč

Zdroj: vlastní zpracování (2023)

U varianty č.1 až č. 4 je základ daně pro sazbu 15 % ve výši 48násobku průměrné měsíční mzdy, tedy 1 935 552 Kč. V těchto variantách tak je daň před slevami a daňovým zvýhodněním vyčíslena na 290 333 Kč. Tabulka č. 19 zobrazuje výpočty daňové povinnosti v jednotlivých variantách v případě identifikace základu daně pomocí daňové evidence.

Tabulka 19: Výpočet daňové povinnosti v případě vedení daňové evidence

Příjem dle	Výpočet ZD	Varianta 1	Varianta 2	Varianta 3	Varianta 4	Varianta 5
§ 7	příjmy - výdaje	3 800 000 Kč	4 000 000 Kč	2 800 000 Kč	3 000 000 Kč	1 000 000 Kč
Průběžný základ daně		3 800 000 Kč	4 000 000 Kč	2 800 000 Kč	3 000 000 Kč	1 000 000 Kč
Položky snižující základ daně		0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
Základ daně		3 800 000 Kč	4 000 000 Kč	2 800 000 Kč	3 000 000 Kč	1 000 000 Kč
Sazba daně při nepřevýšení částky 1 935 552 Kč		15 %	15 %	15 %	15 %	15 %
Daň před slevami a daňovým zvýhodněním		290 333 Kč	290 333 Kč	290 333 Kč	290 333 Kč	150 000 Kč
Sazba daně při převýšení částky 1 935 552 Kč		23 %	23 %	23 %	23 %	23 %
Daň před slevami a daňovým zvýhodněním		428 823 Kč	474 823 Kč	198 823 Kč	244 823 Kč	0 Kč
Daň před slevami při použití dvou sazeb		719 156 Kč	765 156 Kč	489 156 Kč	535 156 Kč	150 000 Kč
Slevy na dani	základní sleva na poplatníka	30 840 Kč	30 840 Kč	30 840 Kč	30 840 Kč	30 840 Kč
Daň po slevách		688 316 Kč	734 316 Kč	458 316 Kč	504 316 Kč	119 160 Kč
Daňové zvýhodnění		0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
Daňová povinnost (+)/Daňový bonus (-)		688 316 Kč	734 316 Kč	458 316 Kč	504 316 Kč	119 160 Kč
Zaplacené zálohy		0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
Nedoplatek (+) na dani/Přeplatek na dani (-)		688 316 Kč	734 316 Kč	458 316 Kč	504 316 Kč	119 160 Kč

Zdroj: vlastní zpracování (2023)

Z této tabulky lze vyčíst, že při poměru výdajů a příjmů 43 % (varianta č. 2), je daňová povinnost nejvyšší, a to ve výši 734 316 Kč. V přechodných kapitolách platila „zásada“, že od poměru 50 % a výše se daňová povinnost snižuje, avšak zde tomu tak není. To je vidět v případě varianty č. 3 a č. 4. Zde by mělo platit, že ve variantě č. 4 bude nižší splatná daň. To je zapříčiněno skutečností, že v případě varianty č. 3 je základem daně pro 23% sazbu částka 864 448 Kč a u varianty č. 4 je to dokonce 1 064 448 Kč. To znamená, že čím je vyšší základ daně u 23% sazby pro výpočet daně (a poměr výdajů a příjmů je vyšší než 50 %), tím vyšší bude i výsledná splatná daň. Poslední varianta je tedy neoptimalnější, kdy je daň vyčíslena na „pouhých“ 119 160 Kč. Takto vypočtená daňová povinnost je v důsledku použití jedné sazby DPFO. Rozdíl nejvyšší a nejnižší daňové povinnosti činí 615 156 Kč. V průměru se od sebe tyto splatné daně liší 217 788 Kč, což signalizuje velké odlišnosti mezi jednotlivými variantami. Zálohy na DPFO by byly stanoveny ve všech případech. V případě varianty č. 5 by byla uložena povinnost platit pololetní zálohy, a to ve výši 40 % daňové povinnosti. V předchozích variantách by musela fyzická osoba platit zálohy čtvrtletně ve 25% výši, jelikož je daňová povinnost vyšší jak 150 000 Kč.

4.1.2.2 Vedení účetnictví

V případě vedení účetnictví se musí brát ohled na skutečnost, že se zde evidují pohledávky ve výši 560 000 Kč a závazky ve výši 810 000 Kč. V tomto případě tak budou původní příjmy a výdaje navýšeny o tyto částky. Základem daně je tedy rozdíl mezi výnosy a náklady. Následující tabulka tak zobrazuje upravené varianty možných výnosů a nákladů.

Tabulka 20: **Varianty rozdílných poměrů nákladů k výnosů**

Varianta	Příjmy (výnosy) a výdaje (náklady) dle par. 7			
	Výnosy	Náklady	Poměr nákladů a výnosů	Základ daně
Varianta 1	5 560 000 Kč	2 010 000 Kč	36 %	3 550 000 Kč
Varianta 2	7 560 000 Kč	3 810 000 Kč	50 %	3 750 000 Kč
Varianta 3	9 560 000 Kč	7 010 000 Kč	73 %	2 550 000 Kč
Varianta 4	11 560 000 Kč	8 810 000 Kč	76 %	2 750 000 Kč
Varianta 5	13 560 000 Kč	12 810 000 Kč	94 %	750 000 Kč

Zdroj: vlastní zpracování (2023)

Z tabulky lze vidět, že se základy daně snížily v porovnání se základy určené pomocí daňové evidence. Toto snížení je právě v důsledku závazků, které jsou vyšší než suma pohledávek. Stejně jako u daňové evidence první čtyři varianty počítají se základem daně,

který převyšuje částku 1 935 552 Kč. Následující tabulka zachycuje základy daně, pro které se použije 15% sazba a 23% sazba DPFO.

Tabulka 21: **Základy daně pro dané sazby DPFO**

	Základ daně	Základ daně pro 15 % sazbu	Základ daně pro 23 % sazbu
Varianta 1	3 550 000 Kč	1 935 552 Kč	1 614 448 Kč
Varianta 2	3 750 000 Kč	1 935 552 Kč	1 814 448 Kč
Varianta 3	2 550 000 Kč	1 935 552 Kč	614 448 Kč
Varianta 4	2 750 000 Kč	1 935 552 Kč	814 448 Kč
Varianta 5	750 000 Kč	750 000 Kč	0 Kč

Zdroj: vlastní zpracování (2023)

Z této tabulky vyplývá, že se dvě sazby DPFO použijí u prvních čtyřech variant, jelikož je základ daně vyšší než 1 935 552 Kč. Pouze u poslední varianty základ daně tuto výši nepřesahuje, a proto se použije pouze 15% sazba DPFO. Tabulka č. 22 obsahuje ukázkové výpočty v pěti možných variantách výších výnosů a nákladů.

Tabulka 22: Výpočet daňové povinnosti při vedení účetnictví

Příjem dle	Výpočet ZD	Varianta 1	Varianta 2	Varianta 3	Varianta 4	Varianta 5
§ 7	výnosy - náklady	3 550 000 Kč	3 750 000 Kč	2 550 000 Kč	2 750 000 Kč	750 000 Kč
Průběžný základ daně		3 550 000 Kč	3 750 000 Kč	2 550 000 Kč	2 750 000 Kč	750 000 Kč
Položky snižující základ daně		0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
Základ daně		3 550 000 Kč	3 750 000 Kč	2 550 000 Kč	2 750 000 Kč	750 000 Kč
Sazba daně při nepřevýšení částky 1 935 552 Kč		15 %	15 %	15 %	15 %	15 %
Daň před slevami a daňovým zvýhodněním		290 333 Kč	290 333 Kč	290 333 Kč	290 333 Kč	112 500 Kč
Sazba daně při převýšení částky 1 935 552 Kč		23 %	23 %	23 %	23 %	23 %
Daň před slevami a daňovým zvýhodněním		371 323 Kč	417 323 Kč	141 323 Kč	187 323 Kč	0 Kč
Daň před slevami při použití dvou sazeb		661 656 Kč	707 656 Kč	431 656 Kč	477 656 Kč	112 500 Kč
Slevy na dani	základní sleva na poplatníka	30 840 Kč	30 840 Kč	30 840 Kč	30 840 Kč	30 840 Kč
Daň po slevách		630 816 Kč	676 816 Kč	400 816 Kč	446 816 Kč	81 660 Kč
Daňové zvýhodnění		0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
Daňová povinnost (+)/Daňový bonus (-)		630 816 Kč	676 816 Kč	400 816 Kč	446 816 Kč	81 660 Kč
Zaplacené zálohy		0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
Nedoplatek (+) na dani/Přeplatek na dani (-)		630 816 Kč	676 816 Kč	400 816 Kč	446 816 Kč	81 660 Kč

Zdroj: vlastní zpracování (2023)

Z této tabulky je zřejmé, že v případě zjištění základu daně pomocí vedení účetnictví vychází nejnižší daňová povinnost u poslední varianty, a to ve výši 81 660 Kč. Takto vypočtená daň je v důsledku toho, že se zde nepoužije 23% sazba a poměr výnosů a nákladů je 94 %. Naopak nejvyšší je splatná daň u první varianty, kdy je poměr výnosů a nákladů 36 % a daňová povinnost je ve výši 630 816 Kč. Variační rozpětí vychází ve výši 595 156 Kč. Kromě toho je evidentní, že do poměru výnosů a nákladů 50 % daňová povinnost roste. To je zapříčiněno zvyšujícím se základem, na který se použije 23% sazba. U třetí varianty je základ daně převyšující 48násobek průměrné mzdy nejnižší, a proto se výrazně snížila daňová povinnost fyzické osoby. U čtvrté varianty se naopak základ daně pro 23% sazbu DPFO zvyšuje, a proto je i vyšší splatná daň oproti třetí variantě. V případě poslední varianty by zálohy na DPFO činily ve 40 % z této daňové povinnosti, a to v pololetních platbách. V ostatních variantách jsou vypočtené daňové povinnosti vyšší než 150 000 Kč, a proto by se na fyzickou osobu vztahovala povinnosti platit čtvrtletní zálohy. Tyto zálohy by činily 25 % z vypočtených daňových povinností.

4.1.2.3 Využití paušálních výdajů

I v tomto modelovém příkladu se počítá, že fyzická osoba použije k identifikaci základu daně 60% výdajový paušál. Maximálně uplatnitelné jsou výdaje nepřesahující 1 200 000 Kč. V následující tabulce jsou uvedeny příjmy a výdaje uplatněné paušálem z příjmu.

Tabulka 23: **Varianty rozdílných poměrů výdajů k příjmům**

Varianta	Příjmy a výdaje dle par. 7			
	Příjmy	Skutečné výdaje	Výdaje paušálové	Základ daně
Varianta 1	5 000 000 Kč	1 200 000 Kč	1 200 000 Kč	3 800 000 Kč
Varianta 2	7 000 000 Kč	3 000 000 Kč	1 200 000 Kč	5 800 000 Kč
Varianta 3	9 000 000 Kč	6 200 000 Kč	1 200 000 Kč	7 800 000 Kč
Varianta 4	11 000 000 Kč	8 000 000 Kč	1 200 000 Kč	9 800 000 Kč
Varianta 5	13 000 000 Kč	12 000 000 Kč	1 200 000 Kč	11 800 000 Kč

Zdroj: vlastní zpracování (2023)

V tabulce jsou uvedeny výdaje uplatněné procentem z příjmu. Jelikož ve všech případech by paušální výdaje převyšovaly maximální možnou hranici, jsou tak výdaje v maximální výši 1 200 000 Kč. Při komparaci základu daně při uplatnění skutečných a paušálních je zřejmé, že je základ daně mnohonásobně vyšší než při uplatnění skutečných

výdajů. V první variantě je základ daně ve stejné výši jako při uplatnění výdajů skutečných. Ve druhé variantě je základ daně vyšší o 1 800 000 Kč, ve třetí variantě je zvýšení základu daně o 5 000 000 Kč. Varianta č. 4 počítá se základem daně, který je oproti využití daňové evidence vyšší o 6 800 000 Kč a v případě poslední varianty je základ daně vyšší dokonce o 11 800 000 Kč. Z této skutečnosti je logické, že vypočtené splatné daně budou mnohonásobně vyšší, než kdyby se základ daně zjistil pomocí skutečných výdajů. Následující tabulka uvádí základy daně pro 15% sazbu a 23% sazbu DPFO.

Tabulka 24: **Základy daně pro dané sazby DPFO**

	Základ daně	Základ daně pro 15 % sazbu	Základ daně pro 23 % sazbu
Varianta 1	3 800 000 Kč	1 935 552 Kč	1 864 448 Kč
Varianta 2	5 800 000 Kč	1 935 552 Kč	3 864 448 Kč
Varianta 3	7 800 000 Kč	1 935 552 Kč	5 864 448 Kč
Varianta 4	9 800 000 Kč	1 935 552 Kč	7 864 448 Kč
Varianta 5	11 800 000 Kč	1 935 552 Kč	9 864 448 Kč

Zdroj: vlastní zpracování (2023)

Z této tabulky je evidentní, že se ve všech variantách použijí dvě sazby pro výpočet splatné daně. Zatímco u daňové evidence a vedení účetnictví se u 5. varianty použila pouze jedna sazba, při uplatnění paušálních výdajů se použijí ve všech variantách dvě sazby. V případě použití 15 % sazby je výše daně před slevami a daňovým zvýhodněním vypočtena pro všechny varianty stejně, a to ve výši 290 333 Kč. Tabulka č. 25 zobrazuje ukázkový výpočet daňové povinnosti v případě využití výdajů procentem z příjmu.

Tabulka 25: Výpočet daňové povinnosti při využití paušálních výdajů

Příjem dle	Výpočet ZD	Varianta 1	Varianta 2	Varianta 3	Varianta 4	Varianta 5
§ 7	příjmy - výdaje	3 800 000 Kč	5 800 000 Kč	7 800 000 Kč	9 800 000 Kč	11 800 000 Kč
Průběžný základ daně		3 800 000 Kč	5 800 000 Kč	7 800 000 Kč	9 800 000 Kč	11 800 000 Kč
Položky snižující základ daně		0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
Základ daně		3 800 000 Kč	5 800 000 Kč	7 800 000 Kč	9 800 000 Kč	11 800 000 Kč
Sazba daně při nepřevýšení částky 1 935 552 Kč		15 %	15 %	15 %	15 %	15 %
Daň před slevami a daňovým zvýhodněním		290 333 Kč	290 333 Kč	290 333 Kč	290 333 Kč	290 333 Kč
Sazba daně při převýšení částky 1 935 552 Kč		23 %	23 %	23 %	23 %	23 %
Daň před slevami a daňovým zvýhodněním		428 823 Kč	888 823 Kč	1 348 823 Kč	1 808 823 Kč	2 268 823 Kč
Daň před slevami při použití dvou sazeb		719 156 Kč	1 179 156 Kč	1 639 156 Kč	2 099 156 Kč	2 559 156 Kč
Slevy na dani	základní sleva na poplatníka	30 840 Kč	30 840 Kč	30 840 Kč	30 840 Kč	30 840 Kč
Daň po slevách		688 316 Kč	1 148 316 Kč	1 608 316 Kč	2 068 316 Kč	2 528 316 Kč
Daňové zvýhodnění		0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
Daňová povinnost (+)/Daňový bonus (-)		688 316 Kč	1 148 316 Kč	1 608 316 Kč	2 068 316 Kč	2 528 316 Kč
Zaplacené zálohy		0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
Nedoplatek (+) na dani/Přeplatek na dani (-)		688 316 Kč	1 148 316 Kč	1 608 316 Kč	2 068 316 Kč	2 528 316 Kč

Zdroj: vlastní zpracování (2023)

Z tabulky lze vyčíst, že se daňové povinnosti zvyšují. Nejnižší daňové povinnosti dosahuje fyzická osoba v případě první varianty, kde je splatná daň vypočtena ve výši 688 316 Kč. Naopak nejvyšší daňovou povinností má fyzická osoba dosahující příjmů 13 000 000 Kč (varianta č. 5), které je uložena povinností zaplatit daň ve výši 2 528 316 Kč. Variační rozpětí je vypočteno na 1 840 000 Kč a směrodatná odchylka činí 650 538,24 Kč. Z těchto skutečností lze tak usoudit, že je tento způsob zjištění základu daně neefektivní. To je zapříčiněno právě tím, že paušální výdaje lze uplatnit pouze do částky 1 200 000 Kč a základy pro výpočet daňové povinnosti se zvyšují. Z této tabulky je zřejmé, že je využití paušálních výdajů nejméně optimálním způsobem zjištění základu daně. Z toho lze usoudit, že pokud skutečné výdaje přesahují maximální možnou hranici výše výdajů u paušálních výdajů (tj. 1 200 000 Kč), je daňově optimální základ daně zjistit pomocí skutečných výdajů. U každé z těchto variant se vztahuje povinnost na fyzickou osobu platit zálohy na DPFO. Jelikož jsou splatné daně vypočteny na částky přesahující 150 000 Kč, zálohy by byly stanoveny ve čtvrtletních platbách ve 25 % výších z daňové povinnosti.

4.1.2.4 Paušální daň

Stejně jako v modelovém příkladu č. 1 i zde odpadá možnost využití paušální daně, a to z důvodu, že zákon zakazuje být plátcem DPH a zároveň být v režimu paušální daně.

4.1.2.5 Komparace jednotlivých možností zjištění ZD

Tabulka č. 26 obsahuje komparaci jednotlivých variant při stanovení základu daně pomocí daňové evidence, účetnictví a výdajů procentem z příjmů. Být v režimu paušální daně není možné, protože je fyzická osoba plátcem DPH a zákon zakazuje být plátcem DPH a zároveň v režimu paušální daně.

Tabulka 26: **Komparace daňové povinnosti u jednotlivých možnostech zdanění**

Způsob vedení	Varianta 1	Varianta 2	Varianta 3	Varianta 4	Varianta 5
Daňová evidence	688 316 Kč	734 316 Kč	458 316 Kč	504 316 Kč	119 160 Kč
Účetnictví	630 816 Kč	676 816 Kč	400 816 Kč	446 816 Kč	81 660 Kč
Výdajový paušál	688 316 Kč	1 148 316 Kč	1 608 316 Kč	2 068 316 Kč	2 528 316 Kč
Paušální daň	Nelze	Nelze	Nelze	Nelze	Nelze

Zdroj: vlastní zpracování (2023)

Pokud by fyzická osoba dosahovala příjmů 5 000 000 Kč a výdaje by činily 1 200 000 Kč (varianta č. 1), tak je splatná daň vyčíslena stejně u využití výdajů procentem z příjmů či daňové evidence, a to na částku 688 316 Kč. Avšak neoptimálnějším způsobem je vedení účetnictví, kdy je splatná daň vypočtena na 630 816 Kč. Průměrně fyzická osoba zaplatí na dani z příjmů FO částku 669 149 Kč. Průměrně se od sebe splatné daně liší částkou 27 105 Kč a rozdíl mezi nejvyšší a nejnižší splatnou daní činí 57 500 Kč. Zjištění základu daně jako rozdílu mezi výnosy a náklady je v tomto i následujících případech neoptimálnější z hlediska vyšších závazků oproti pohledávek. V případě, že by byla suma pohledávek vyšší než suma závazků, daňová povinnost by se mnohonásobně zvýšila a výhodnější by tak bylo využít jiný způsob zjištění základu daně. V dalších variantách je opět nejlepší způsob zjištění základu daně pomocí vedení účetnictví. Z důvodu vysokých výdajů (nákladů) není vhodné použití výdajového paušálu. To je zapříčiněno tím, že fyzická osoba může uplatnit výdaje ve všech variantách maximálně ve výši 1 200 000 Kč, i když jsou skutečné výdaje mnohem vyšší. Daňové povinnosti jsou tak mnohonásobně vyšší, než kdyby se uplatňovaly skutečné výdaje. Vysoké skutečné výdaje (náklady) tak snižují základ daně, a to pomocí výdajů procentem z příjmů není možné. V případě druhé varianty (příjmy činí 7 000 000 Kč a výdaje činí 3 000 000 Kč) je variační rozpětí vyčísleno na 471 500 Kč a průměrně se od sebe tyto splatné daně liší částkou 210 030 Kč. Se zvyšujícím se poměrem výdajů (nákladů) a příjmů (výnosů) se variační rozpětí a směrodatná odchylka zvyšuje. U třetí varianty (příjmy činí 9 000 000 Kč a výdaje činí 6 200 000 Kč) je rozdíl mezi zjištěním základu daně pomocí paušálních výdajů a vedením účetnictví ve výši 1 207 500 Kč. Průměrně se od sebe vypočtené daňové povinnosti liší částkou 556 164 Kč. U varianty č. 4 s příjmy ve výši 11 000 000 Kč a výdaji 8 000 000 Kč je variační rozpětí vyčísleno na 1 621 500 Kč a u poslední varianty je variační rozpětí vyčísleno dokonce na částku 2 446 656 Kč.

4.1.3 Modelový příklad 3

Fyzická osoba podniká na základě hlavní činnosti. Následující výpočty jsou rozděleny do dvou částí, kdy prvních pět možných variant počítají s příjmy do 1 mil. Kč a druhá část počítá s příjmy nad 1 mil. Kč a zároveň do 2 mil. Kč. Příjmy z podnikatelské činnosti jsou za zdaňovací období roku 2023. Fyzická osoba není registrována jako plátce DPH, jelikož obraty nepřevyšují částku 2 mil. Kč. Pro zjištění základu daně v případě vedení účetnictví je nutné zmínit průměrné výše závazků a pohledávek. Průměrná výše pohledávek je 33 000 Kč a závazky jsou ve výši 13 000 Kč. Následující tabulka tak představuje různé výše příjmů a výdajů.

Tabulka 27: Přehled možných variant při různých výších příjmů a výdajů

Varianta	Příjmy do 1 mil. Kč		
	Příjmy	Výdaje	Poměr
Varianta 1	200 000 Kč	30 000 Kč	15,00 %
Varianta 2	400 000 Kč	124 000 Kč	31,00 %
Varianta 3	600 000 Kč	330 000 Kč	55,00 %
Varianta 4	800 000 Kč	515 000 Kč	64,38 %
Varianta 5	1 000 000 Kč	821 000 Kč	82,10 %
Varianta	Příjmy nad 1 mil. Kč		
	Příjmy	Výdaje	Poměr
Varianta 1	1 200 000 Kč	215 000 Kč	17,92 %
Varianta 2	1 400 000 Kč	398 000 Kč	28,43 %
Varianta 3	1 600 000 Kč	756 000 Kč	47,25 %
Varianta 4	1 800 000 Kč	1 250 000 Kč	69,44 %
Varianta 5	2 000 000 Kč	1 710 000 Kč	85,50 %

Zdroj: vlastní zpracování (2023)

Pro přehlednost jsou následující schémata výpočtu daňové povinnosti rozdělena vždy do dvou výpočtových tabulek. Nejdříve je zachycen výpočet splatné daně u příjmů, které nepřevyšují 1 mil. Kč a druhá tabulka obsahuje výpočty u příjmů, které převyšují 1 mil. Kč, avšak nepřevyšují 2 mil. Kč

4.1.3.1 Vedení daňové evidence

V případě vedení daňové evidence se základ daně vypočítá jako příjmy snížené o skutečné výdaje. Tabulka č. 28 zobrazuje příjmy a výdaje vycházející z tabulky č. 28 a vypočtený základ daně pro dané varianty.

Tabulka 28: **Varianty rozdílných poměrů výdajů k příjmů**

Varianta	Příjmy do 1 mil. Kč		
	Příjmy	Výdaje	Základ daně
Varianta 1	200 000 Kč	30 000 Kč	170 000 Kč
Varianta 2	400 000 Kč	124 000 Kč	276 000 Kč
Varianta 3	600 000 Kč	330 000 Kč	270 000 Kč
Varianta 4	800 000 Kč	515 000 Kč	285 000 Kč
Varianta 5	1 000 000 Kč	821 000 Kč	179 000 Kč
Varianta	Příjmy nad 1 mil. Kč		
	Příjmy	Výdaje	Základ daně
Varianta 1	1 200 000 Kč	215 000 Kč	985 000 Kč
Varianta 2	1 400 000 Kč	398 000 Kč	1 002 000 Kč
Varianta 3	1 600 000 Kč	756 000 Kč	844 000 Kč
Varianta 4	1 800 000 Kč	1 250 000 Kč	550 000 Kč
Varianta 5	2 000 000 Kč	1 710 000 Kč	290 000 Kč

Zdroj: vlastní zpracování (2023)

Jak je z tabulky vidět, v žádném z těchto variant nevychází základ daně převyšující 48násobek průměrné mzdy, a tak se zde použije pouze 15% sazba daně. Dle těchto údajů je v následujících tabulkách zobrazeno schéma výpočtu daně z příjmů fyzických osob. První tabulka zobrazuje schéma výpočtu pro příjmy nepřevyšující 1 mil. Kč a po ukázkových výpočtech následuje komentář k dané výpočtové tabulce. Poté následuje tabulka, která zobrazuje schéma výpočtu daňové povinnosti u příjmů v rozmezí od 1 mil. Kč do 2 mil. Kč.

Tabulka 29: Výpočet daňové povinnosti při vedení daňové evidence při příjmech nepřevyšující 1 mil. Kč

Příjem dle	Výpočet ZD	Varianta 1	Varianta 2	Varianta 3	Varianta 4	Varianta 5
§ 7	příjmy - výdaje	170 000 Kč	276 000 Kč	270 000 Kč	285 000 Kč	179 000 Kč
Průběžný základ daně		170 000 Kč	276 000 Kč	270 000 Kč	285 000 Kč	179 000 Kč
Položky snižující základ daně		0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
Základ daně		170 000 Kč	276 000 Kč	270 000 Kč	285 000 Kč	179 000 Kč
Sazba daně		15 %	15 %	15 %	15 %	15 %
Daň před slevami a daňovým zvýhodněním		25 500 Kč	41 400 Kč	40 500 Kč	42 750 Kč	26 850 Kč
Slevy na dani	základní sleva na poplatníka	30 840 Kč	30 840 Kč	30 840 Kč	30 840 Kč	30 840 Kč
Daň po slevách		0 Kč	10 560 Kč	9 660 Kč	11 910 Kč	0 Kč
Daňové zvýhodnění		0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
Daňová povinnost (+)/Daňový bonus (-)		0 Kč	10 560 Kč	9 660 Kč	11 910 Kč	0 Kč
Zaplacené zálohy		0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
Nedoplatek (+) na dani/Přeplatek na dani (-)		0 Kč	10 560 Kč	9 660 Kč	11 910 Kč	0 Kč

Zdroj: vlastní zpracování (2023)

Z předchozí tabulky vyplývá, že při různých výších výdajů a příjmů daňová povinnost nepřesahuje částku 11 910 Kč. V první a v poslední variantě je vypočtena nulová daňová povinnost. To vychází ze skutečnosti, že je daň před slevami nižší než základní sleva na poplatníka. Slevy na dani nelze uplatnit do mínusu, a proto je výsledná splatná daň rovna nule. Z toho vyplývá, že do základu daně 200 000 Kč bude daňová povinnost rovna 0 Kč. Rozdíl mezi nejnižší a nejvyšší hodnotou splatné daně je tak 11 910 Kč. Průměrně se od sebe vypočtené daňové povinnosti vzájemně liší částkou 5 295 Kč. Z této tabulky lze logicky odvodit, že do poměru výdajů a příjmů 65 %, se celková daňová povinnost zvyšuje. Od tohoto poměru se splatná daň snižuje. Ve všech variantách odpadá fyzické osobě povinnosti platit zálohy, jelikož jsou vypočtené splatné daně v částkách nepřevyšujících 30 000 Kč.

Tabulka č. 30 poté zobrazuje výpočet daňové povinnosti při příjmech nad 1 mil. Kč a zároveň do 2 mil. Kč.

Tabulka 30: Výpočet daňové povinnosti při vedení daňové evidence při příjmech nad 1 mil. Kč

Příjem dle	Výpočet ZD	Varianta 1	Varianta 2	Varianta 3	Varianta 4	Varianta 5
§ 7	příjmy - výdaje	985 000 Kč	1 002 000 Kč	844 000 Kč	550 000 Kč	290 000 Kč
Průběžný základ daně		985 000 Kč	1 002 000 Kč	844 000 Kč	550 000 Kč	290 000 Kč
Položky snižující základ daně		0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
Základ daně		985 000 Kč	1 002 000 Kč	844 000 Kč	550 000 Kč	290 000 Kč
Sazba daně		15 %	15 %	15 %	15 %	15 %
Daň před slevami a daňovým zvýhodněním		147 750 Kč	150 300 Kč	126 600 Kč	82 500 Kč	43 500 Kč
Slevy na dani	základní sleva na poplatníka	30 840 Kč	30 840 Kč	30 840 Kč	30 840 Kč	30 840 Kč
Daň po slevách		116 910 Kč	119 460 Kč	95 760 Kč	51 660 Kč	12 660 Kč
Daňové zvýhodnění		0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
Daňová povinnost (+)/Daňový bonus (-)		116 910 Kč	119 460 Kč	95 760 Kč	51 660 Kč	12 660 Kč
Zaplacené zálohy		0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
Nedoplatek (+) na dani/Přeplatek na dani (-)		116 910 Kč	119 460 Kč	95 760 Kč	51 660 Kč	12 660 Kč

Zdroj: vlastní zpracování (2023)

Z této tabulky je evidentní, že při poměru výdajů a příjmů do 28 %, se výše splatné daně zvyšuje. Při poměru 69 % se naopak výše splatné daně snižuje. Tato skutečnost je také v důsledku snižujícího se základu daně. V případě první varianty (poměr výdajů a příjmů činí 18 %) činí daňová povinnost 116 910 Kč. U druhé varianty, u které je poměr 28 %, vychází nejvyšší daňová povinnost, a to ve výši 119 460 Kč. Naopak v poslední variantě, kde je poměr výdajů a příjmů nejvyšší, činí splatná daň 12 660 Kč. Variační rozpětí je tak vypočteno na 106 800 Kč. U třetí varianty je vyčíslena daňová povinnost ve výši 95 760 Kč a u čtvrté varianty je vyčíslena na 95 760 Kč. Průměrně se všechny vypočtené daňové povinnosti od sebe odlišují částkou 41 239 Kč. Zálohy na DPFO v pololetních platbách by byly stanoveny u varianty č. 1 až č. 4, jelikož jsou daňové povinnosti vypočteny ve výších, které přesahují 30 000 Kč.

4.1.3.2 Vedení účetnictví

V případě vedení účetnictví, kdy se základ daně vypočte jako rozdíl mezi výnosy a náklady, se musí brát v potaz i výše nezaplacených pohledávek a závazků. Pohledávky tak činí 33 000 Kč a závazky jsou ve výši 13 000 Kč. Výnosy a náklady jsou odvozeny od výší příjmů a výdajů uvedených v tabulce č. 27, jsou zde pouze navíc zahrnuty výše pohledávek a závazků. Tabulka č. 31 zobrazuje všechny možné varianty s vypočtenými základy daně.

Tabulka 31: **Varianty rozdílných výších výnosů a nákladů**

Varianta	Příjmy do 1 mil. Kč		
	Výnosy	Náklady	Základ daně
Varianta 1	233 000 Kč	43 000 Kč	190 000 Kč
Varianta 2	433 000 Kč	137 000 Kč	296 000 Kč
Varianta 3	633 000 Kč	343 000 Kč	290 000 Kč
Varianta 4	833 000 Kč	528 000 Kč	305 000 Kč
Varianta 5	1 033 000 Kč	834 000 Kč	199 000 Kč
Varianta	Příjmy nad 1 mil. Kč		
	Výnosy	Náklady	Základ daně
Varianta 1	1 233 000 Kč	228 000 Kč	1 005 000 Kč
Varianta 2	1 433 000 Kč	411 000 Kč	1 022 000 Kč
Varianta 3	1 633 000 Kč	769 000 Kč	864 000 Kč
Varianta 4	1 833 000 Kč	1 263 000 Kč	570 000 Kč
Varianta 5	2 033 000 Kč	1 723 000 Kč	310 000 Kč

Zdroj: vlastní zpracování (2023)

Vypočtené základy daně jsou vyšší než v případě identifikace základu pomocí daňové evidence.

Tabulka 32: Výpočet daňové povinnosti při vedení účetnictví při příjmech do 1 mil. Kč

Příjem dle	Výpočet ZD	Varianta 1	Varianta 2	Varianta 3	Varianta 4	Varianta 5
§ 7	výnosy - náklady	190 000 Kč	296 000 Kč	290 000 Kč	305 000 Kč	199 000 Kč
Průběžný základ daně		190 000 Kč	296 000 Kč	290 000 Kč	305 000 Kč	199 000 Kč
Položky snižující základ daně		0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
Základ daně		190 000 Kč	296 000 Kč	290 000 Kč	305 000 Kč	199 000 Kč
Sazba daně		15 %	15 %	15 %	15 %	15 %
Daň před slevami a daňovým zvýhodněním		28 500 Kč	44 400 Kč	43 500 Kč	45 750 Kč	29 850 Kč
Slevy na dani	základní sleva na poplatníka	30 840 Kč	30 840 Kč	30 840 Kč	30 840 Kč	30 840 Kč
Daň po slevách		0 Kč	13 560 Kč	12 660 Kč	14 910 Kč	0 Kč
Daňové zvýhodnění		0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
Daňová povinnost (+)/Daňový bonus (-)		0 Kč	13 560 Kč	12 660 Kč	14 910 Kč	0 Kč
Zaplacené zálohy		0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
Nedoplatek (+) na dani/Přeplatek na dani (-)		0 Kč	13 560 Kč	12 660 Kč	14 910 Kč	0 Kč

Zdroj: vlastní zpracování (2023)

Z tabulky je evidentní, že jsou vypočtené daňové povinnosti v nulové výši v případě první a poslední varianty. Zde jsou vypočtené daně před slevami nižší, než je základní sleva na poplatníka, a proto je daňová povinnost rovna nule. To je zapříčiněno tím, že slevy na dani nelze uplatnit do mínusu (tedy do přeplatku na dani). Variační rozpětí je vypočteno na částku 14 910 Kč. Průměrně se od sebe vypočtené splatné daně liší částkou 6 755 Kč. Nejvyšší daňová povinnost je vypočtena u varianty č. 4, kde je poměr nákladů a výnosů přes 63 % a daň je tak vypočtena na částku 14 910 Kč. V žádné z těchto variant není uložena povinnost platit zálohové platby na DPFO z důvodu nepřekročení daňové povinnosti 30 000 Kč.

Následující tabulka poté uvádí výpočet daňové povinnosti, pokud by byly příjmy vyšší jak 1 mil. Kč a nepřesahovaly by zároveň 2 mil. Kč.

Tabulka 33: Výpočet daňové povinnosti při vedení účetnictví při příjmech nad 1 mil. Kč

Příjem dle	Výpočet ZD	Varianta 1	Varianta 2	Varianta 3	Varianta 4	Varianta 5
§ 7	výnosy - náklady	1 005 000 Kč	1 022 000 Kč	864 000 Kč	570 000 Kč	310 000 Kč
Průběžný základ daně		1 005 000 Kč	1 022 000 Kč	864 000 Kč	570 000 Kč	310 000 Kč
Položky snižující základ daně		0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
Základ daně		1 005 000 Kč	1 022 000 Kč	864 000 Kč	570 000 Kč	310 000 Kč
Sazba daně		15 %	15 %	15 %	15 %	15 %
Daň před slevami a daňovým zvýhodněním		150 750 Kč	153 300 Kč	129 600 Kč	85 500 Kč	46 500 Kč
Slevy na dani	základní sleva na poplatníka	30 840 Kč	30 840 Kč	30 840 Kč	30 840 Kč	30 840 Kč
Daň po slevách		119 910 Kč	122 460 Kč	98 760 Kč	54 660 Kč	15 660 Kč
Daňové zvýhodnění		0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
Daňová povinnost (+)/Daňový bonus (-)		119 910 Kč	122 460 Kč	98 760 Kč	54 660 Kč	15 660 Kč
Zaplacené zálohy		0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
Nedoplatek (+) na dani/Přeplatek na dani (-)		119 910 Kč	122 460 Kč	98 760 Kč	54 660 Kč	15 660 Kč

Zdroj: vlastní zpracování (2023)

Na základě této výpočtové tabulky lze konstatovat, že jsou vypočtené daňové povinnosti vyšší oproti vedení daňové evidence. To je zapříčiněno právě vyššími pohledávkami oproti závazkům, které zvýší celkový základ daně. V případě první varianty je splatná daň vypočtena ve výši 119 910 Kč. U druhé varianty je daňová povinnost nejvyšší, která je vyčíslena ve výši 122 460 Kč. V této variantě jsou náklady v 18,49% výši oproti výnosům, které zapříčiní nejvyšší základ daně pro výpočet daňové povinnosti. Od třetí varianty, kde se zvyšuje poměr nákladů a výnosů, splatná daň naopak klesá. V případě třetí varianty (poměr nákladů a výnosů činí 47,09 %) je splatná daň vyčíslena na 98 760 Kč. V případě čtvrté varianty činí daňová povinnost fyzické osoby 54 660 Kč. Daňová povinnost v případě poslední varianty je odvozena od základu daně ve výši 310 000 Kč, díky kterému je splatná daň nejnižší oproti ostatním variantám. Ta je vypočtena ve výši 15 660 Kč. Variační rozpětí je vypočteno ve výši 106 800 Kč a daňové povinnosti v jednotlivých variantách se od sebe průměrně liší částkou 41 239 Kč. Zálohy na DPFO by byly stanoveny ve všech variantách vyjma varianty č. 5. Zálohy by byly stanoveny v pololetních platbách ve výši 40 % z vypočtených daňových povinností.

4.1.3.3 Využití paušálních výdajů

V případě uplatnění výdajů procentem z příjmů jsou výpočtové tabulky odvozeny od uplatnění 60% výše z příjmů. Maximální možná hranice pro uplatnění výdajů je ve výši 1 200 000 Kč. Následující tabulka zachycuje paušální výdaje včetně skutečných a vypočtený základ daně. Příjmy jsou odvozeny z úvodních dat uvedeny v tabulce č. 27.

Tabulka 34: Výše příjmů a výdajů uplatněné procentem z příjmu.

Varianta	Příjmy do 1 mil. Kč			
	Příjmy	Skutečné výdaje	Paušální výdaje	Základ daně
Varianta 1	200 000 Kč	30 000 Kč	120 000 Kč	80 000 Kč
Varianta 2	400 000 Kč	124 000 Kč	240 000 Kč	160 000 Kč
Varianta 3	600 000 Kč	330 000 Kč	360 000 Kč	240 000 Kč
Varianta 4	800 000 Kč	515 000 Kč	480 000 Kč	320 000 Kč
Varianta 5	1 000 000 Kč	821 000 Kč	600 000 Kč	400 000 Kč
Varianta	Příjmy nad 1 mil. Kč			
	Příjmy	Skutečné výdaje	Paušální výdaje	Základ daně
Varianta 1	1 200 000 Kč	215 000 Kč	720 000 Kč	480 000 Kč
Varianta 2	1 400 000 Kč	398 000 Kč	840 000 Kč	560 000 Kč
Varianta 3	1 600 000 Kč	756 000 Kč	960 000 Kč	640 000 Kč
Varianta 4	1 800 000 Kč	1 250 000 Kč	1 080 000 Kč	720 000 Kč
Varianta 5	2 000 000 Kč	1 710 000 Kč	1 200 000 Kč	800 000 Kč

Zdroj: vlastní zpracování (2023)

Na základě této tabulky jsou následující výpočty daňové povinnosti rozděleny opět do dvou výpočtových tabulek. První z nich znázorňuje výpočet DPFO při příjmech nepřevyšující 1 mil. Kč a druhá naopak zachycuje výpočet daňové povinnosti při příjmech v rozmezí od 1 mil. Kč do 2 mil. Kč.

Tabulka 35: Výpočet daňové povinnosti při využití paušálních výdajů při příjmech do 1 mil. Kč

Příjem dle	Výpočet ZD	Varianta 1	Varianta 2	Varianta 3	Varianta 4	Varianta 5
§ 7	Příjmy - výdaje	80 000 Kč	160 000 Kč	240 000 Kč	320 000 Kč	400 000 Kč
Průběžný základ daně		80 000 Kč	160 000 Kč	240 000 Kč	320 000 Kč	400 000 Kč
Položky snižující základ daně		0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
Základ daně		80 000 Kč	160 000 Kč	240 000 Kč	320 000 Kč	400 000 Kč
Sazba daně		15 %	15 %	15 %	15 %	15 %
Daň před slevami a daňovým zvýhodněním		12 000 Kč	24 000 Kč	36 000 Kč	48 000 Kč	60 000 Kč
Slevy na dani	základní sleva na poplatníka	30 840 Kč	30 840 Kč	30 840 Kč	30 840 Kč	30 840 Kč
Daň po slevách		0 Kč	0 Kč	5 160 Kč	17 160 Kč	29 160 Kč
Daňové zvýhodnění		0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
Daňová povinnost (+)/Daňový bonus (-)		0 Kč	0 Kč	5 160 Kč	17 160 Kč	29 160 Kč
Zaplacené zálohy		0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
Nedoplatek (+) na dani/Přeplatek na dani (-)		0 Kč	0 Kč	5 160 Kč	17 160 Kč	29 160 Kč

Zdroj: vlastní zpracování (2023)

Z výpočtové tabulky vyplývá následující zjištění. Se zvyšujícím se základem daně se zvyšuje i následná splatná daň. První dvě varianty jsou vypočteny s nulovou daňovou povinností. V případě první varianty je vypočtena daň před slevami na částku 12 000 Kč, od které se odečte základní sleva na poplatníka ve výši 30 840 Kč. Dle zákona není možné jakékoli slevy na dani uplatnit do mínusu, čímž by vznikl přeplatek na dani, a proto je splatná daň v nulové částce. Tato skutečnost se opakuje ve druhé variantě, kde by uplatnění základní slevy na poplatníka zapříčinila tzv. bonus, který zákon neumožňuje. Proto i v této variantě vychází nulová daň. V případě třetí varianty je daň před slevami vyšší než základní sleva na poplatníka, a proto fyzické osobě vychází nedoplatek na dani ve výši 5 160 Kč. I v případě posledních variantách je situace podobná. Vypočtené daně před uplatněním slevy jsou vyšší než samotná sleva na dani, a proto jsou vypočtené splatné daně v kladných hodnotách. Daňová povinnost u čtvrté varianty je vypočtena ve výši 17 160 Kč a v případě poslední varianty je vypočtena ve výši 29 160 Kč. Fyzické osobě by nebyla uložena povinnost platit zálohy na DPFO, jelikož u žádné z variant nevyhází splatná daň přesahující 30 000 Kč. Rozdíl mezi nejvyšší a nejnižší hodnotou je vypočten ve výši 48 000 Kč. Průměrně se poté vypočtené daňové povinnosti od sebe odlišují částkou 16 971 Kč.

Následující tabulka naopak zachycuje schéma výpočtu DPFO, pokud by příjmy fyzické osoby převyšovaly výši 1 mil. Kč a zároveň nepřesahovaly hranici 2 mil. Kč.

Tabulka 36: Výpočet daňové povinnosti při využití paušálních výdajů při příjmech nad 1 mil. Kč

Příjem dle	Výpočet ZD	Varianta 1	Varianta 2	Varianta 3	Varianta 4	Varianta 5
§ 7	příjmy - výdaje	480 000 Kč	560 000 Kč	640 000 Kč	720 000 Kč	800 000 Kč
Průběžný základ daně		480 000 Kč	560 000 Kč	640 000 Kč	720 000 Kč	800 000 Kč
Položky snižující základ daně		0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
Základ daně		480 000 Kč	560 000 Kč	640 000 Kč	720 000 Kč	800 000 Kč
Sazba daně		15 %	15 %	15 %	15 %	15 %
Daň před slevami a daňovým zvýhodněním		72 000 Kč	84 000 Kč	96 000 Kč	108 000 Kč	120 000 Kč
Slevy na dani	základní sleva na poplatníka	30 840 Kč	30 840 Kč	30 840 Kč	30 840 Kč	30 840 Kč
Daň po slevách		41 160 Kč	53 160 Kč	65 160 Kč	77 160 Kč	89 160 Kč
Daňové zvýhodnění		0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
Daňová povinnost (+)/Daňový bonus (-)		41 160 Kč	53 160 Kč	65 160 Kč	77 160 Kč	89 160 Kč
Zaplacené zálohy		0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
Nedoplatek (+) na dani/Přeplatek na dani (-)		41 160 Kč	53 160 Kč	65 160 Kč	77 160 Kč	89 160 Kč

Zdroj: vlastní zpracování (2023)

Na základě této tabulky lze konstatovat, že při zvyšujícím se základu daně se zvyšuje celkový nedoplatek na dani. To je zapříčiněno skutečností, že je poměr výdajů a nákladů ve všech variantách stejný, a to 60 %. To znamená, že v případě první varianty je vypočtená daň nejnižší, zatímco v poslední variantě je splatná daň nejvyšší. Mimo to jsou všechny vypočtené daně před slevami a daňovým zvýhodněním vyšší než samotná základní sleva na poplatníka, a proto není možné, aby výsledná daň vyšla nulová. V případě první varianty je výsledná daňová povinnost vypočtena ve výši 41 160 Kč a u poslední varianty je výsledná daň ve výši 77 160 Kč. Variační rozpětí je tak ve stejné výši jako v případě schématu výpočtu daňových povinností, pokud by příjmy nepřesahovaly 1 mil. Kč. Stejně je tomu tak v případě výpočtu směrodatné odchylky, která je opět ve stejné výši. Z této tabulky vyplývá, že by fyzické osobě byla uložena platit zálohy na DPFO. Ty by byly stanoveny v pololetních platbách ve 40% výši z vypočtených daňových povinností.

4.1.3.4 Paušální daň

Fyzická osoba v tomto modelovém příkladu má možnost být v režimu paušální daně, jelikož podniká na základě hlavní činnosti a obraty nepřesahují 2 mil. Kč a není tak registrována jako plátce DPH. Pro zařazení do příslušného pásma rozhodují výše příjmů z úvodních dat, které uvádí tabulka č. 27. Zároveň je nutné poznamenat, že by se tato fyzická osoba zařadila do kategorie 60 % paušálních výdajů.

Následující tabulka uvádí zařazení do konkrétního pásma a výslednou měsíční (a roční) platbu paušální daně, která je platná pro zdaňovací období 2023. Ta ovšem zahrnuje i platby na pojistné na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti, tak platby na pojistné na zdravotní pojištění. Pro komparaci daňové povinnosti je nutné zohlednit pouze tu část z platby paušální daně, ze které se odvádí platba pouze na daň z příjmu fyzických osob. Pro první pásmo je celková platba na paušální daň stanovena ve výši 6 208 Kč. Z této měsíční platby je odvedeno 100 Kč měsíčně na zálohu na daň z příjmu fyzických osob a roční daňová povinnost činí tedy 1 200 Kč. Pro druhé pásmo činí měsíční platba na paušální daň 16 000 Kč a z této platby fyzická osoba měsíčně zaplatí na DPFO 4 963 Kč, ročně je tak daňová povinnost vypočtena na částku 59 556 Kč.

Tabulka 37: Rozdělení pásma dle variant a platby na daň z příjmu fyzických osob

Příjmy do 1 mil. Kč			Měsíční platba	Roční platba
	Příjmy	Pásma	Daň z příjmu FO	Daň z příjmu FO
Varianta 1	200 000 Kč	1	100 Kč	1 200 Kč
Varianta 2	400 000 Kč	1	100 Kč	1 200 Kč
Varianta 3	600 000 Kč	1	100 Kč	1 200 Kč
Varianta 4	800 000 Kč	1	100 Kč	1 200 Kč
Varianta 5	1 000 000 Kč	1	100 Kč	1 200 Kč
Příjmy nad 1 mil. Kč			Měsíční platba	Roční platba
	Příjmy	Pásma	Daň z příjmu FO	Daň z příjmu FO
Varianta 1	1 200 000 Kč	1	100 Kč	1 200 Kč
Varianta 2	1 400 000 Kč	1	100 Kč	1 200 Kč
Varianta 3	1 600 000 Kč	2	4 963 Kč	59 556 Kč
Varianta 4	1 800 000 Kč	2	4 963 Kč	59 556 Kč
Varianta 5	2 000 000 Kč	2	4 963 Kč	59 556 Kč

Zdroj: vlastní zpracování (2023)

Varianty č. 1 až 5 u příjmů do 1 mil. Kč a varianty č. 1 až 2 u příjmů nad 1 mil. Kč jsou přiřazeny do 1. pásma paušálního režimu. Toto přiřazení je učiněno na základě zákonných podmínek, které uvádí, že do prvního pásma se řadí poplatníci, jejichž příjmy jsou do 1 500 000 Kč, pokud lze na 75 % příjmů uplatnit 60% výdajový paušál. Varianty č. 3 až 5 v kategorii příjmů nad 1 mil. Kč jsou přiřazeny do druhého pásma paušální daně. Toto zařazení je učiněno na základě podmínky, která uvádí, že se do toho pásma řadí poplatníci s příjmy do 2 mil. Kč, pokud lze alespoň u 75 % příjmů uplatnit a 60%výdajový paušál (25).

Na základě této tabulky tedy vyplývá, že je roční daňová povinnost vyčíslena na 1 200 Kč u příjmů nepřevyšující 1 500 000 Kč. V případě, že bude fyzická osoba vykazovat příjmy nad tuto hranici, ročně zaplatí na dani z příjmů fyzických osob částku 59 556 Kč.

4.1.3.5 Komparace jednotlivých možností zjištění ZD

Fyzická osoba má možnost využití všech možných typů evidence podnikatelské činnosti. Následující tabulka sumarizuje vypočtené daňové povinnosti v jednotlivých variantách, a to dle možnosti zjištění základu daně. Komparace je provedena zvlášť pro kategorii příjmů do 1 mil. Kč a pro kategorii příjmů pohybující se v rozmezí od 1 mil. Kč do 2 mil. Kč.

Tabulka 38: Komparace daňové povinnosti u jednotlivých možnostech zdanění

Způsob vedení/varianta	Příjmy do 1 mil. Kč				
	1	2	3	4	5
Daňová evidence	0 Kč	10 560 Kč	9 660 Kč	11 910 Kč	0 Kč
Účetnictví	0 Kč	13 560 Kč	12 660 Kč	14 910 Kč	0 Kč
Výdajový paušál	0 Kč	0 Kč	5 160 Kč	17 160 Kč	29 160 Kč
Paušální daň	1 200 Kč	1 200 Kč	1 200 Kč	1 200 Kč	1 200 Kč
Způsob vedení/varianta	Příjmy nad 1 mil. Kč				
	1	2	3	4	5
Daňová evidence	116 910 Kč	119 460 Kč	95 760 Kč	51 660 Kč	12 660 Kč
Účetnictví	119 910 Kč	122 460 Kč	98 760 Kč	54 660 Kč	15 660 Kč
Výdajový paušál	41 160 Kč	53 160 Kč	65 160 Kč	77 160 Kč	89 160 Kč
Paušální daň	1 200 Kč	1 200 Kč	59 556 Kč	59 556 Kč	59 556 Kč

Zdroj: vlastní zpracování (2023)

a) Příjmy do 1 mil. Kč

Kategorii příjmů nepřesahující 1 mil. Kč vyplývá následující zjištění. V případě, že by příjmy činily 200 000 Kč a výdaje 30 000 Kč, je na uvážení fyzické osoby, který typ způsob zjištění základu daně použije. Vyjma paušální daně, u které by daňová povinnost činila 1 200 Kč, je u ostatních způsobů zjištění základu daně nulová daňová povinnost. To je z důvodu, že je daň před uplatněním základní slevy na poplatníka vypočtena v nižší částce, než je samotná výše základní slevy na poplatníka. U druhé varianty (příjmy jsou ve výši 400 000 Kč a výdaje činí 124 000 Kč) je neoptimálnějším způsobem zjištění základu daně pomocí uplatnění výdajového paušálu. To je zapříčiněno skutečností, že jsou paušální výdaje téměř dvojnásobné oproti výdajům skutečným. Paušální výdaje tak sníží základ daně, čímž vznikne nulová daňová povinnost. Fyzická osoba by průměrně zaplatila 6 330 Kč na dani z příjmů fyzických osob nezávisle na způsobu vedení podnikatelské činnosti. V případě třetí a čtvrté varianty je situace zcela odlišná. Zde se využití paušální daně jeví jako neoptimálnějším způsob evidence podnikatelské činnosti. V případě třetí varianty, kdy jsou skutečné výdaje v poloviční výši oproti příjmům, je naopak využití paušální daně nejvýhodnějším způsobem „vedení“ podnikatelské činnosti. Díky tomu fyzická osoba ročně na DPFO zaplatí 1 200 Kč. Pokud by byla fyzická osoba v režimu paušální daně, ročně by tak oproti vedení účetnictví ušetřila 11 460 Kč. Pokud by fyzická osoba dosahovala příjmů 800 000 Kč a výdaje na zajištění těchto příjmů by činily 515 000 Kč (tj. varianta č. 4), je

stále nejvhodnější zůstat v režimu paušální daně. Oproti nejvyšší splatné daně, která je vypočtena pomocí uplatnění výdajů procentem, by fyzická osoba ušetřila ročně 15 960 Kč. V případě poslední varianty (příjmy ze samostatné činnosti jsou ve výši 1 000 000 Kč a výdaje jsou ve výši 821 000 Kč) je naopak nejvýhodnějším způsobem vedení daňové evidence či vedení účetnictví, čímž vznikne nulová daňová povinnost. Takto vypočtená daňová povinnost je díky uplatnění skutečných výdajů, které jsou ve výši 821 000 Kč. Pokud by fyzická osoba zjišťovala základ daně prostřednictvím 60% sazby z příjmů, výdaje by byly „pouze“ ve výši 600 000 Kč, čímž by se základ daně zvýšil a vypočtená daňová povinnost by byla ve výši 29 160 Kč. Zároveň by tuto částku fyzická osoba ročně ušetřila, pokud by svoji činnost evidovala právě pomocí vedení daňové evidence či účetnictví.

b) Příjmy vyšší jak 1 mil. Kč a zároveň nepřesahující 2 mil. Kč

Pokud by fyzická osoba dosahovala příjmů do 1 600 000 Kč (tedy varianta č. 1 až 3), je nejvýhodnější být poplatník v paušálním režimu. V případě první varianty (příjmy ze samostatné činnosti jsou ve výši 1 200 000 Kč a výdaje činí 215 000 Kč) by poplatník ročně ušetřil oproti druhému neoptimálnějšímu způsobu vedení podnikatelské činnosti celkem 39 960 Kč. Pokud by však fyzická osoba svou činnost evidovala pomocí účetnictví, je rozdíl vypočtený na roční částku 118 710 Kč. U druhé varianty je opět pro poplatníka z hlediska daňové optimalizace nejvhodnější režim paušální daně, díky kterému by daňová povinnost činila 1 200 Kč. Při komparaci daňové povinnosti v případě paušální daně a vedení účetnictví je rozdíl stanoven ve výši 121 260 Kč. Průměrně se daňové povinnosti v jednotlivých typech vedení podnikatelské činnosti od sebe liší částkou 50 371 Kč, což signalizuje významné rozdíly mezi těmito splatnými daněmi. Paušální daň je přijatelná i v případě třetí varianty, která počítá s příjmy 1 600 000 Kč a výdaji ve výši 756 000 Kč. V režimu paušální daně by fyzická osoba ročně zaplatila na DPFO celkem 59 556 Kč, zatímco při vedení účetnictví je splatná daň vypočtena ve výši 98 760 Kč. Směrodatná odchylka je zde mnohonásobně nižší, a to ve výši 17 595 Kč. V případě posledních dvou variant se režim paušální daně nejeví daňově optimálním. Pokud by fyzická osoba dosahovala příjmů 1 800 000 Kč a výdaje na zajištění by činily 1 250 000 Kč (tj. varianta č. 4), je naopak pro daňovou optimalizaci doporučeno vést činnost pomocí daňové evidence. Uplatněním skutečných výdajů by daňová povinnost činila 51 660 Kč, zatímco uplatněním paušálních výdajů by splatná daň činila o 25 500 Kč více. V této variantě jsou jsi vypočtené splatně velmi podobné, což signalizuje vypočtená směrodatná odchylka ve výši 9 880 Kč. Průměrně fyzická osoba při těchto příjmech zaplatí na dani 60 759 Kč. V případě poslední

varianty (příjmy jsou ve výši 2 000 000 Kč, výdaje jsou ve výši 1 710 000 Kč) je opět z hlediska daňové optimalizace nejvýhodnější vedení daňové evidence. Díky tomu by fyzická osoba na dani ročně ušetřila 76 500 Kč, než kdyby základ daně zjišťovala pomocí uplatnění paušálních výdajů. V této kategorii příjmů (v rozmezí od 1 mil. Kč do 2 mil. Kč) tak v žádné z variant není výhodné vést účetnictví, což je zapříčiněno vyššími pohledávkami oproti závazkům.

4.2 Dotazníkové šetření

Cílem tohoto výzkumu je na základě dotazníkového šetření zjistit náročnost administrace podnikatelské činnosti u fyzických osob. Především tedy zjištění, zda si fyzické osoby svoji činnosti evidují sami či využívají služeb externistů. Dílčím cílem je tak určit časovou náročnost a výdaje/náklady na administraci. Nedílnou součástí je ověření stanovených předpokladů a zodpovězení výzkumných otázek, které jsou uvedeny v příloze č. 2. Veškerá analýza je zpracována pomocí tabulek doplněné o kontingenční tabulky a grafy.

4.2.1 Charakteristika respondentů

První uzavřená otázka v dotazníku se zabývala **pohlavím** respondentů. Otázka týkající se věku není v tomto dotazníkovém šetření významná, a proto není v dotazníku obsažena.

Tabulka 39: **Rozložení respondentů podle pohlaví**

	Absolutní četnost (n)	Relativní četnost (%)
Muž	114	59,4 %
Žena	78	40,6 %
Celkem	192	100,0 %

Zdroj: vlastní zpracování (2023)

Z celkového počtu respondentů tvořilo 114 osob (59,4 %) muži a 78 osob (40,6 %) tvořily ženy.

Druhá otázka se zaměřuje na zjištění, zda fyzická osoba **podniká na základě činnosti hlavní či vedlejší**.

Tabulka 40: **Rozložení respondentů podle druhu činnosti**

	Absolutní četnost (n)	Relativní četnost (%)
Hlavní činnost	133	69,3 %
Vedlejší činnost	59	30,7 %
Celkem	192	100,00 %

Zdroj: vlastní zpracování (2023)

Zde je zastoupení podnikání na základě hlavní činnosti početnější než u fyzických osob, které podnikají na základě činnosti vedlejší. Celkem tak 133 respondentů (69,27 %) uvedlo, že podniká na základě hlavní činnosti a na základě činnosti vedlejší podniká 59 respondentů (30,73 %).

Třetí otázka obsažená v dotazníku zjišťovala na základě **jaké živnosti fyzická osoba vykonává svoji činnost**. Na výběr tak bylo ze živnosti volné, řemeslné, vázané a koncesované. V neposlední řadě zde byla možnost odpovědi, že je samostatně výdělečná činnost vykonávána na základě zvláštních předpisů. Respondent měl možnost vyplnit i více než jednu odpověď.

Tabulka 41: **Rozložení respondentů podle druhu živnosti**

	Absolutní četnost (n)	Relativní četnost (%)
Živnost volná	101	39,9 %
Živnost řemeslná	93	36,8 %
Živost vázaná	19	7,5 %
Živnost koncesovaná	14	5,5 %
Podnikání dle zvláštních předpisů	26	10,3 %
Celkem	253	100,0 %

Zdroj: vlastní zpracování (2023)

Nejpočetnějším druhem živnosti je živnost volná, která byla označena celkem od 101 respondentů (39,9 %). Živnost řemeslná má téměř podobné zastoupení a tuto odpověď označilo 93 respondentů (36,8 %). Podle zvláštních předpisů podniká 26 respondentů a na základě živnosti vázané provozuje činnost 19 respondentů. Nejméně označovanou odpovědí bylo provozování samostatné činnosti na základě živnosti koncesované, kterou označilo pouze 14 respondentů.

Další otázka (otázka č. 4) se již zaměřovala na **typ evidence samostatné činnosti**. Respondent měl na výběr mezi daňovou evidencí, vedením účetnictvím, uplatňováním výdajů procentem z příjmu (neboli tzv. výdajový paušál) anebo paušální daní.

Tabulka 42: **Rozložení respondentů dle typu evidence podnikatelské činnosti**

	Absolutní četnost (n)	Relativní četnost (%)
Daňová evidence	71	37,0 %
Vedení účetnictví	22	11,5 %
Využití paušálních výdajů	83	43,2 %
Režim paušální daně	16	8,3 %
Celkem	192	100,00 %

Zdroj: vlastní zpracování (2023)

U respondentů je nejvyužívanějším typem evidence podnikatelské činnosti využití výdajového paušálu a poté vedení daňové evidence. Ze 192 odpovědí bylo zjištěno, že celkem 83 respondentů využívají tzv. výdajového paušálu (43,2 %) a 71 respondentů (37 %) vede daňovou evidenci. Účetnictví poté vede 22 respondentů a v režimu paušální daně je zastoupení pouze 16 osob.

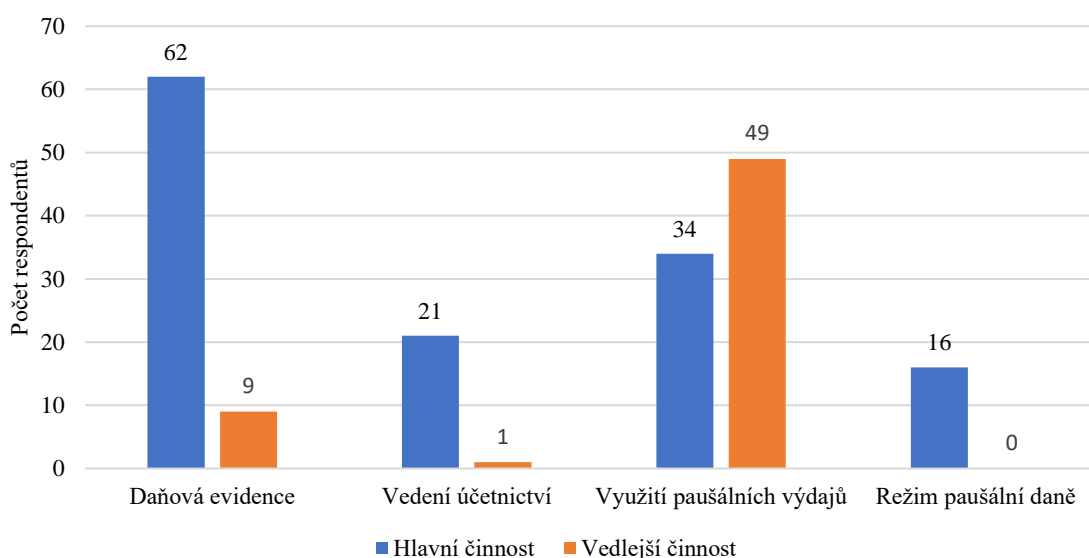
Nyní je možné odpovědět na výzkumnou otázku č. 1: Jaký typ evidence převládá u samostatné činnosti hlavní a vedlejší? Následující kontingenční tabulka a graf tuto skutečnost analyzuje.

Tabulka 43: Rozložení respondentů podle hlavní a vedlejší činnosti a typu evidence

	Hlavní činnost	Vedlejší činnost
Daňová evidence	62	9
Účetnictví	21	1
Výdajový paušál	34	49
Paušální daň	16	0

Zdroj: vlastní zpracování (2023)

Graf 1: Rozložení respondentů podle hlavní a vedlejší činnosti a typu evidence

Zdroj: vlastní zpracování (2023)

Z tabulky a grafu vyplývá, že u fyzických osob, které podnikají na základě hlavní činnosti, převládá vedení jejich podnikatelské činnosti pomocí vedení daňové evidence. U hlavní činnosti tak celkem 62 respondentů eviduje svou činnost pomocí daňové evidence a 34 respondentů využívá tzv. výdajový paušál. U osob podnikajících na základě vedlejší činnosti je to přesně naopak. Nejvyužívanějším typem evidence je zde využití paušálních výdajů, kdy tuto možnost využívá 49 fyzických osob. Pouze 9 respondentů uvedlo, že vedlejší činnost zaznamenává pomocí daňové evidence. Ze skutečnosti, že u vedlejší činnosti nelze být v režimu paušální daně, tak žádný respondent neodpověděl, že je právě v režimu paušální daně. Vedení účetnictví převažuje u fyzických osob, které svou činnost provozuje na základě hlavní činnosti.

Pátá otázka zjišťuje **jakého obratu dosahuje fyzická osoba**. U této otázky bylo pro porozumění v tištěné podobě dotazníku uvedeno, co je myšleno pod pojmem obrat.

Tabulka 44: **Rozložení respondentů dle výše obratu**

	Absolutní četnost (n)	Relativní četnost (%)
0 - 200 000 Kč	10	5,2 %
200 001 Kč - 500 000 Kč	17	8,9 %
500 001 Kč - 1 000 000 Kč	35	18,2 %
1 000 001 - 2 000 000 Kč	45	23,4 %
2 000 001 - 5 000 000 Kč	42	21,9 %
více jak 5 000 000 Kč	43	22,4 %
Celkem	192	100,0 %

Zdroj: vlastní zpracování (2023)

Z celkového počtu 192 respondentů 45 osob uvedlo, že dosahují obratu od 1 mil. Kč do 2 mil. Kč (23,4 %). Obratu přesahující 5 mil. Kč dosahuje celkem 43 respondentů a 42 respondentů dosahuje obratu od 2 mil. Kč do 5 mil. Kč. Pouze 10 respondentů označilo, že je jejich obrat do 200 000 Kč. Z této tabulky tak vyplývá, že 130 respondentů dosahuje obratu více jak 1 mil. Kč, což je 67,7 % z celkového počtu respondentů.

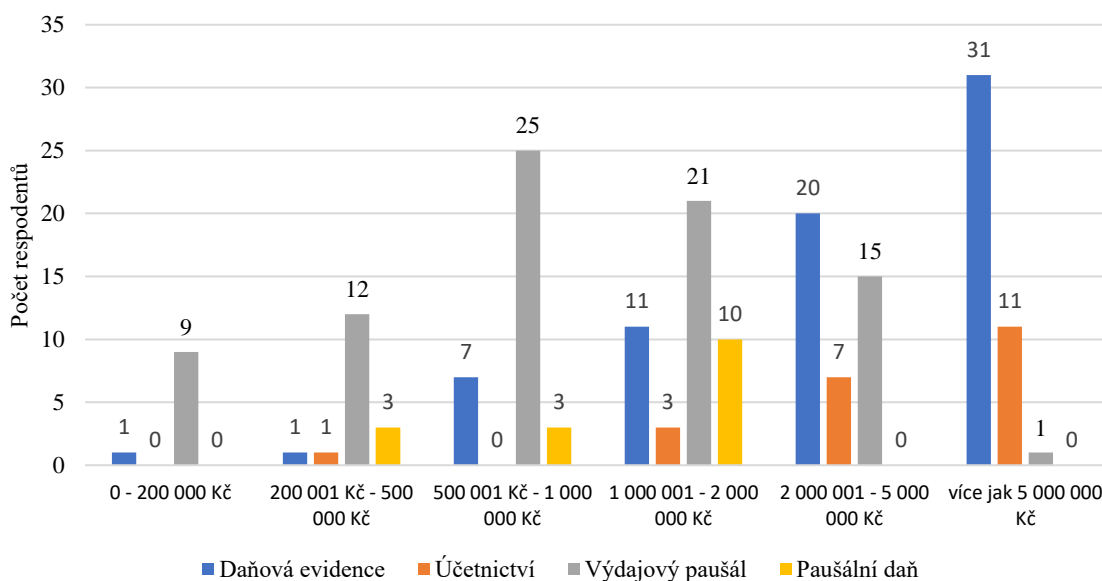
Po tomto zpracování je možné odpovědět na výzkumnou otázku č. 2: Jaký typ evidence převládá u různých výších obratu? Následující kontingenční tabulka a graf zobrazují možnosti zjištění základu daně při různých výších obratu.

Tabulka 45: **Rozložení respondentů dle výše obratu a typu evidence podnikatelské činnosti**

	Daňová evidence	Účetnictví	Výdajový paušál	Paušální daň
0 - 200 000 Kč	1	0	9	0
200 001 Kč - 500 000 Kč	1	1	12	3
500 001 Kč - 1 000 000 Kč	7	0	25	3
1 000 001 - 2 000 000 Kč	11	3	21	10
2 000 001 - 5 000 000 Kč	20	7	15	0
více jak 5 000 000 Kč	31	11	1	0

Zdroj: vlastní zpracování (2023)

Graf 2: Rozložení respondentů dle výše obrátu a typu evidence

Zdroj: vlastní zpracování (2023)

Z tabulky č. 45 vyplývá, že do obrátu do 2 mil. Kč je nejvyžívanějším typem evidence podnikatelské činnosti využití výdajů procentem z příjmů. Tento typ evidence označilo celkem 67 respondentů. U respondentů, kteří označili, že dosahují obrátu více jak 2 mil. Kč, je naopak nejvyžívanějším způsobem stanovení základu daně pomocí daňové evidence. Tento způsob stanovení základu daně využívá 62 respondentů. Paušální daň využívají nejvíce ti, jejichž obrat přesahuje 1 mil. Kč, ale nepřesahuje 2 mil. Kč. Je to také z důvodu, že v režimu paušální daně nemohou být ti, co přesahují obrat 2 mil. Kč, jelikož by museli být plátcem DPH a zákon zakazuje být plátcem DPH a zároveň v režimu paušální daně. U respondentů, kteří dosahují obrátu více jak 5 mil. Kč, z celkového počtu 43 osob vede daňovou evidenci celkem 31 respondentů. Co se týče účetnictví, tento typ vedení podnikatelské činnosti využívají nejvíce ti respondenti, jejichž obrat je vyšší jak 5 mil. Kč.

Otázka č. 6 směřovala k zjištění, **zda je fyzická osoba zároveň zaměstnavatelem**. V tištěném dotazníku bylo pro respondenty také uvedena poznámka, že pokud na tuto otázku odpoví „ne“, následující otázky se jich netýkají a nebudou tak odpovídat.

Tabulka 46: Rozložení respondentů dle toho, zda jsou zaměstnavatelem či nikoli

	Absolutní četnost (n)	Relativní četnost (%)
Ano	51	26,6 %
Ne	141	73,4 %
Celkem	192	100,00 %

Zdroj: vlastní zpracování (2023)

Z tabulky lze vyčíst, že 141 respondentů (73,4 %) odpovědělo, že nezaměstnávají žádné osoby a pouze 51 respondentů (26,6 %) odpovědělo, že jsou zároveň zaměstnavatelem.

Otázka č. 7 navazuje na předchozí otázku a zabývala se zjištěním, **kolik osob respondent jako zaměstnavatel zaměstnává.**

Tabulka 47: **Rozložení respondentů, kteří zaměstnávají osoby, dle počtu zaměstnanců**

	Absolutní četnost (n)	Relativní četnost (%)
Počet zaměstnanců je do 5 osob	36	70,6 %
Počet zaměstnanců je od 6 do 15 osob	14	27,5 %
Počet zaměstnanců je vyšší jak 15 osob	1	2,0 %
Celkem	51	100,0 %

Zdroj: vlastní zpracování (2023)

Z celkových 51 respondentů zaměstnávající osoby jich 36 (70,6 %) uvedlo, že je jejich počet zaměstnanců menší než 5 osob. Dalších 14 respondentů odpovědělo, že zaměstnávají 6 až 15 osob. Pouze jeden respondent uvedl, že zaměstnává více jak 15 osob. Respondenti, kteří označili, že zaměstnávají osoby, jsou zaměstnavatelem při obratu více jak 2 mil. Kč. Do toho obratu neodpověděl tedy žádný respondent, který by byl zároveň zaměstnavatelem.

Otázka č. 8 navazovala na otázku č. 6 a č. 7 a cílem bylo zjistit, **jak se mění struktura zaměstnanců.** Bylo tím myšleno především časté uzavírání pracovních smluv, ukončení pracovního poměru a jiné změny týkající se zaměstnanců.

Tabulka 48: **Rozložení respondentů zaměstnávající osoby podle struktury a změn zaměstnanců**

	Absolutní četnost (n)	Relativní četnost (%)
Struktura je neměnná a nedochází k častým změnám	34	66,7 %
Struktura a změny jsou velmi proměnlivé a časté	17	33,3 %
Celkem	51	100,0 %

Zdroj: vlastní zpracování (2023)

Z této tabulky lze vyčíst, že 34 respondentů, kteří jsou zaměstnavatelem, zároveň mají strukturu zaměstnanců neměnnou a nedochází tak k častým změnám. Oproti tomu 17 respondentů, kteří zaměstnávají osoby, mají strukturu zaměstnanců velmi proměnlivou a dochází k častým změnám.

Otázka č. 9 rozděluje respondenty podle toho, **zda jsou plátcem DPH či nikoliv.** Pokud jsou registrováni jako plátcem DPH, měl respondent uvést, zda je plátcem DPH měsíčním či čtvrtletním.

Tabulka 49: Rozložení respondentů podle plátcovství DPH

	Absolutní četnost (n)	Relativní četnost (%)
Ne	86	44,8 %
Ano (měsíční plátce)	59	30,7 %
Ano (čtvrtletní plátce)	47	24,5 %
Celkem	192	100,0 %

Zdroj: vlastní zpracování (2023)

Z tabulky je zřejmé, že téměř polovina respondentů (44,8 %) uvedla, že není plátcem DPH. Ze 192 respondentů jich 106 uvedlo, že jsou plátcem DPH. Z toho 59 respondentů je registrováno jako měsíční plátce DPH a 47 respondentů je plátcem čtvrtletním.

Pro zajímavost bylo zanalyzováno, kolik je plátců DPH, aniž by jejich obrat přesahoval 2 mil. Kč. Ze 106 respondentů, kteří jsou plátcem DPH, je celkem 27 fyzických osob, které zákonem stanovený obrat 2 mil. Kč nepřesahují. Z toho je 21 respondentů čtvrtletním plátcem DPH a 6 respondentů je plátcem měsíčním. Nejvíce zastoupená je skupina respondentů, kteří mají obrat od 1 mil. Kč do 2 mil. Kč. Z jakých důvodů je těchto 106 respondentů plátcem DPH nebylo zjištěno a může se o tom jen spekulovat.

Otázka č. 10 je poslední otázkou, která se zabývala charakteristikami respondenta. Otázka směřovala ke zjištění, **jaký je rozsah dokladů z podnikatelské činnosti** respondenta. V poznámce bylo uvedeno, že se jedná především o faktury (vystavené/přijaté), pokladní doklady (příjmové, výdajové) a jiné doklady související s podnikatelskou činností. Rozsah dokladů je myšlen za celý rok podnikatelské činnosti.

Tabulka 50: Rozložení respondentů podle počtu dokladů

	Absolutní četnost (n)	Relativní četnost (%)
0–100 dokladů za rok	71	37,0 %
101–200 dokladů za rok	24	12,5 %
201–400 dokladů za rok	41	21,4 %
401–600 dokladů za rok	26	13,5 %
600 a více dokladů za rok	30	15,6 %
Celkem	192	100,0 %

Zdroj: vlastní zpracování (2023)

Ze 192 respondentů 71 respondentů (37 %) uvedlo, že evidují do 100 dokladů za rok. Další skupinou byli respondenti, kteří odpověděli, že je jejich rozsah dokladů od 201 do 400 dokladů za rok. Tato skupina zahrnuje 41 respondentů, což představuje 21,4 % z celkového počtu respondentů. Poslední tři skupiny jsou téměř ve stejném relativním zastoupení. Celkem 30 respondentů označilo, že evidují 600 a více dokladů za rok a dalších

26 respondentů uvedlo, že je počet dokladů v rozmezí od 401 do 600 dokladů za rok. Posledních 24 respondentů poté označilo, že evidují 101 do 200 dokladů za rok ze samostatné činnosti.

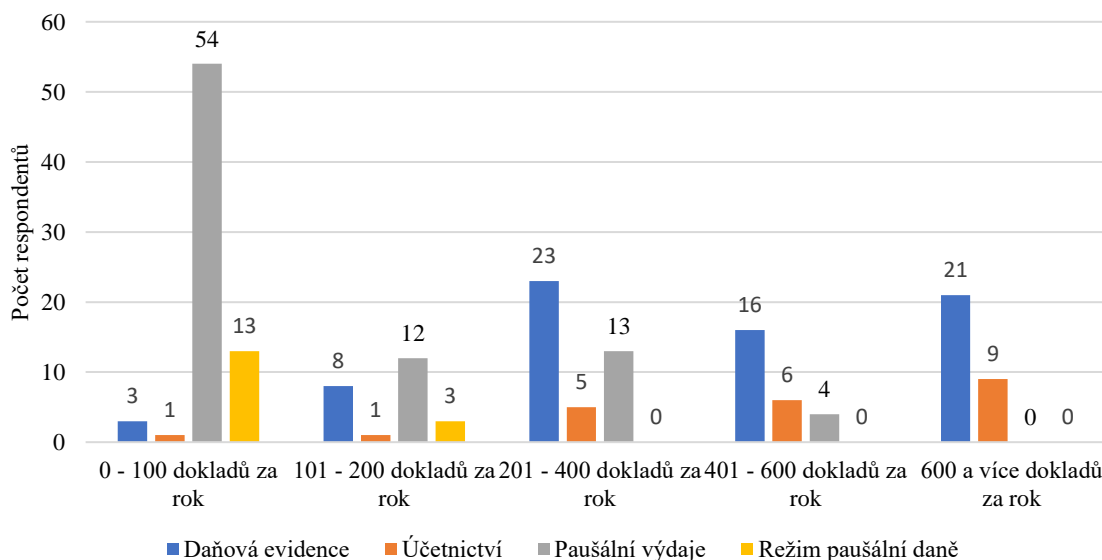
Nedílnou součástí tohoto dotazníkového šetření je odpovědět na výzkumné otázky. Níže se směřuje k zodpovězení otázky č. 3: Jaký typ evidence je upřednostňován u jednotlivých rozsahů dokladů z podnikatelské činnosti? Tato výzkumná otázka analyzuje, jak respondent eviduje svoji podnikatelskou činnost v závislosti na rozsahu dokladů.

Tabulka 51: Rozložení respondentů podle rozsahu dokladů a typem evidence podnikatelské činnosti

	Daňová evidence	Účetnictví	Paušální výdaje	Paušální daň
0 - 100 dokladů za rok	3	1	54	13
101 - 200 dokladů za rok	8	1	12	3
201 - 400 dokladů za rok	23	5	13	0
401 - 600 dokladů za rok	16	6	4	0
600 a více dokladů za rok	21	9	0	0

Zdroj: vlastní zpracování (2023)

Graf 3: Rozložení respondentů v závislosti na typu evidence a rozsahu dokladů

Zdroj: vlastní zpracování.

Co se týče ročního počtu dokladů do 100 dokladů, je nejvyužívanějším typem evidence využití výdajů procentem z příjmu. Ze 192 respondentů jich 54 uvedlo, že svoji podnikatelskou činnost zaznamenává právě využitím výdajového paušálu. Dalších 13 respondentů, jejichž rozsah je do 100 dokladů za rok, uvedli, že jsou v režimu paušální daně. Vyplývá to ze skutečnosti, že osoba přihlášená k paušální dani nemusí svoji činnost

evidovat a nepodává tak ani daňové priznání k DPFO či jiné přehledy. Ti respondenti, kteří označili rozsah dokladů od 101 do 200 dokladů za rok, evidují svou činnost také nejvíce prostřednictvím paušálních výdajů. V případě, že je počet dokladů v rozmezí od 201 do 400 dokladů, je upřednostňováno zaznamenávání činnosti pomocí daňové evidence. Celkem tak 23 respondentů označilo, že v případě takového rozsahu evidují svou činnost právě pomocí daňové evidence. I přesto je v této kategorii rozsahu dokladů 13 respondentů, kteří využívají výdaje procentem z příjmu. V kategorii rozsahu dokladů od 401 do 600 dokladů se zmenšuje počet respondentů využívající výdajového paušálu a zvyšuje se tak počet respondentů, kteří vedou účetnictví. V poslední kategorii počtu dokladů (600 a více dokladů za rok) neodpověděl žádný respondent, který by využíval výdajového paušálu. Zde je tedy nejvyužívanějším typem evidence daňová evidence a vedení účetnictví. Z tohoto grafu lze usoudit, že čím větší rozsah je dokladů, tím respondent využívá vedení podnikatelské činnosti prostřednictvím daňové evidence či účetnictví. Naopak čím je menší počet dokladů, tím respondenti využívají výdaje procentem z příjmu.

4.2.2 Vyhodnocení dotazníkové šetření

Otázka č. 11 se vztahuje ke zjištění, **zda si respondent vede sám svoji podnikatelskou činnost či využívá služeb externistů** (tj. daňový poradce, účetní, aj.). Pokud respondent svoji činnost zaznamenává sám, měl označit, zda s účetním programem či nikoliv. V tištěné podobě dotazníku bylo v poznámce uvedeno, že pokud odpoví, že si agendu vede sám/a, odpoví pouze na otázku č. 12 a na otázku č. 13 nebude odpovídat. Pokud odpoví, že využívá služeb externistů, odpoví pouze na poslední otázku, tj. otázku č. 13.

Tabulka 52: **Rozložení respondentů podle způsobu vedení účetní agendy**

	Absolutní četnost (n)	Relativní četnost (%)
Sám/a bez účetního programu	54	28,1 %
Sám/a s účetním programem	27	14,1 %
Využití služeb externistů	111	57,8 %
Celkem	192	100,0 %

Zdroj: vlastní zpracování (2023)

Z celkového počtu respondentů jich 111 (57,8 %) odpovědělo, že využívají služeb externistů. Zbýlých 42,2 % respondentů označilo, že si svoji účetní agendu vedou sami. Z toho 54 respondentů (28,1 %) uvedlo, že si svoji činnost evidují bez účetního programu a 27 respondentů (14,1 %) uvedlo, že svou činnost zaznamenává pomocí účetního programu.

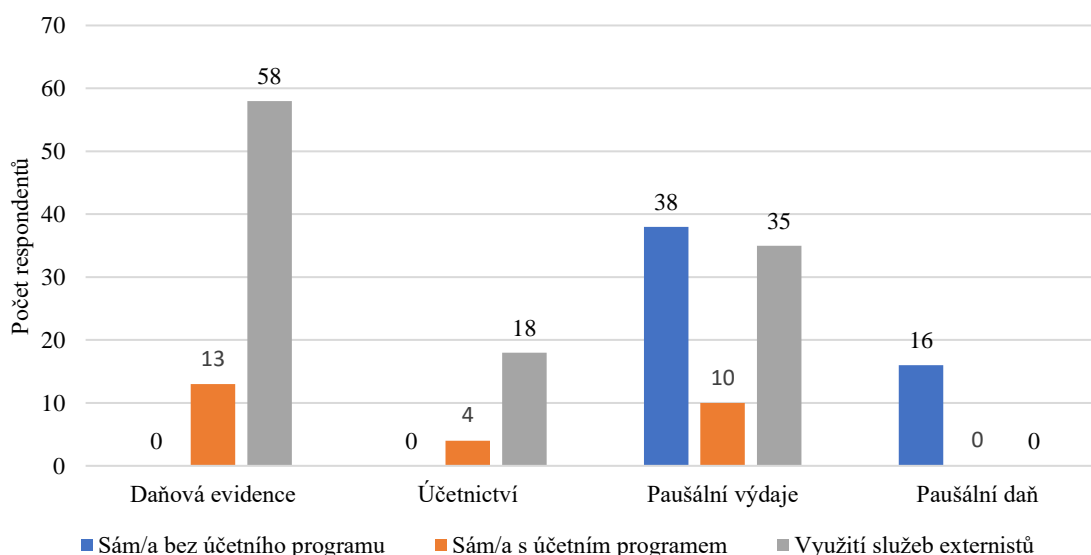
Po tomto zjištění je možné odpovědět na výzkumnou otázku č. 4: Jaký typ evidence převládá u fyzických osob využívající externisty a u osob, které svou činnost administrují sami? Tato otázka analyzuje, jaký typ evidence převládá u respondentů, kteří si svoji činnost evidují sami bez účetního programu, s účetním programem anebo u respondentů, kteří využívají služeb externistů.

Tabulka 53: **Rozložení respondentů podle způsobu vedení účetní agendy a typu evidence**

	Daňová evidence	Účetnictví	Paušální výdaje	Paušální daň
Sám/a bez účetního programu	0	0	38	16
Sám/a s účetním programem	13	4	10	0
Využití služeb externistů	58	18	35	0

Zdroj: vlastní zpracování (2023)

Graf 4: **Rozložení respondentů podle způsobu vedení účetní agendy a typu evidence**

Zdroj: vlastní zpracování (2023)

Pokud respondent označil odpověď, že si sám vede svou podnikatelskou činnost bez účetního programu, je to především u činností, na které lze uplatnit výdaje procentem z příjmů anebo pokud je osoba v režimu paušální daně. Z celkového počtu 54 respondentů nevyužívající účetní program vedou účetní agendu u činností, na které lze uplatnit právě výdajový paušál. Zbylých 16 respondentů uvedlo, že jsou v režimu paušální daně a nepotřebují svoji činnost evidovat s účetním programem. Je to také z důvodu, že v režimu paušální daně nemusí respondent evidovat svoji činnost, jelikož nepodává ani daňové přiznání z DPFO či jiné přehledy. U respondentů evidující činnost pomocí účetního programu 13 respondentů uvedlo, že svou činnost zaznamenávají pomocí daňové evidence

a 10 respondentů uvedlo, že pomocí účetního programu zaznamenávají činnost, na kterou lze uplatnit výdaje procentem z příjmů. Pouze 4 respondenti uvedli, že pomocí účetního programu vedou účetnictví. Pokud respondent uvedl, že mu činnost eviduje externista, je nejvíce zastoupenou skupinou respondenti, kterým externista vede daňovou evidenci. Celkem tak uvedlo 58 respondentů, že jim externista vede daňovou evidenci. Dalších 35 respondentů využívá účetních a daňových služeb na činnost, na kterou lze uplatnit výdaje procentem. V neposlední řadě označilo 18 respondentů skutečnost, že využívají externisty, protože je jejich činnost zaznamenávána pomocí vedení účetnictví.

Otázka č. 12 se vztahovala k přechodí otázce a odpovídali na ní ti respondenti, kteří uvedli, že si svou podnikatelskou činnost evidují sami. Cílem této otázky je zjistit, **jaká je časová náročnost v případě, že respondent nevyužívá služeb externistů.**

Tabulka 54: **Rozložení respondentů podle časové náročnosti vedení účetní agendy**

	Absolutní četnost (n)	Relativní četnost (%)
Průměrně do 35 hodin měsíčně	62	76,5 %
Průměrně 36 až 100 hodin měsíčně	14	17,3 %
Průměrně 101 až více hodin měsíčně	5	6,2 %
Celkem	81	100,00 %

Zdroj: vlastní zpracování (2023)

Z této tabulky vyplývá, že 62 respondentů z 81 respondentů, kteří administrují svou činnost sami, uvedli, že je časová náročnost průměrně do 35 hodin za měsíc. Dalších 14 respondentů uvedlo, že se časová náročnost na vedení účetní agendy pohybuje průměrně od 36 hodin do 100 hodin měsíčně. Posledních 5 respondentů, kteří nevyužívají služeb externistů, označilo, že jim evidence podnikatelské činnosti zabere měsíčně průměrně 101 a více hodin.

Poslední otázka v tomto dotazníkovém šetření (otázka č. 13) zkoumá, **jaká je výše služeb v případě, že se fyzická osoba rozhodla využívat služeb externistů.** Výše služeb je v měsíční výši a v tabulce je uvedena i přepočtená roční výše. Tato otázka se tedy vztahuje ke 111 respondentům, kteří označili, že využívají služeb externích osob.

Tabulka 55: Rozložení respondentů využívajících služeb externistů a výše těchto služeb

Měsíční výše služeb	Roční výše služeb	Absolutní hodnota (n)	Relativní hodnota (%)
0 - 2 500 Kč	0 - 30 000 Kč	51	45,9 %
2 501 - 5 000 Kč	30 012 Kč - 60 000 Kč	24	21,6 %
5 001 - 7 500 Kč	60 012 Kč - 90 000 Kč	10	9,0 %
7 501 - 9 000 Kč	90 012 Kč - 108 000 Kč	4	3,6 %
9 001 - 11 500 Kč	108 012 Kč - 138 000 Kč	8	7,2 %
více jak 11 500 Kč	více jak 138 000 Kč	14	12,6 %
Celkem		111	100,0 %

Zdroj: vlastní zpracování (2023)

Z celkového počtu 192 respondentů využívá 111 respondentů služeb externistů. Nejpočetnější kategorií je výše služeb do 2 500 Kč za měsíc, kdy tuto částku zaplatí celkem 51 respondentů (45,9 %). Dalších 24 respondentů (21,6 %) uvedlo, že měsíční výše výdajů/nákladů na takové služby činí v rozmezí od 2 501 Kč do 5 000 Kč. Dalších 10 respondentů označilo, že se výše daňových služeb pohybuje v rozmezí od 5 001 Kč do 7 500 Kč. Více jak 7 501 Kč, a ne více jak 9 000 Kč, zaplatí měsíčně externistům pouze 4 respondenti. Osm respondentů poté označilo, že výdaje/náklady na služby externích osob nepřesahují více jak 11 500 Kč. Více jak 11 500 Kč měsíčně zaplatí 14 respondentů svým externistům, kteří jim vedou účetní agendu.

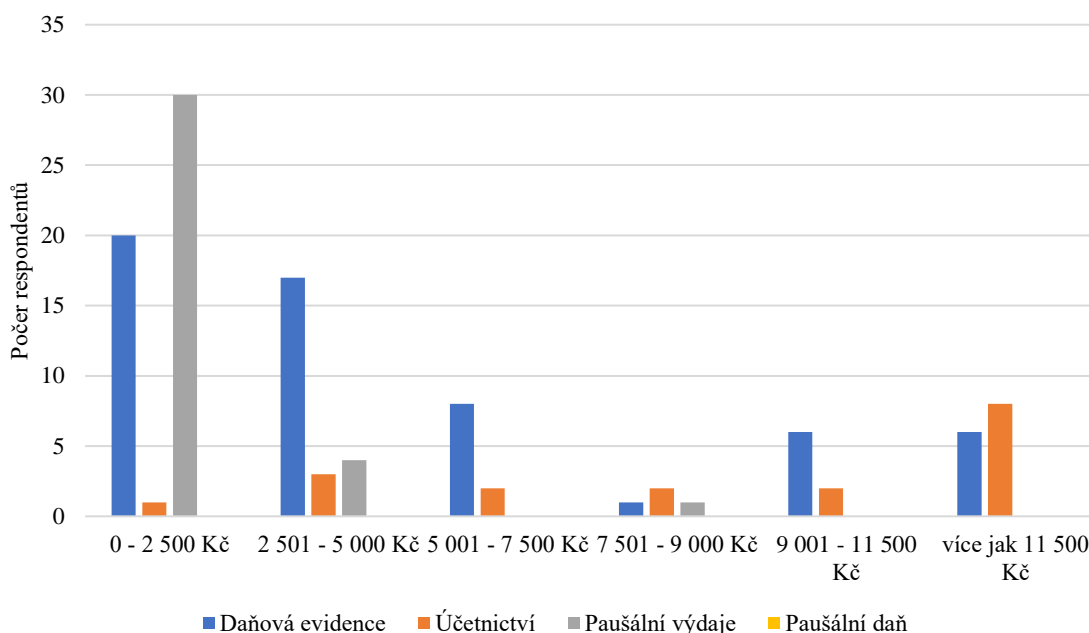
Pátá výzkumná otázka analyzuje, kolik zaplatí respondenti za služby externistů podle typu evidence. Výzkumná otázka č. 5: Kolik zaplatí fyzické osoby za služby externistů dle typu evidence podnikatelské činnosti?

Tabulka 56: Rozložení respondentů podle měsíční výše služeb a typu evidence

	Daňová evidence	Účetnictví	Paušální výdaje	Paušální daň
0 - 2 500 Kč	20	1	30	0
2 501 - 5 000 Kč	17	3	4	0
5 001 - 7 500 Kč	8	2	0	0
7 501 - 9 000 Kč	1	2	1	0
9 001 - 11 500 Kč	6	2	0	0
více jak 11 500 Kč	6	8	0	0

Zdroj: vlastní zpracování (2023)

Graf 5: Rozložení respondentů podle výše služeb a typu evidence

Zdroj: vlastní zpracování (2023)

Z tabulky a následného grafu vyplývá, že 20 respondentů zaplatí na službách externistů do 2 500 Kč v případě, že je jejich činnost administrována pomocí daňové evidence. V této cenové kategorii je zastoupeno 30 respondentů, kteří na svou činnost uplatňují výdaje procentem z příjmů. Průměrně zaplatí 17 respondentů na službách v rozmezí od 2 501 do 5 000 Kč, pokud je činnost zaznamenává pomocí daňové evidence. V této kategorii jsou pouze 4 fyzické osoby, které uplatňují paušální výdaje. Fyzické osoby, kterým externisté vedou účetnictví, je nejvyšší zastoupení v cenové kategorii více jak 11 500 Kč měsíčně. Tuto odpověď označilo 8 respondentů. Poplatníci v paušálním režimu nevyužívají služeb externistů, a proto zde není žádné zastoupení v kategoriích výše služeb externistů. Na základě výsledků lze konstatovat, že se zvyšující se cenou výše služeb externistů se snižuje počet fyzických osob, které vedou daňovou evidenci či uplatňují výdaje procentem z příjmů. Naopak se zvyšuje počet fyzických osob, kterým externisté vedou účetnictví.

4.2.3 Vyhodnocení stanovených předpokladů

Vyhodnocení předpokladu č. 1:

Předpoklad 1: Osoby, které si sami vedou účetní agendu bez účetního programu, uplatňují především výdaje procentem z příjmu a paušální daň a časová náročnost se pohybuje do 35 hodin měsíčně.

K ověření tohoto předpokladu přispěly výsledky z otázek č. 4, 11 a 12. Otázka č. 4 se zaměřovala na typ evidence. Zjišťovala tedy, zda svou činnost respondent zaznamenává pomocí daňové evidence, vedením účetnictvím, využitím výdajů procentem z příjmů anebo je v režimu paušální daně. Otázka č. 11 zjišťovala, zda osoba využívá služeb externistů či svou činnost eviduje sama. Ze 192 respondentů si svou činnost eviduje samo celkem 81 respondentů. Z toho 48 respondentů (59,26 %) uvedlo, že základ daně zjišťují právě pomocí výdajů procentem z příjmů. Dále 38 respondentů uvedlo, že k zaznamenávání evidence nepotřebují účetní program a zbylých 10 respondentů, že pracují s účetním programem. Dalších 16 respondentů (19,75 %) označilo, že jsou v režimu paušální daně. Účetní agendu vede 13 respondentů pomocí daňové evidence a nejméně využívaným typem evidence je účetnictví, jež vedou pouze 4 respondenti. Otázka č. 12 zjišťovala časovou náročnost vedení účetní agendy. Celkem si účetní agendu vede samo 81 respondentů. Ze 48 respondentů využívající výdaje procentem z příjmů jich 43 uvedlo, že je časová náročnost právě do 35 hodin měsíčně. V režimu paušální daně je 16 respondentů, kteří si agendu vedou sami a časová náročnost nepřesahuje 35 hodin měsíčně. Na základě vyhodnocených dat je tedy předpoklad č. 1 potvrzen.

Vyhodnocení předpokladu č. 2:

Předpoklad 2: Fyzické osoby podnikající na základě vedlejší činnosti preferují způsob zjištění základu daně pomocí výdajů procentem z příjmu a nevyužívají tak služeb externistů.

K ověření tohoto předpokladu naopak přispěly otázky č. 2, 4 a 11 a jejich výsledky. Otázka č. 2 směřovala ke zjištění na základě jaké činnosti fyzická osoba (respondent) podniká. Z celkového vzorku 192 respondentů jich 59 uvedlo, že podnikají právě na základě vedlejší činnosti. Otázka č. 4 zkoumala typ evidence podnikatelské činnosti. Z 59 respondentů, kteří podnikají na základě vedlejší činnosti, označilo 49 respondentů, že využívají výdaje procentem z příjmu. Dalších 9 respondentů uvedlo, že vedou daňovou evidenci a jeden respondent vede účetnictví. Otázka č. 11 zjišťovala, zda respondent svou podnikatelskou činnost eviduje sám, anebo využívá služeb externistů. Z celkového počtu 59 respondentů poté 32 z nich uvedlo, že služeb externistů nevyužívá a účetní agendu si vedou sami. Zbylých 27 respondentů označilo, že využívá služeb externistů. Z vyhodnocených dat tedy vyplývá, že je tento předpoklad správný. Lze tedy předpokládat, že fyzické osoby podnikající na základě vedlejší činnosti preferují uplatnění výdajů

procentem z příjmů a převládá tak počet fyzických osob, které si svou účetní agendu vedou sami.

Vyhodnocení předpokladu č. 3:

Předpoklad 3: Fyzické osoby využívají služeb externistů, pokud zaměstnávají osoby, roční rozsah z dokladů je více jak 201 dokladů a jsou plátcem DPH.

K ověření tohoto předpokladu přispěly výsledky z otázek č. 6, 9, 10 a 11. Hlavní otázkou pro ověření je otázka č. 11, která se zaměřila na zjištění, zda si respondent účetní agendu vede sám či nikoliv. Ze 192 respondentů 111 respondentů uvedlo, že využívá služeb externistů. Otázka č. 6 zjišťovala, zda je respondent zaměstnavatelem. Z 51 respondentů, kteří uvedli, že zaměstnávají osoby, jich 45 uvedlo, že využívají právě služeb externistů. Otázka č. 9 směřovala k zjištění, zda je respondent plátcem DPH či nikoliv. Z celkového počtu 106 respondentů, kteří uvedli, že jsou plátcem DPH, jich 91 respondentů označilo, že jsou plátcem DPH a využívají služeb externistů. Otázka č. 10 zjišťovala roční rozsah dokladů z podnikatelské činnosti respondenta. Ze 192 dotazovaných jich 97 uvedlo, že je rozsah dokladů vyšší jak 201 dokladů. Z tohoto počtu 75 respondentů uvedlo, že v případě rozsahu dokladů více jak 201 dokladů, využívají právě služeb externistů. Z vyhodnocených dat tedy vyplývá, že je tento předpoklad správný.

4.2.4 Zhodnocení výsledků dotazníkového šetření

Cílem tohoto dotazníkového šetření bylo zanalyzovat, zda si fyzické osoby svoji podnikatelskou činnost evidují samy či využívají služeb externistů. Na to navazuje zjištění, jaké jsou náklady/výdaje spojené s daňovými službami a v případě, že administrují sami (ať už s účetním programem nebo bez něj) zjistit časovou náročnost. Z celkového počtu respondentů jich 57,81 % využívá služeb respondentů a 42,19 % vede svou podnikatelskou činnost sami.

a) Fyzická osoba eviduje svoji podnikatelskou činnost bez využití externistů

Z vyhodnocených dat vyplývá, že pokud svou činnost evidují sami, je to právě v případě, že osoby využívají výdaje procentem z příjmu. V případě takové evidence nevyužívají účetní program. To může být právě z důvodu, že v případě takové evidence postačí evidovat pouze příjmy. Z toho je odvozena také časová náročnost, která u tohoto typu evidence nepřesahuje 35 hodin měsíčně. Z dotazníkové šetření také vyplývá, že v případě paušální daně fyzické osoby neoslovují služeb externistů, jelikož se nepodává

daňové priznání či jiné přehledy a není tak nutné vést účetní agendu. Z 16 respondentů, kteří uvedli, že jsou v režimu paušální daně, ani jeden z nich nevyužívá služeb externistů.

b) Fyzická osoba využívá služeb externistů

Z vyhodnocených dat vyplývá, že osoby využívají služeb externistů především v případech, pokud jsou zaměstnavatelem, jsou registrováni jako plátcí DPH a roční rozsah dokladů je vyšší jak 201 dokladů za rok. Pokud respondent využívá těchto služeb, je to nejvíce u respondentů, kteří vedou účetnictví či daňovou evidenci. Respondenti, kteří uvedli, že využívají výdaje procentem z příjmů, využívají služeb externistů především z důvodu, že jsou plátcem DPH a musí se podávat daňové priznání k DPH.

Výše služeb daňového poradce, účetního či jiného externisty závisí na mnoho faktorech. Prvním významným aspektem je především typ evidence podnikatelské činnosti. Je logické, že výše služeb v případě využití výdajů procentem bude o mnoho nižší než v případě vedení účetnictví. Z dotazníkového šetření vyplývá, že výše služeb kromě typu evidence závisí na:

- roční výši obratu,
- zda je osoba plátcem DPH,
- rozsahu dokladů z podnikatelské činnosti,
- zda je fyzická osoba zaměstnavatelem a jak se mění struktura zaměstnanců.

Tyto faktory se vzájemně prolínají, a to má dopad na výši služeb externistů. Nejvíce respondentů (celkem 51 ze 111) zaplatí na službách externistů průměrně do 30 000 Kč za rok. Takovou částku může zaplatit jak osoba, která využívá především výdaje procentem z příjmů a je plátcem DPH, tak respondent, který vede daňovou evidenci a není plátcem DPH.

Na závěr lze tedy usoudit, že veškeré otázky obsažené v dotazníku mají významný vliv na to, zda se osoba rozhodne vést účetní agendu sama či využije služeb externisty. Každá osoba by tedy na začátku svého podnikání měla projít každou z těchto otázek a odpovědět si na ni. V případě, že počítá s tím, že bude chtít vést skutečné výdaje, bude dosahovat vysokého obratu, bude zaměstnávat osoby a rozsah dokladů tak bude vysoký, je pravděpodobné, že by měla oslovit právě externisty.

4.3 Expertní rozhovory

Tato kapitola se prvotně zaměřuje na zjištění velikosti skupin podnikajících fyzických osob v jednotlivých variantách zdanění (daňová evidence, účetnictví, paušální daň či výdaje procentem z příjmu) za posledních šest let. Tohoto cíle bylo dosaženo expertním rozhovorem s Generálním finančním ředitelstvím. Doplňujícím rozhovorem je expertní rozhovor s daňovou kanceláří pana Ing. Šlajse.

4.3.1 Expertní rozhovor 1

Expertní rozhovor s Generálním finančním ředitelstvím proběhl v říjnu roku 2023. Cílem je zjistit data a odpovědi na stanovené otázky. Sledované období je stanovené za roky 2017 až 2022, které obsahují kompletní data za tyto období.

VO₁: Jaký je počet podnikajících osob, jež vedly či uplatňovaly v roce 2022:

- a) daňovou evidenci
- b) účetnictví
- c) výdaje procentem z příjmu
- d) paušální daň

VO₂: Změnily se statistiky v bodě č. 1 výrazněji oproti předchozím 6 letům? (2017-2022)

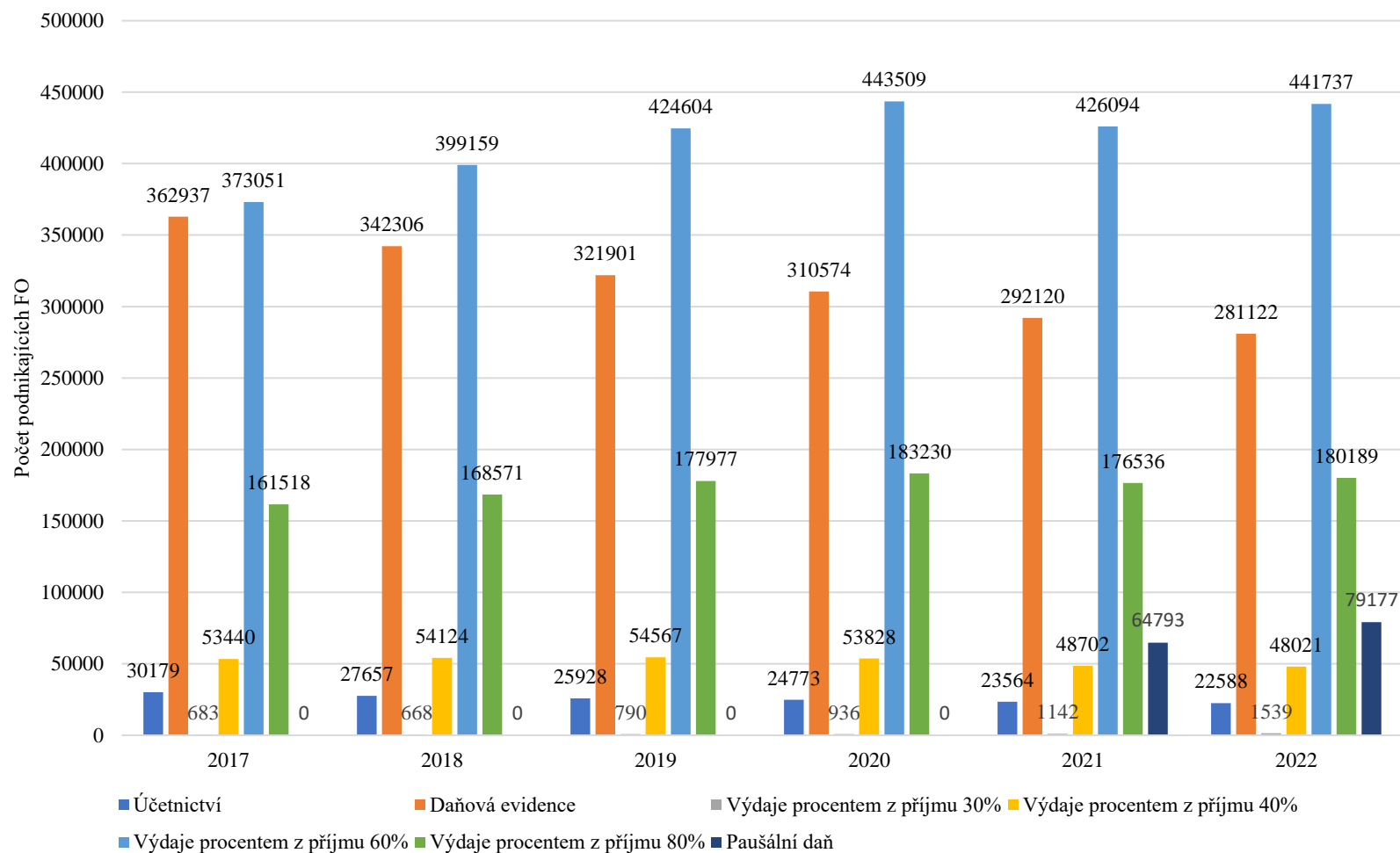
Následující kontingenční tabulka a graf zobrazuje odpovědi (O_1, O_2) na tyto dvě stanovené výzkumné otázky. To znamená rozdělení podnikajících fyzických osob dle typu evidence a dle sledovaného období.

Tabulka 57: Rozložení fyzických osob podle typu evidence za období 2017 - 2022

Typ evidence		Zdaňovací období					
		2017	2018	2019	2020	2021	2022
Účetnictví		30179	27657	25928	24773	23564	22588
Daňová evidence		362937	342306	321901	310574	292120	281122
Výdajový paušál	30 %	683	668	790	936	1142	1539
	40 %	53440	54124	54567	53828	48702	48021
	60 %	373051	399159	424604	443509	426094	441737
	80 %	161518	168571	177977	183230	176536	180189
Paušální daň		0	0	0	0	64 793	79 177
Celkem subjektů		981808	992485	1005767	1016850	1032951	1054373

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat od GŘR (2023)

Graf 6: Rozložení fyzických osob podle typu evidence za období 2017–2022

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat od GŘ (2023)

V tabulce je také nově od roku 2021 uvedena nová možnost pro podnikající fyzické osoby. Jedná se o režim paušální daně, který byl zaveden od roku 2021. V tabulce je uveden počet aktivních subjektů, přičemž doručených oznámení bylo mnohem více. Dle GŘ: „K 31. 12. 2021 bylo doručeno celkem 83 841 oznámení a v paušálním režimu bylo aktivních 64 793 daňových subjektů, k 27. 12. 2022 bylo doručeno celkem 116 802 oznámení a v paušálním režimu bylo aktivních 79 177 daňových subjektů. K 30. 6. 2023 bylo doručeno celkem 156 919 oznámení a v paušálním režimu bylo aktivních 103 383 daňových subjektů, přičemž aktivních k datu 29. 9. 2023 bylo celkem 102 604.“

Ke komparaci je následující v tabulce znázorněna meziroční změna v počtu fyzických osob v jednotlivých variantách. Meziroční změna (MZ) je vypočtena jako
$$MZ = \frac{\text{počet fyzických osob v aktuálním roce} - \text{počet fyzických osob v předchozím roce}}{\text{počet fyzických osob v předchozím roce}}$$
.

Tabulka 58: Meziroční změny v jednotlivých typech vedení podnikatelské činnosti

Typ evidence	Zdaňovací období					
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Účetnictví	0 %	-8,36 %	-6,25 %	-4,45 %	-4,88 %	-4,14 %
Daňová evidence	0 %	-5,68 %	-5,96 %	-3,52 %	-5,94 %	-3,76 %
Výdaje procentem z příjmu	30 %	0 %	-2,20 %	18,26 %	18,48 %	22,01 %
	40 %	0 %	1,28 %	0,82 %	-1,35 %	-9,52 %
	60 %	0 %	7,00 %	6,37 %	4,45 %	-3,93 %
	80 %	0 %	4,37 %	5,58 %	2,95 %	-3,65 %
Paušální daň	0 %	0 %	0 %	0 %	0 %	22,2 %
Celkem	0 %	1,09 %	1,34 %	1,10 %	1,58 %	2,07 %

Zdroj: vlastní zpracování (2023)

Z výše uvedených tabulek (č. 55 a 56) vyplývá následující zjištění. Za zdaňovací období 2017 bylo registrováno celkem 981 808 podnikajících fyzických osob a za zdaňovací období 2022 bylo registrováno celkem 1 054 373 podnikajících FO. Nejvyužívanějším typem evidence je ve všech zdaňovacích období využití výdajů procentem z příjmu, resp. 60% výdajový paušál. Naopak nejméně využívaným způsobem zjištění základu daně je vedení účetnictví. Obecně lze říci, že se celkový počet podnikajících fyzických osob bez ohledu na typ evidence zvyšoval každým rokem a průměrný meziroční růst činí 1,44 %. Nejvyšší meziroční růst byl zaznamenán v roce 2022, který činil 2,07 %. Co se týče vedení účetnictví, lze z přechodných tabulek konstatovat, že se zájem o tento typ evidence neustále snižuje a průměrný meziroční pokles činil 5,62 %. V roce tak celkem 30 179 fyzických osob svoji činnost evidovalo pomocí vedení účetnictví a v roce 2022 těchto osob bylo 22 588, což

je celkový pokles o 25,15 %. V případě daňové evidence bylo za zdaňovací období 2017 registrováno celkem 30 179 podnikajících FO, zatímco za období 2022 bylo registrováno 281 122 osob. Celkově se tak počet snížil o 81 815 subjektů, což je v relativních hodnotách pokles o 22,54 %. Průměrný meziroční pokles u fyzických osob, kteří vedou daňovou evidenci, činí 4,97 %. Skupina poplatníků využívající 30% výdajový paušál je naopak v roce 2022 nejvyšší než za zdaňovací období 2017. Za zdaňovací období 2017 bylo v této kategorii 683 osob, zatímco v roce 2022 bylo zastoupení v této kategorii 1 539 subjektů. Každoročně se tak počet osob využívajících 30% výdaje procentem zvyšoval, kromě roku 2018, který zaznamenal pokles o 2,2 %. Průměrný meziroční růst za rok 2019 až 2022 je stanoven na 23,38 %. V případě 40% výdajového paušálu je situace odlišná. Z tabulek lze konstatovat, že se počet subjektů uplatňující právě 40% paušální výdaje, zvyšoval do roku 2019 a od toho roku se velikost této kategorie snižuje. Nejvyšší meziroční pokles byl zaznamenán v roce 2011 ve výši 9,52 %. Za pět let se počet subjektů v této kategorii snížil o 5 419 subjektů. Nejvyužívanější způsob zjištění základu daně je využití 60% výdajů procentem z příjmů. V této kategorii je za zdaňovací období 2022 evidováno celkem 441 737 subjektů, což je zvýšení oproti roku 2017 o 18,41 %. Meziroční pokles je zaznamenán pouze pro zdaňovací období 2021, který byl ve výši 3,93 %. V kategorii uplatnění výdajů 80 % z příjmu je situace obdobná jako v případě kategorie uplatnění 60% výdajů z příjmů. Každým rokem se počet fyzických osob v této kategorii zvyšoval, vyjma roku 2021, který zaznamenal pokles poplatníků o 3,65 %. Zatímco za zdaňovací období 2017 tento způsob zjištění základu daně využívalo 161 518 subjektů, za zdaňovací období 2022 tento způsob využívalo 180 189 subjektů, což je nárůst o 18 671 subjektů. Meziroční pokles byl zaznamenán pouze v roce 2021, a to 3,65 %. Od roku 2021 je nově v platnosti tzv. režim paušální daně. Dle odpovědi od GFŘ a tabulky je tedy zřejmé, že se počet poplatníků využívající režim paušální daně neustále zvyšuje. Za zdaňovací období 2021 bylo aktivních subjektů 64 793, v následujícím roce byla velikost těchto subjektů 79 177 a k 29.9.2023 bylo aktivních 102 604 subjektů.

Poslední dvě výzkumné otázky rozšiřují informace o paušální dani.

VO₃: Je zájem o paušální daň na rok 2022 vyšší oproti roku 2021?

VO₄: Pro rok 2023 byly ohlášeny změny v paušální dani, především rozdělení na tři pásma. Projevila se tato změna v počtu přihlášených k paušální dani?

Tato otázka byla stanovena z důvodu zjištění, zda se zájem o paušální daň zvyšoval po jeho zavedení.

Na tyto dvě výzkumné otázky odpovědělo GFŘ následovně, **O₃ a O₄**: „*Na základě výše uvedeného je možno konstatovat, že zájem o paušální režim byl nejvyšší v prvním roce jeho zavedení. V roce 2022 bylo podáno méně než polovina oznámení roku 2021 (celkový počet oznámení obsahuje jak oznámení daňových subjektů z roku 2021, tak nová oznámení). Po zavedení změn v paušálním režimu v letošním roce se zájem zvýšil a počet podaných oznámení je k 30. 6. 2023 vyšší než za celý rok 2022.*“

Z této odpovědi je zřejmé, že se počet subjektů po zavedení paušálního daně zvyšoval a neustále se zvyšuje. To mohlo být zapříčiněno skutečností, že se zvýšila hranice pro poplatníky, kteří mohou využít režim paušální daně. Tím pádem se obecně zvětšila skupina poplatníků, kteří mohou využít režim paušální daně.

4.3.2 Expertní rozhovor 2

Druhý rozhovor se uskutečnil s daňovým poradcem Ing. Šlajsem, který své služby poskytuje v kanceláři v Domažlicích. Cílem tohoto rozhovoru je získat odpovědi na stanovené otázky a v neposlední řadě kvantifikovat fyzické osoby v jednotlivých typech evidence podnikatelské činnosti. Daňový poradce se specializuje na veškeré oblasti daní. Kromě poradenství týkající se daní, poskytuje klientům vedení účetní agendy, ať už v podobě vedení účetnictví či daňové evidence. Daňový poradce také zpracovává mzdy a podává přehledy sociálního a zdravotního pojištění.

a) První okruh výzkumných otázek:

VO₁: Jaké jsou aktuální nebo nedávné změny v daňových předpisech, které mohou ovlivnit nejen Vaše klienty?

Odpověď daňového poradce zní následovně, tedy **O₁**: „*Pro rok 2024 nastává mnoho změn či zrušení určitých položek. Jedná se tak především o změny v daňových sazbách v DPH, úpravy v daňových úlevách a odpočtech či zrušení slev na dani DPFO. Nejvýznamnější tedy byla úprava sazeb DPH, která sloučila tři sazby do dvou. Důležité bylo mé klienty seznámit s takovou změnou a především nastudovat, které položky patří do konkrétní sazby. Mimo to došlo ke zrušení slev na dani, konkrétně slevy na studenta a tzv. školkového. Další změnou bylo snížení hranice u 23% sazby DPFO. Díky tomu se navýší počet klientů, kteří budou touto sazbou zatíženi. Obecně je důležité, abych mé klienty informoval o těchto změnách a pomohl jim pochopit, jak by mohly ovlivnit jejich daňovou situaci a celkové daňové zatížení. Současně se snažím aktivně reagovat na tyto změny*

a poskytovat klientům relevantní poradenství a podporu, aby byli schopni efektivně reagovat na nové daňové podmínky týkající se nejen oblasti daně z příjmu fyzických osob.“

Z této odpovědi vyplývá, že pro rok 2024 vláda schválila mnoho změn, a to nejen v oblasti daně z příjmu fyzických osob. V závislosti na všechny změny je tedy nutné, aby byli klienti obeznámeni se všemi skutečnostmi, které by mohly ovlivnit jejich celkové daňové zatížení. Podnikající fyzické osoby tak nejvíce zaznamenají změny týkající se hranice pro použití 23% sazby DPFO, zrušení slevy za umístění dítěte či omezení podmínek při uplatnění slevy na manžela/ku.

VO₂: Jak pomáháte klientům optimalizovat své daňové povinnosti?

Pan inženýr Šlajs odpověděl následovně, **O₂**: *„Jako daňová kancelář se snažíme klientům pomoci optimalizovat jejich daňové povinnosti několika způsoby. Jedná se například o:*

- *Poradenství při plánování daní: Pomáháme klientům s plánováním daní tím, že jim poskytujeme informace o možných daňových úlevách a slevách, které mohou využít.*
- *Přizpůsobení strategií: Každý klient je jedinečný, takže přizpůsobujeme naše strategie na míru potřebám každého klienta. To může zahrnovat vše od výběru vhodného způsobu vedení podnikatelské činnosti až po využití daňových úlev pro konkrétní odvětví.*
- *Aktualizace změn v daňových zákonech: Daňové zákony se neustále mění. My se snažíme zůstat v těsném kontaktu s těmito změnami, abychom mohli informovat naše klienty o jakýchkoli nových příležitostech nebo rizicích.*
- *Vzdělávání klientů: Vzděláváme naše klienty o jejich daňových povinnostech a právech. To jim pomáhá lépe porozumět daňovému systému a činit informované rozhodnutí.*

Naším cílem je poskytnout klientům profesionální a důkladné daňové služby, které jim pomohou splnit jejich daňové povinnosti a zároveň optimalizovat jejich daňové zatížení.“

Daňová kancelář své služby přizpůsobuje každému klientovi zvlášť. Kromě poradenství pan inženýr Šlajs své klienty pravidelně informuje nejen o daňových změnách, ale i možných daňových optimalizací daňové povinnosti.

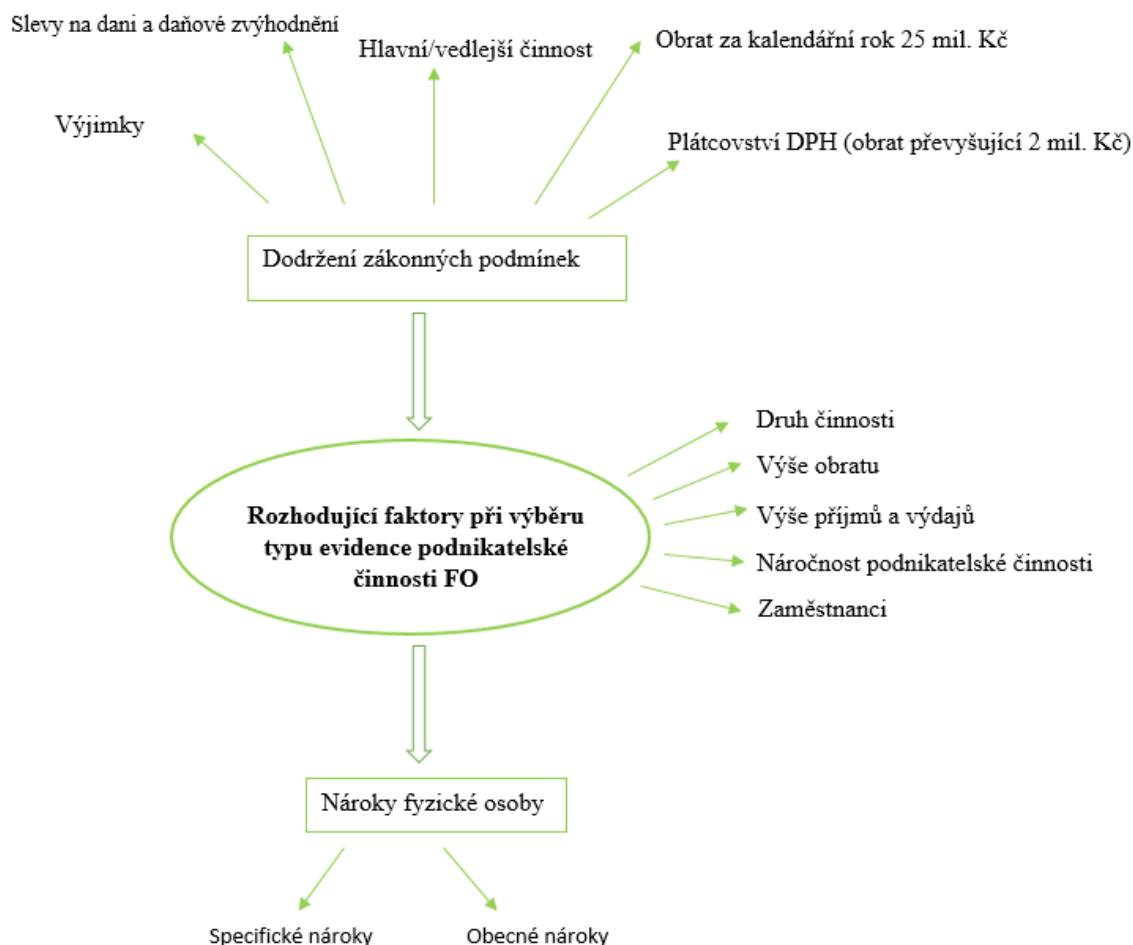
VO₃: Jaké jsou rozhodující faktory při výběru typu evidence pro podnikající fyzickou osobou?

Tato otázka se zaměřovala na zjištění faktorů, které jsou důležité pro výběr typu evidence podnikatelské činnosti. Doslovně tedy zjišťovala, proč právě tato fyzická osoba by měla vést např. daňovou evidenci namísto uplatnění výdajů procentem z příjmu.

Odpověď pana inženýra Šlajse zní, **O₃**: „*Rozhodujícími faktory je nespočet. Nejdůležitějšími jsou například následující. Druh podnikatelské činnosti, velikost podnikání a celkový obrat. I zákon uvádí, že podnikatelé s přesahujícím obratem 25 mil. Kč musí povinně vést účetnictví. Co se týče převažující činnosti (hlavní činnosti a vedlejší) je tento faktor také nedílnou součástí při výběru typu evidence. Mám na mysli např. skutečnost, která vychází ze zákona, kdy nelze být v režimu paušální daně a zároveň podnikat na základě vedlejší činnosti. Dalšími faktory jsou uplatňované slevy na dani a daňové zvýhodnění či například výše celkových příjmů a výdajů. Co se týče uplatňovaných slev a daňového zvýhodnění, doporučuji u fyzických osob využívající tyto položky nepřecházet do režimu paušální daně. Kromě těchto uvedených faktorů je také významná celková administrace. Je logické, že pokud se fyzická osoba rozhodne pro režim paušální daně, celková administrace mu tak odpadá. To znamená, že nemusí využít služeb externistů a zároveň také nemusí podávat daňové přiznání z daně z příjmů fyzických osob a příslušných přehledů. Celkově je tedy nutné sledovat jak zákonné podmínky, tak nároky dané fyzické osoby.*“

Z této analýzy vyplývá, že faktory ovlivňující volbu typu účetní evidence lze rozdělit do dvou hlavních kategorií. První kategorie se opírá o soulad s daňovou legislativou a obecně platnými právními předpisy, zatímco druhá kategorie faktorů se zaměřuje na specifické či obecné požadavky konkrétní fyzické osoby. Jestliže se fyzická osoba z vlastní vůle rozhodne vést daňovou evidenci, je logické, že celková administrativní zátěž bude větší, jak z hlediska časového, tak finančního, než v případě využití paušálních výdajů. Velmi důležitým faktorem je po zavedení paušální daně uplatnění slev na dani a daňového zvýhodnění. Jak zmínil i daňový poradce Ing. Šlajs, je logické, že v případě fyzické osoby, která bude využívat tyto položky, nebude v režimu paušální daně. I co se týče výše příjmů a výdajů, obecně tedy platí, že se daňová evidence uplatňuje při skutečnosti, kdy jsou skutečné výdaje vyšší než při uplatnění výdajů procentem z příjmu. Níže uvedený obrázek zachycuje schéma rozhodujících faktorů na základě rozhovoru s panem inženýrem Šlajsem.

Obrázek 1: Rozhodující faktory při výběru typu evidence

Zdroj: vlastní zpracování na základě rozhovoru s panem Ing. Šlajsem (2024)

Z obrázku tedy vyplývá, že je mimo nároků dané fyzické osoby nutné striktně dodržet zákonů a daňové legislativy. Těmi nejdůležitějšími je především obrat u plátců DPH, podmínky u vedlejší či hlavní činnosti a uplatnění slev na dani a daňového zvýhodnění. Následují rozhodující faktory u daného typu evidence. Na obrázku je uvedeno např. náročnost podnikatelské činnosti či výše příjmů a výdajů. Samozřejmě se zvyšující se náročností podnikatelské činnosti je výhodnější vést účetnictví. Co se týče výše příjmů a výdajů je optimální uplatnit skutečné výdaje v případě, že jsou vyšší než uplatnění výdajů procentem z příjmu. Následující tabulka uvádí prezentuje některé determinanty a jednotlivé varianty vedení podnikatelské činnosti, které jsou přímo ovlivněny těmito faktory.

Tabulka 59: **Rozhodující faktory a jednotlivé typy evidence**

	Daňová evidence	Účetnictví	Výdaje procentem z příjmu	Paušální daň
Slevy na dani a daňové zvýhodnění	Ano	Ano	Ano	Ne
Hlavní činnost/vedlejší činnost	Ano	Ano	Ano	Pouze hlavní činnost
Obrat za kalendářní rok do 25 mil. Kč	Ano	Ano	Ano	Ne
Plátcovství DPH	Ano	Ano	Ano	Ne
Náročnost podnikatelské činnosti	Střední	Vysoká	Nízká	Téměř žádná
Skutečné výdaje > paušální výdaje	Ano	Ano	Ne	x

Zdroj: vlastní zpracování na základě rozhovoru s panem Ing. Šlajsem (2024)

Z analýzy v tabulce jednoznačně vyplývá, že použití paušální daně je pro fyzické osoby výhodné, zejména pokud nejsou registrovány jako plátcí DPH, provozují svou činnost jako hlavní zdroj příjmů a nepožadují žádné zvláštní daňové slevy či úlevy. Tento přístup současně naznačuje nižší celkovou náročnost správy podnikání ve srovnání s ostatními způsoby evidence. Naopak využití procentuálního odečtu výdajů z příjmů je ideální pro fyzické osoby, jejichž reálné výdaje nepřesahují stanovené paušální výdaje. Tento typ evidence vykazuje minimální časovou náročnost, jelikož je dostačující sledovat pouze příjmy vyplývající z podnikatelské aktivity. V případě vedení účetnictví a daňové evidence je patrný rozdíl v celkové administrativní náročnosti, přičemž vedení účetnictví vyžaduje největší množství času. Tato metoda však nabízí nejpreciznější zachycení celkového hospodaření fyzické osoby.

Na závěr je nutné poznamenat, že rozhodnutí o tom, jaký typ evidence je pro danou fyzickou osobu nejvýhodnější, by mělo být učiněno na základě konkrétních okolností fyzické osoby a po konzultaci s odborníkem v oblasti daní a účetnictví.

VO₄: Jakým způsobem pomáháte minimalizovat daňové zatížení?

Dotazovaný daňový poradce na tuto otázku odpověděl následovně, **O₄**: „Minimalizaci daňového zatížení lze dosáhnout například následujícími způsoby. Využití daňových odpočtů, slev a úlev, jelikož ty mohou snížit celkovou daňovou povinnost. Či snížení daňové základny, které může vést k nižší daňové povinnosti. Jedná se

například o optimalizaci nákladů na energie či telekomunikace. V neposlední řadě lze minimalizovat daňovou zátěž plánováním příjmů. Plánování příjmu může pomoci minimalizovat daňovou zátěž tím, že se příjmy rozloží do různých období nebo se vyhnou vyšším daňovým sazbám.“

Minimalizaci daňové zátěže lze několika způsoby, avšak nejvyužívanějším je využití všech možných odčitatelných položek, slev na dani či daňového zvýhodnění. Minimalizace daňového zatížení je důkladné prostřednictvím identifikace konkrétní fyzické osoby.

VO₅: Jak pomáháte klientům maximalizovat jejich daňové výhody?

Pan Šlajs odpověděl následovně, **O₅**: *„Způsobů, jak lze optimalizovat daňové zatížení je nespočet, a proto lze podrobným pohovorem o všech možnostech uplatnění daňových odpočtů nalézt maximální uplatnění daňových výhod. Rozhovor může pomoci klientovi identifikovat legální a efektivní strategie daňové optimalizace, které nejen snižují daňovou zátěž, ale také minimalizují riziko možných daňových sporů nebo sankcí.“*

Z tohoto vyplývá, že pro dosažení maximálních daňových výhod je nejvhodnější přístupem hloubková konzultace s daným klientem. Fyzické osoby se zapojením do různorodých podnikatelských aktivit mohou vykazovat rozmanité podnikatelské profily a specifické požadavky na správu svých podnikatelských záležitostí. Proto je nezbytné analyzovat požadavky klienta individuálně na základě detailního rozhovoru. Co je daňově optimální pro jednoho klienta, nemusí nutně platit pro klienta jiného, a proto je klíčové přizpůsobit daňovou strategii konkrétním potřebám a situaci každého klienta.

VO₆: Jaké vidíte aktuální trendy v oblasti daňového poradenství?

Pan inženýr na tuto otázku odpověděl následovně, **O₆**: *„V oblasti daňového poradenství pozoruji několik klíčových trendů, které ovlivňují způsob, jakým poskytujeme služby našim klientům. Některé z těchto trendů zahrnují:*

- *Automatizace a digitalizace: S postupujícím pokrokem technologií dochází k větší automatizaci procesů a digitalizaci dat. To nám umožňuje efektivněji zpracovávat daňové informace a poskytovat klientům rychlejší a přesnější služby. Prostřednictvím automatizace je také rychlejší způsob komunikace s klienty. Tento trend umožňuje efektivnější a rychlejší zpracování daňových přiznání a dalších daňových dokumentů.*
- *Komplexita daňových předpisů: Daňová legislativa se neustále vyvíjí a stává se stále složitější. Proto vidíme trend specializace, kdy se daňoví poradci zaměřují na konkrétní oblasti, jako jsou mezinárodní daně, daně v oblasti nemovitostí a jiné.*

- *Změny v daňových zákonech a regulacích: Daňové zákony a regulace se neustále mění. Například byly zavedeny specifika vyřazování staveb či jejich technického zhodnocení, změny v oblasti kontrolního hlášení DPH.*
- *Rozvoj technologií: S rozvojem technologií se očekává další vývoj v oblasti daňového poradenství. To může zahrnovat například využití umělé inteligence a strojového učení pro analýzu daňových dat.*
- *Zvýšený důraz na profesní vzdělávání: Daňoví poradci se průběžně vzdělávají a udržují si tím svoji kvalifikaci stále na vysoké odborné úrovni.*

Tyto trendy nám umožňují lépe sloužit našim klientům a efektivněji reagovat na stále se měnící daňové prostředí."

Z uvedené odpovědi lze usoudit, že významné pokroky v oblasti technologií a automatizace procesů představují klíčový faktor. V současném roce 2024 je tak interakce mezi externími subjekty a klienty podstatně dynamická, než byla před dvaceti lety. Dochází k výraznému posunu k elektronickému odesílání dokumentů, což se jeví jako efektivnější a rychlejší alternativa k tradiční poštovní formě doručování daňových dokumentů.

Druhý okruh výzkumných otázek:

VO₇: Jaké jsou faktory určující výši daňových služeb?

Odpověď od pana inženýra zní, tedy **O₇**: *„Nejdůležitějším faktorem je rozsah a složitost služeb. Čím více komplexní je daňová situace klienta nebo čím rozsáhlejší je potřebné poradenství, tím jsou vyšší náklady na služby. Na tuto skutečnost navazuje časová náročnost. Časová náročnost především závisí na druhu činnosti, obratu, složitosti podnikání, množství dokladů. Důležitým faktorem je také typ evidence podnikatelské činnosti. Cena za služby se zvyšuje od využití výdajů procentem z příjmu, daňové evidence a nejvyšší náklady činí u vedení účetnictví. Kromě těchto faktorů je výše našich služeb odvozena od individuálních potřeb klienta. Každý klient má jedinečné daňové potřeby a požadavky. Služby, které poskytujeme, jsou přizpůsobeny konkrétním potřebám a situaci každého klienta, což může ovlivnit výslednou cenu. Na výsledné ceně služeb závisí i např. zda je klient zaměstnavatelem a je potřeba zpracovávat mzdy či je plátcem DPH a je nutné podávat daňové přiznání za DPH.“*

Na základě této odpovědi lze konstatovat, že nejdůležitějšími faktory, které ovlivňují výši daňových služeb je především čas strávený administrací podnikatelské činnosti dané fyzické osoby. Ten se odvíjí především od typu evidence činnosti, rozsahu dokladů, složitosti a obratu. V neposlední řadě je cena odvozena od skutečnosti, zda je klient zároveň

plátcem DPH či je zaměstnavatelem. Je logické, že výše daňových služeb v případě fyzické osoby podnikající na základě hlavní činnosti, která je registrována jako plátce DPH, zaměstnává osoby a vede účetnictví, bude mnohonásobně vyšší než u osoby, která svou činnost eviduje pomocí výdajů procentem z příjmů, není plátcem DPH ani zaměstnavatelem.

VO₈: Jaká je průměrná výše daňových služeb u všech klientů (resp. FO), kterým zpracováváte účetní agendu?

O₈: Tato otázka zjišťovala průměrnou výši daňových služeb u klientů pana Ing. Šlajse, který uvedl, že se výše pohybuje kolem 3 000 Kč za měsíc.

Třetí okruh výzkumných otázek:

Tento okruh je zaměřený na analytická data, která kvantifikuje počet fyzických osob v jednotlivých variantách zdanění, a to za předem stanovených kritérií.

VO₉: Jaký je celkový počet klientů (FO), kterým poskytujete své služby? Kolik z nich vede daňovou evidenci, účetnictví či uplatňují výdaje procentem z příjmu?

Data, která jsou zpracována v následující tabulce neuvádí režim paušální daně. To je z důvodu, že pan Šlajs nemá žádného klienta, který by byl v režimu paušální daně. Je to především z důvodu, že fyzická osoba v režimu paušální daně nepodává daňové přiznání ani jiné přehledy a není tak nutné oslovovat daňového poradce. Počet fyzických osob v jednotlivých variantách je uveden pouze za zdaňovací období 2021 a 2022.

Tabulka 60: Kvantifikace fyzických osob dle typu evidence, kteří využívají služeb daňového poradce Ing. Šlajse

Typ evidence		Zdaňovací období	
		2021	2022
Účetnictví		4	8
Daňová evidence		142	164
Výdajový paušál	30 %	8	12
	40 %	24	31
	60 %	61	78
	80 %	42	32
Paušální daň		0	0
Celkem subjektů		281	325

Zdroj: vlastní zpracování na základě poskytnutých dat od pana Ing. Šlajse (2024)

Z těchto dat vyplývá, že nejpočetnější skupinou jsou fyzické osoby, které svou činnost zaznamenávají prostřednictvím daňové evidence. V roce 2021 tento způsob

využívalo 142 subjektů a v roce 2022 se počet zvýšil na 164 subjektů. Výdaje procentem z příjmu uplatňovalo v roce 2021 celkem 135 subjektů a v roce 2022 celkem 153 subjektů. Z těchto počtů je zastoupení u uplatnění 30% paušálních výdajů v roce 2021 celkem 8 podnikajících FO a v roce 2022 tento typ evidence využívalo 12 subjektů. Uplatnění 30% výdajů procentem z příjmů je nejméně využívaným způsobem zjištění základu daně. Počet subjektů u uplatnění 40% paušálních výdajů je vyšší než u uplatnění 30% paušálních výdajů. V roce 2021 celkem 24 fyzických osob využívalo ke zjištění základu daně výdaje ve výši 40 % z příjmů a v roce 2022 se počet zvýšil na 31 subjektů. Z tabulky lze konstatovat, že nejvyužívanější v této kategorii je uplatnění 60% výdajů z příjmu. Zatímco za zdaňovací období 2021 u pana Šlajse 61 fyzických osob uplatňovalo 60% paušální výdaje, v roce 2022 se počet zvýšil na 78 osob. Co se týče uplatnění 80% paušálních výdajů, v roce 2021 tento způsob zjištění základu daně využívalo 42 fyzických osob. Za zdaňovací období 2022 se počet osob v této kategorii snížil na 32 osob. Nejméně využívaným typem evidence je vedení účetnictví, které za zdaňovací období vedly pouze čtyři subjekty, zatímco v roce 2022 to bylo 8 subjektů.

Pro tento rozhovor byly stanovené doplňující otázky, které rozšiřují samotnou kvantifikaci podnikajících fyzických osob.

Doplňující otázka: Jaký typ evidence převládá u:

a) Fyzických osob podnikajících na základě vedlejší činnosti, které dosahují obratu do 1 mil. Kč a nejsou plátcí DPH?

Dle stanovených kritérií pan Šlajs uvedl, že fyzické osoby uplatňují především výdaje procentem z příjmu. Tento typ evidence podnikatelské činnosti je zvolen z hlediska nízké časové administrace na vedení podnikatelské činnosti. Tyto subjekty nejsou plátcem DPH a není tak potřeba podávat daňové přiznání k DPH, proto je postačující evidovat pouze příjmy ze samostatné činnosti.

b) Fyzických osob, které podnikají na základě hlavní činnosti s obraty nad 2 mil. Kč a jsou zároveň plátcí DPH?

U těchto podnikatelů dle daňového poradce převládá vedení daňové evidence. Z důvodu vysokých obrátů i skutečnosti, že jsou fyzické osoby registrovány jako plátcí DPH, je nutná vyšší míra administrace. Ať už se jedná o podávání daňového přiznání k DPH, tak přehlednější administrace podnikatelské činnosti, jelikož daňová evidence přesněji zachycuje hospodaření dané fyzické osoby.

c) Fyzických osob, které svou činnost vykonávají na základě hlavní činnosti, zároveň nejsou plátcí DPH a obraty nepřesahují částku 2 mil. Kč?

Dle odpovědi pana Šlajse je důležitým faktorem druh činnosti. Na základě této skutečnosti je u daných osob využíváno vedení daňové evidence či uplatnění výdajů procentem z příjmu.

5 Výsledky a diskuse

Na základě vypočtených schémat daňové povinnosti je analyzováno, že pokud je poměr výdajů (nákladů) a příjmů (výnosů) nižší jak 50 %, výše splatné daně se zvyšuje. Naopak pokud se hranice poměru pohybuje přes hranici 50 %, výsledná daňová povinnost se snižuje. Mimo to je ale nutné uvést, že toto neplatí u použití dvou sazeb DPFO. V případě překračujícího základu daně částky 1 935 552 Kč, je nutné použít dvě sazby pro výpočet splatné daně. Čím vyšší je základ daně převyšující tuto hranici, tím bude výsledná daň vyšší.

Identifikace základu daně pomocí **daňové evidence** je po uplatnění výdajů procentem z příjmů druhým nejvyužívanějším typem evidence. Toto prohlášení je učiněno na základě poskytnutých dat od GFR a dle výsledků z dotazníkové šetření. Daňová evidence podává stručný přehled o podnikatelské činnosti a celková evidence je jednodušší než v případě vedení účetnictví. Identifikace základu daně pomocí vedení daňové evidence je výhodná v takových případech, kdy jsou skutečné výdaje vyšší než výdaje paušální. Modelový příklad č. 2 zobrazoval výpočet daňové povinnosti při příjmech převyšující 2 mil. Kč. V případě, že by příjmy činily 13 mil. Kč a výdaje na zajištění by činily 12 mil. Kč, je právě nejvýhodnějším způsobem identifikace základu daně pomocí skutečných výdajů. Základ daně by tak činil 1 mil. Kč, zatímco v případě využití výdajového paušálu (60 %) by základ daně činil 11 800 000 Kč. V případě uplatnění skutečných výdajů by daňová povinnost činila 119 160 Kč, zatímco u paušálních výdajů by daňová povinnost činila 2 528 316 Kč. Z tohoto důvodu je proto daňově optimální vést daňovou evidenci než uplatňovat výdaje procentem z příjmů. Oproti vedení účetnictví je na administraci podnikatelské činnosti nižší časová náročnost a v případě oslovení externistů i nižší výdaje na tuto administraci. Z dotazníkové šetření vyplývá, že nejvíce na těchto službách fyzické osoby zaplatí do 5 000 Kč měsíčně. Mimo jiné tento způsob evidence podnikatelské činnosti využívají ty fyzické osoby, jejichž rozsah dokladů přesahuje 100 dokladů za rok.

Zjištění základu daně pomocí **účetnictví** je založeno na rozdílu výnosů a nákladů. Tato diplomová práce je založena pouze na výších závazků a pohledávek, které se mimo jiné v účetnictví evidují. V případě, že je výše pohledávek vyšší než suma závazků, je evidentní, že je splatná daň vyšší než v případě vedení daňové evidence. Pokud nastane situace, že je suma závazků vyšší než výše pohledávek, je splatná daň nižší než při vedení daňové evidence. Solarová ve své bakalářské práci zaměřující se na výpočet splatné daně v případě vedení daňové evidence a účetnictví toto tvrzení potvrzuje. Zdůrazňuje, že se do výnosů

zahrnují i vystavené faktury (tj. pohledávky), které významně ovlivňují základ daně a výslednou daňovou povinnost. Ta by byla vyšší než v případě vedení daňové evidence, která by vystavené faktury nezohlednila (40). Na základě výsledků z dotazníkového šetření a dat poskytnutých od GŘ lze říct, že je vedení účetnictví nejméně oblíbeným typem evidence podnikatelské činnosti. Pokud se fyzická osoba rozhodne či má ze zákona povinnost vést účetnictví, podnikatelskou činnost mu zaznamenává především externista. To je z hlediska vysoké časové náročnosti, které se k vedení účetnictví váže. Oproti tomu jsou pak vyšší i náklady týkající se služeb externistů. Na základě výsledků dotazníkové šetření lze konstatovat, že nejvíce fyzické osoby zaplatí externistům v případě vedení účetnictví více jak 11 500 Kč za měsíc.

V případě uplatnění **výdajů procentem z příjmu** je na základě analytické části diplomové práce zjištěno, že je tento způsob zjištění základu daně výhodný, pokud jsou skutečné výdaje nižší než ty paušální. Na základě schémat daňových povinností lze usoudit, že se uplatnění paušálních výdajů nevyplatí v případě, pokud jsou skutečné výdaje vyšší než maximální hranice uplatnitelných výdajů. Kromě toho je ale nutné zmínit, že výdaje paušální zahrnují veškeré výdaje na zajištění příjmů ze samostatné činnosti. Má se za to, že paušální výdaje zahrnují kromě nákupu materiálu, zboží i výdaje na mzdy či odpisy majetku. Dle výsledků dotazníkového šetření je u fyzických osob nejvyžívanějším způsobem zjištění základu daně právě pomocí výdajů procentem z příjmu. Na základě expertního rozhovoru s GŘ je tento způsob evidence převažující u podnikajících fyzických osob. Z dotazníkové šetření také bylo zjištěno, že poplatníci využívající tento typ převažuje u subjektů, kteří svou činnost vykonávají na základě vedlejší činnosti. Na základě odpovědí respondentů vyplývá, že pokud svou činnost administrují sami, je to převážně při uplatnění výdajů procentem z příjmů. K zaznamenávání podnikatelské činnosti fyzické osoby nepotřebují účetní program. Zaznamenávání činnosti je časově nenáročné, což může být z hlediska, že je dostačující evidovat pouze příjmy. To se však netýká DPH, u kterého je nutné evidovat i výdaje z důvodu uplatnění nároku na DPH. Z dotazníkové šetření mimo jiné vyplývá, že tento způsob identifikace základu daně převažuje u činnostech, u kterých fyzická osoba eviduje menší rozsah dokladů, tj. do 100 dokladů za rok. Z dotazníkové šetření mimo jiné vyplývá, že pokud fyzické osoby osloví externisty, na těchto službách nejvíce zaplatí do 2 500 Kč měsíčně.

Režim paušální daně je výhodný především pro ty poplatníky, kteří dosahují vyšších příjmů. Pro nižší příjmy je i dle dosažených výsledků z modelového příkladu č. 3

a z dotazníkové šetření evidentní, že se paušální daň vyplatí poplatníkům, jejichž příjmy přesahují 1 mil. Kč. V závislosti na zvolené pásmo je tak daňová úspora velmi významná oproti ostatním variantám zdanění. Zeunerová se ve své práci z roku 2023 snažila zjistit, pro koho je paušální daň výhodná. Uvedla, že pro subjekty, kteří by jinak využily 60% paušální výdaje, se paušální daň vyplatí při vyšších příjmech. Tuto skutečnost analyzovala na modelových příkladech, u kterých bylo zjištěno, že se paušální daň nevyplatí pro poplatníky mající příjmy do 400 000 Kč. Kromě toho také zmínila, že paušální režim není výhodný pro fyzické osoby, které by jinak měly nárok na slevy na dani či daňové zvýhodnění (41). Tento typ evidence je velmi jednoduchý systém, díky kterému subjekt ušetří čas za administraci či výdaje spojené s administrací. Poplatník v režimu paušální daně tak nemusí oslovovat externisty, a to z důvodu, že není potřeba jakákoli administrace. I na základě výsledků z dotazníkové šetření vyplývá, že fyzické osoby využívající paušální daň neoslovují služeb externistů. Paušální daň není výhodná pro takové subjekty, které mají možnost svůj základ snížit pomocí odčitatelných položek, mají nárok na slevy na dani či daňové zvýhodnění. Paušální daň je zavedena od roku 2021 a s každým rokem přibývá počet daňových subjektů využívající právě režim paušální daně. Po legislativní změně, která nově vymezila tři pásma, se zvětšila velikost skupin, která může režim paušální daně využít.

Na základě odpovědí z dotazníkové šetření mimo jiné vyplývá, že pokud fyzické osoby svou činnost administrují sami, měsíčně na těchto službách zaplatí do 2 500 Kč nezávisle na typu evidence. Dle expertního rozhovoru s panem Šlajsem vyplývá, že jeho klienti za daňové služby průměrně zaplatí 3 000 Kč. Výše služeb externistů závisí na mnoha faktorech, které zahrnují např. výši obratu podnikatele, rozsah dokladů, zda je subjekt zároveň zaměstnavatelem a v neposlední řadě jakým způsobem je zaznamenávána podnikatelská činnost. Z expertního rozhovoru vyplývá, že se výsledná cena služeb odvíjí právě od zmíněných faktorů.

Z celkového zhodnocení zjištěných výsledků je důležité poznamenat, že jednotlivé typy evidence mají své výhody či nevýhody. Při výběru způsobu evidence je důležité mimo dodržení zákonných podmínek posoudit podnikatelskou činnost jednotlivých fyzických osob. Pokud je např. paušální daň výhodná pro danou fyzickou osobu, neznamená to však, že je režim paušální daně výhodný i pro jinou fyzickou osobu. S výběrem typu evidence je doporučeno oslovit kompetentní osobu, která posoudí jednotlivé aspekty subjektu a zvolí vhodný způsob evidence.

Český systém daně z příjmů fyzických osob se řídí Zákonem č. 586/1992 Sb., Zákon o daních z příjmů a v porovnání se Slovenským zákonem je velmi podobný. Ten se řídí Zákonem č. 595/2003 Z. z. Zákon o dani z příjmov. Na první pohled lze poznamenat, že se zákon podobá českému, avšak se liší v několika hledisek. Zákon mimo jiné udává, které příjmy plynou z podnikání. Společné s Českou republikou má Slovensko možnosti zjištění základu daně, a to pomocí skutečných výdajů (daňová evidence či účetnictví) či uplatnění výdajů procentem z příjmů. Rozdílné je však uplatnění paušálních výdajů, které jsou stanoveny ve výši 60 % nezávisle na druh činnosti. Maximální hranice výdajů, které lze uplatnit, je stanovena na 20 000 euro. Kromě toho je uplatnění paušálních výdajů omezeno pro ty subjekty, kteří nejsou plátcem DPH (42).

Nejenže je hranice uplatnění paušálních výdajů o mnohem nižší než v českém systému, snižuje se tak i počet subjektů, kteří by jej mohli využít. V České republice mohou paušální výdaje uplatnit i fyzické osoby, jež jsou registrováni jako plátcí DPH. Důležité je zmínit rozdílné výše sazeb daně z příjmů fyzických osob na Slovensku, které se použijí podle výše příjmu ze samostatné činnosti. Pro fyzické osoby mající příjem pouze ze samostatné činnosti lze použít tři sazby DPFO pro zdaňovací období 2023. Sazba ve výši 15 % se použije tehdy, má-li poplatník příjmy ze samostatné činnosti nepřevyšující částku 49 700 eur. Sazba ve výši 19 % se použije pro část základu daně, která nepřesahuje výši 38 553,01 eur a pokud zdanitelné příjmy za zdaňovací období nepřesáhly 49 790 eur. Třetí možná sazba je ve výši 25 % a použije se v případě základu daně, který přesáhne částku 38 553,01 eur, pokud zdanitelné příjmy za zdaňovací období přesáhly výši 49 790 eur (43).

Na závěr lze tedy poznamenat, že v komparaci možnosti identifikace základu daně a výše sazeb DPFO v České republice a na Slovensku jsou poměrné rozdíly. Nejenže plátcí DPH na Slovensku nemohou použít ke zjištění základu daně výdaje procentem z příjmu, snižuje se i hranice pro uplatnění těchto výdajů. Kromě toho je slovenský daňový systém založen na vyšší sazbě pro vyšší základy daně. Na základě těchto faktů lze usoudit, že je český systém daní o něco mírnější než slovenský, u kterých jsou hranice o mnoho nižší.

6 Závěr

Diplomová práce se zaměřovala na možnosti zjištění základu daně u podnikajících fyzických osob v České republice. Především tedy na identifikaci základu daně pomocí daňové evidence, účetnictvím, uplatnění výdajů procentem z příjmu a v neposlední řadě paušální daně.

Cílem teoretické části byla deskripce základních pojmů týkající se daně z příjmů fyzických osob a jednotlivých variant zdanění. Literární rešerše vytvořila základní přehled o problematice jednotlivých typech evidence podnikatelské činnosti a o samotném výpočtu daňové povinnosti. Identifikace pojmů byla provedena na základě čerpání informací z odborných článků, příslušných zákonů a odborných publikací. Teoretická část mimo jiné zohlednila daňové změny, které přinesl rok 2024.

Praktická část byla věnována samotnému výpočtu splatné daně (či přeplatku na dani) na základě nadefinovaných modelových subjektů dle různé výše obratu, zda je samostatná činnost vykonávána na základě hlavní či vedlejší činnosti a zda je subjekt plátcem či neplátcem DPH. Po výpočtech splatné daně u jednotlivých variant následovala komparace, která z těchto variant je neoptimálnější pro danou fyzickou osobu. Obecně platí, že je daňová evidence využívána tehdy, pokud jsou skutečné výdaje vyšší než v případě uplatnění paušálních výdajů.

Dílním cílem diplomové práce bylo zjištění výdajů/nákladů na administraci daňové povinnosti fyzických osob v České republice. Tohoto cíle bylo dosaženo prostřednictvím dotazníkové šetření, které se mimo jiné zabývalo právě zjištěním časové a výdajové (nákladové) náročnosti evidence podnikatelské činnosti. Na základě výsledků z dotazníkového šetření bylo zjištěno, že nejjednodušší evidencí je v případě paušální daně, u které odpadá veškerá administrativa s účetní agendou. To je z hlediska toho, že fyzická osoba nemusí vést evidenci či podávat přehledy institucím a v neposlední řadě podávat daňové přiznání z DPFO. Naopak nejnáročnější je vedení účetnictví, u které je účetní agenda přenechána externistům. Výše služeb za vedení účetnictví se odvíjí od celkové časové náročnosti, která je v případě účetnictví nejvyšší.

Poslední kapitola analytické části se zaměřila na velikost podnikajících fyzických osob ve vybraných letech, a to dle typu evidence. K dosažení výsledků bylo osloveno Generální finanční ředitelství, které je kompetentní institucí, která může tyto data poskytnout. Rozhovorem bylo zjištěno, že se v České republice neustále zvyšuje počet

podnikajících fyzických osob a nejvyužívanějším způsobem identifikace základu daně je využití tzv. paušálních výdajů. Doplnujícím byl expertní rozhovor s daňovým poradcem Ing. Šlajsem. Tento rozhovor proběhl s cílem zjistit jaké jsou určující faktory při stanovení výše daňových služeb. Ty se odvíjí především od zvoleného způsobu vedení účetní agendy a druhu činnosti dané fyzické osoby.

7 Seznam použitých zdrojů

1. ČSÚ. *Průměrné mzdy - 3. čtvrtletí 2023*. [online]. 2023. [cit. 2024-10-02]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/cricri/prumerne-mzdy-3-ctvrtleti-2023#_ftn1
2. VANČUROVÁ, Alena, Lenka LÁCHOVÁ a Hana ZÍDKOVÁ. *Daňový systém ČR 2020*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2020. ISBN 978-80-7598-887-4.
3. VYCHOPENĚ, Jiří. *Daň z příjmů 2022*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2022. ISBN 978-80-7676-356-2.
4. Finanční správa. *Daň z příjmů: Ostatní*. [online]. [cit. 2023-06-18]. Dostupné z: <https://www.financnisprava.cz/cs/dane/dane/dan-z-prijmu/fyzicke-osoby/ostatni>
5. MACHÁČEK, I. *Fyzické osoby a daň z příjmu*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021. ISBN 978-80-7676-075-2.
6. BERÁNEK, Petr. *Průvodce zákonem o daních z příjmů pro OSVČ: a další poplatníky s dílčím základem v § 7*. Olomouc: ANAG, 2021. ISBN 978-80-7554-318-9.
7. § 420 zákona č. 89/2012 Sb., Nový občanský zákoník
8. MACHÁČEK, Ivan. *Optimalizace daně z příjmů fyzických osob: postupy, jak platit co nejnižší daň*. Olomouc: ANAG, 2019. ISBN 978-80-7554-195-6.
9. Altaxo. *Fyzická osoba*. [online]. [cit. 2023-06-21]. Dostupné z: <https://www.altaxo.cz/zacatek-podnikani/pravo/fyzicka-osoba>
10. Businessinfo. *Živnosti*. [online]. 2022 [cit. 2023-06-21]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/navody/zivnosti-ppbi/2/>
11. Praha1. *Co je a není živnost?* [online]. 2022 [cit. 2023-06-21]. Dostupné z: <https://www.praha1.cz/faq/co-je-a-co-neni-zivnost/>
12. § 3 zákona č. 455/1991 Sb., Zákon o živnostenském podnikání (živnostenský zákon)
13. Jake&James. *Podmínky živnosti: co musíte splňovat, abyste získali IČ?* [online]. 2022 [cit. 2023-06-21]. Dostupné z: <https://www.jake-james.cz/blog/podminky-zivnosti-osvc>
14. § 6 zákona č. 455/1991 Sb., Zákon o živnostenském podnikání
15. Businessinfo. *Podnikání zahraničních osob v ČR* [online]. 2020 [cit. 2023-06-21]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/navody/podnikani-zahranicnich-osob-v-cr-ppbi/2/>
16. Businessinfo. *Druhy živností* [online]. 2022 [cit. 2023-06-30]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/navody/zivnosti-ppbi/3/>

17. Jake&James. *Jak založit živnost? Stačí 3 kroky a jste OSVČ* [online]. 2023 [cit. 2023-06-30]. Dostupné z: <https://www.jake-james.cz/blog/jak-zalozit-zivnost-staci-3-kroky-a-jste-osvc>
18. IDoklad. *IČO, nebo IČ? Co to vlastně je a jak ho získat* [online]. 2021 [cit. 2023-06-30]. Dostupné z: <https://www.idoklad.cz/blog/ico-nebo-ic-co-to-vlastne-je-a-jak-ho-ziskat>
19. VANČUROVÁ, Alena. *Zdanění osobních příjmů*. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2021. ISBN 978- 80-7676-236-7, str. 192
20. Finanční správa. *Daně: daň z příjmů: účetnictví: obecné informace* [online]. [cit. 2023-06-30]. Dostupné z: <https://www.financnisprava.cz/cs/dane/dane/dan-z-prijmu/ucetnictvi/obecne-informace>
21. SKÁLOVÁ, Jana a Anna SUKOVÁ. *Podvojně účetnictví 2023*. Dvacáté deváté vydání. Praha: Grada Publishing, 2023. Účetnictví a daně (Grada). ISBN 978-80-271-3980-4.
22. § 1 zákona č. 563/1991 Sb., Zákon o účetnictví
23. PRÁTOVÁ, Michaela. *Jak nejlépe evidovat svoji podnikatelskou činnost?* Portál. Pohoda [online]. 2022 [cit. 2023-07-5]. Dostupné z: <https://portal.pohoda.cz/pro-podnikatele/jak-zacit-podnikat/ucetnictvi-danova-evidence-pausal/ucetnictvi-versus-danova-evidence-%E2%80%93-hlavni-rozdily/>
24. Finanční správa. *Daně: daň z příjmů: paušální daň: obecné informace* [online]. [cit. 2023-07-05]. Dostupné z: <https://www.financnisprava.cz/cs/dane/dane/dan-z-prijmu/pausalni-dan/obecne-informace>
25. FINANČNÍ SPRÁVA. *Daně: Daň z příjmů: Paušální daň: Informace ke změnám v institutu paušální daně pro roky 2023 a 2024*. [online]. 2023 [cit. 2023-12-07]. Dostupné z: <https://www.financnisprava.cz/cs/dane/dane/dan-z-prijmu/pausalni-dan/informace-k-zakladnim-zmenam-v>.
26. ZRALÝ, Zdeněk. *Stanovení základu daně fyzických osob v roce 2023: jaké příjmy a výdaje ho ovlivňují*. Money [online]. 2023 [cit. 2023-07-05]. Dostupné z: <https://money.cz/novinky-a-tipy/dane/stanoveni-zakladu-dane-prijmu-u-fyzicky-ch-osob/>
27. § 15 zákona č. 586/1992 Sb., Zákon o daních z příjmů

28. ZÍTKOVÁ, Pavlína. *Průměrná mzda: Jak si stojí Praha a kraje v Česku. Medián mezd aktuálně*. E15 finexpert [online]. 2023 [cit. 2023-07-05]. Dostupné z: <https://www.e15.cz/prumerna-mzda-cr-praha>
29. Ministerstvo financí České republiky. *PŘEHLEDNĚ: Které změny přinese rok 2024 nejen pro občany*. [online]. 2023 [cit. 2024-01-05]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/ministerstvo/media/tiskove-zpravy/2023/prehledne-kttere-zmeny-prinese-rok-2024-nejen-pro-o-54178>.
30. HÁJKOVÁ, Gabriela. Měsíc. *Daňové slevy 2023: Co si uplatníte letos a co až příští rok?* [online]. 2023 [cit. 2023-07-10]. Dostupné z: <https://www.mesec.cz/clanky/danove-slevy-2023-co-si-uplatnite-letos-a-co-az-pristi-rok/>
31. § 35 zákona č. 586/1992 Sb., Zákon o daních z příjmů
32. Moneta Money Bank. *Nepřímé daně* [online]. [cit. 2023-07-27]. Dostupné z: <https://www.moneta.cz/slovník-pojmu/detail/neprime-dane>
33. KUČERA, Petr. Peníze.cz. *Daně: DPH: Změny DPH přehledně. Tady je kompletní seznam* [online]. 2023 [cit. 2023-07-27]. Dostupné z: <https://www.moneta.cz/slovník-pojmu/detail/neprime-dane>
34. § 6 Zákon č. 235/2004 Sb., Zákon o dani z přidané hodnoty
35. Seyfor, a. s. Money S3. *Daně: Daně z přidané hodnoty: Plátce DPH OSVČ a jeho povinnosti: kdy se jím stanete?* [online]. 2023 [cit. 2023-07-27]. Dostupné z: <https://money.cz/novinky-a-tipy/dane/od-jakeho-obratu-se-stavate-platcem-dph-registraci/>
36. GOLA, Petr. E15. *Hlavní a vedlejší činnost OSVČ: Daně, zálohy a paušální režim* [online]. 2023 [cit. 2023-12-01]. Dostupné z: <https://www.e15.cz/finexpert/vydelavame/hlavni-a-vedlejsi-cinnost-osvc-dane-zalohy-a-pausalni-rezim-1410461>
37. MULLER, Roman. Hyponamíru. *Pro rok 2024 se zvyšují minimální zálohy OSVČ na sociální a zdravotní pojištění. Jaké částky aktuálně podnikatelé zaplatí a od kdy je třeba výši záloh upravit?* [online]. 2022 [cit. 2023-02-02]. Dostupné z: <https://www.hyponamiru.cz/jak-se-zvysi-minimalni-zalohy-osvc-pro-rok-2024/>
38. Jake&James. *OSVČ na vedlejší činnost: jak si poradit s daněmi a odvody* [online]. 2022 [cit. 2023-12-01]. Dostupné z: <https://www.jake-james.cz/blog/osvc-vedlejsi-cinnost-dane-pojisteni>

39. Česká správa sociálního zabezpečení. *Přehled nejdůležitějších údajů pro sociální zabezpečení pro rok 2024*. [online]. 2023 [cit. 2024-02-02]. Dostupné z: <https://www.cssz.cz/-/prehled-nejdulezitejsich-udaju-pro-socialni-zabezpeceni-pro-rok-2024>
40. SOLAROVÁ, Anna-Karen. *Komparace evidence podnikatelské činnosti u fyzické osoby z pohledu daně z příjmů* [online]. Praha, 2023. [cit. 2024-03-20]. Bakalářská práce. České vysoké učení technické v Praze, Masarykův ústav vyšších studií. Vedoucí práce Jana Nováková. Dostupné z: https://dspace.cvut.cz/bitstream/handle/10467/108521/MU-BP-2023-Solarova-Anna-Karen-BP_2023_Solarova_Anna-Karen.pdf?sequence=-1&isAllowed=y
41. ZEUNEROVÁ, Miroslava. Paušální daň. [online]. Brno, 2023. [cit. 2024-03-20]. Diplomová práce. Masarykova univerzita. Vedoucí práce Michal Radvan. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/wyd1n/Diplomova_prace.pdf
42. Zákon č. 595/2003 Z. z. Zákon o dani z příjmů
43. PUKALOVIČ, Dominika. Podnikajte. *Sadzby dane z príjmov v roku 2022*. [online]. 2022 [cit. 2024-03-20]. Dostupné z: <https://www.podnikajte.sk/dan-z-prijmov/sadzby-dane-z-prijmov-2022>

8 Seznam obrázků, tabulek, grafů a zkratk

8.1 Seznam obrázků

Obrázek 1: Rozhodující faktory při výběru typu evidence	104
---	-----

8.2 Seznam tabulek

Tabulka 1: Rozdělení procentuálního uplatnění výdajů z příjmů	26
Tabulka 2: Měsíční záloha na paušální daň pro rok 2023	28
Tabulka 3: Měsíční záloha na paušální daň pro rok 2024	29
Tabulka 4: Typy slev na dani z příjmů pro rok 2023	32
Tabulka 5: Typy daňového zvýhodnění pro rok 2023	33
Tabulka 6: Výpočet daňové povinnosti při základu daně nepřevyšující 48násobek průměrné mzdy	34
Tabulka 7: Výpočet daňové povinnosti při základu daně převyšující 48násobek průměrné mzdy	35
Tabulka 8: Placení záloh na dani z příjmů fyzických osob	37
Tabulka 9: Plátcovství DPH v jednotlivých variantách vedení podnikatelské činnosti	39
Tabulka 10: Varianty rozdílných poměrů výdajů k příjmům	43
Tabulka 11: Výpočet daňové povinnosti v případě vedení daňové evidence	44
Tabulka 12: Varianty rozdílných poměrů nákladů k výnosům	45
Tabulka 13: Výpočet daňové povinnosti při vedení účetnictví	46
Tabulka 14: Varianty rozdílných poměrů výdajů k příjmům	47
Tabulka 15: Výpočet daňové povinnosti při využití paušálních výdajů	48
Tabulka 16: Komparace daňové povinnosti u jednotlivých možnostech zdanění	49
Tabulka 17: Varianty rozdílných poměrů výdajů k příjmům	51
Tabulka 18: Základy daně pro dané sazby DPFO	52
Tabulka 19: Výpočet daňové povinnosti v případě vedení daňové evidence	53
Tabulka 20: Varianty rozdílných poměrů nákladů k výnosům	54
Tabulka 21: Základy daně pro dané sazby DPFO	55
Tabulka 22: Výpočet daňové povinnosti při vedení účetnictví	56
Tabulka 23: Varianty rozdílných poměrů výdajů k příjmům	57
Tabulka 24: Základy daně pro dané sazby DPFO	58
Tabulka 25: Výpočet daňové povinnosti při využití paušálních výdajů	59
Tabulka 26: Komparace daňové povinnosti u jednotlivých možnostech zdanění	60
Tabulka 27: Přehled možných variant při různých výších příjmů a výdajů	62
Tabulka 28: Varianty rozdílných poměrů výdajů k příjmům	63
Tabulka 29: Výpočet daňové povinnosti při vedení daňové evidence při příjmech nepřevyšující 1 mil. Kč	64
Tabulka 30: Výpočet daňové povinnosti při vedení daňové evidence při příjmech nad 1 mil. Kč	66
Tabulka 31: Varianty rozdílných výších výnosů a nákladů	67
Tabulka 32: Výpočet daňové povinnosti při vedení účetnictví při příjmech do 1 mil. Kč	68
Tabulka 33: Výpočet daňové povinnosti při vedení účetnictví při příjmech nad 1 mil. Kč	70

Tabulka 34: Výše příjmů a výdajů uplatněné procentem z příjmu.....	72
Tabulka 35: Výpočet daňové povinnosti při využití paušálních výdajů při příjmech do 1 mil. Kč	73
Tabulka 36: Výpočet daňové povinnosti při využití paušálních výdajů při příjmech nad 1 mil. Kč.....	75
Tabulka 37: Rozdělení pásma dle variant a platby na daň z příjmu fyzických osob....	77
Tabulka 38: Komparace daňové povinnosti u jednotlivých možnostech zdanění.....	78
Tabulka 39: Rozložení respondentů podle pohlaví	81
Tabulka 40: Rozložení respondentů podle druhu činnosti	81
Tabulka 41: Rozložení respondentů podle druhu živnosti	82
Tabulka 42: Rozložení respondentů dle typu evidence podnikatelské činnosti.....	82
Tabulka 43: Rozložení respondentů podle hlavní a vedlejší činnosti a typu evidence..	83
Tabulka 44: Rozložení respondentů dle výše obrátu	84
Tabulka 45: Rozložení respondentů dle výše obrátu a typu evidence podnikatelské činnosti	84
Tabulka 46: Rozložení respondentů dle toho, zda jsou zaměstnavatelem či nikoli.....	85
Tabulka 47: Rozložení respondentů, kteří zaměstnávají osoby, dle počtu zaměstnanců	86
Tabulka 48: Rozložení respondentů zaměstnávající osoby podle struktury a změn zaměstnanců	86
Tabulka 49: Rozložení respondentů podle plátcovství DPH	87
Tabulka 50: Rozložení respondentů podle počtu dokladů.....	87
Tabulka 51: Rozložení respondentů podle rozsahu dokladů a typem evidence podnikatelské činnosti.....	88
Tabulka 52: Rozložení respondentů podle způsobu vedení účetní agendy	89
Tabulka 53: Rozložení respondentů podle způsobu vedení účetní agendy a typu evidence.....	90
Tabulka 54: Rozložení respondentů podle časové náročnosti vedení účetní agendy	91
Tabulka 55: Rozložení respondentů využívajících služeb externistů a výše těchto služeb	92
Tabulka 56: Rozložení respondentů podle měsíční výše služeb a typu evidence.....	92
Tabulka 57: Rozložení fyzických osob podle typu evidence za období 2017 - 2022	97
Tabulka 58: Meziroční změny v jednotlivých typech vedení podnikatelské činnosti ...	99
Tabulka 59: Rozhodující faktory a jednotlivé typy evidence	105
Tabulka 60: Kvantifikace fyzických osob dle typu evidence, kteří využívají služeb daňového poradce Ing. Šlajse.....	108

8.3 Seznam grafů

Graf 1: Rozložení respondentů podle hlavní a vedlejší činnosti a typu evidence.....	83
Graf 2: Rozložení respondentů dle výše obrátu a typu evidence.....	85
Graf 3: Rozložení respondentů v závislosti na typu evidence a rozsahu dokladů	88
Graf 4: Rozložení respondentů podle způsobu vedení účetní agendy a typu evidence	90
Graf 5: Rozložení respondentů podle výše služeb a typu evidence	93
Graf 6: Rozložení fyzických osob podle typu evidence za období 2017–2022	98

8.4 Seznam použitých zkratek

ČR	Česká republika
D	Poslední známá daňová povinnost
DPFO	Daň z příjmů fyzických osob
DPH	Daň z přidané hodnoty
FO	Fyzická osoba
GFŘ	Generální finanční ředitelství
JRF	Jednotný registrační formulář
MZ	Meziroční změna
OSVČ	Osoba samostatně výdělečně činná
ZDP	Zákon o daních z příjmů
ZDZ	Zamezení dvojího zdanění
ZO	Zdaňovací období

Přílohy

Příloha 1: **Dotazník**

Příloha 2: **Předpoklady a výzkumné otázky v dotazníkovém šetření**

Příloha 3: **Stanovené otázky k expertnímu rozhovoru č. 1**

Příloha 4: **Stanovené otázky k expertnímu rozhovoru č. 2**

Příloha 1: Dotazník

Dobrý den,

jmenuji se Simona Švarcová a jsem studentkou 2. ročníku magisterského studia na České zemědělské univerzitě v Praze. Dotazníkové šetření slouží pro účely mé diplomové práce s názvem Možnosti zdanění podnikajících fyzických osob v ČR. Touto formou bych Vás poprosila o věnování Vašeho času k vyplnění následujícího dotazníku. Dotazník obsahuje 13 otázek a veškeré odpovědi jsou zcela anonymní.

Děkuji Vám za Váš čas a ochotu při vyplnění dotazníku.

Bc. Simona Švarcová

Název: Zjištění náročnosti evidence podnikatelské činnosti u podnikající fyzické osoby

1. Jste? (Vyberte jednu odpověď)

- a) Žena
- b) Muž

2. Podnikatelskou činnost/i vykonáváte na základě? (Vyberte jednu odpověď)

- a) Hlavní činnosti
- b) Vedlejší činnosti

3. Podnikáte na základě? (Vyberte jednu nebo více odpovědí)

- a) Živnosti volné
- b) Živnosti řemeslné
- c) Živnosti vázané
- d) Živnosti koncesované
- e) Podnikám na základě zvláštních předpisů

4. Podnikatelskou činnost zaznamenáváte pomocí? (Vyberte jednu odpověď)

- a) Daňové evidence
- b) Účetnictví
- c) Využívám výdaje procentem z příjmů (eviduji jen příjmy)
- d) Jsem v režimu paušální daně

5. Jaký je Váš roční obrat? (Vyberte jednu odpověď), pozn. obratem se rozumí suma peněz, které obdrží fyzická osoba/firma za určité období (za vykonané služby či dodané výrobky/materiál atd.)

- a) 0 – 200 000 Kč
- b) 200 001 – 500 000 Kč
- c) 500 001 – 1 000 000 Kč
- d) 1 000 001 – 2 000 000 Kč
- e) 2 000 001 – 5 000 000 Kč
- f) více jak 5 000 000 Kč

6. Zaměstnáváte osoby? (Vyberte jednu odpověď)

- a) Ne*
- b) Ano

* Pokud jste na otázku č. 6 odpověděl/a „NE“ na otázku č. 7 a č. 8 neodpovídejte.

7. Jaký je počet Vašich zaměstnanců? (Vyberte jednu odpověď)

- a) Počet zaměstnanců je do 5 osob
- b) Počet zaměstnanců je od 6 do 15 osob
- c) Počet zaměstnanců je vyšší jak 15 osob

8. Mění se struktura Vašich zaměstnanců? (Vyberte jednu odpověď), pozn. jedná se především o časté uzavírání pracovních smluv, ukončení pracovního poměru a jiné změny týkající se zaměstnanců. Změny a struktura se vztahuje k měsíčnímu období.

- a) Struktura je neměnná a nedochází k častým změnám
- b) Struktura a změny jsou velmi proměnlivé a časté

9. Jste plátcem DPH? Pokud ano, jste plátcem měsíčním či čtvrtletním? (Vyberte jednu odpověď)

- a) Ne
- b) Ano - měsíční plátce
- c) Ano - čtvrtletní plátce

10. Jaký je rozsah dokladů z Vaší podnikatelské činnosti? (Vyberte jednu odpověď), pozn. jedná se tedy o faktury (vystavené/přijaté), pokladní doklady (příjmové, výdajové) a jiné doklady související s Vaší podnikatelskou činností.

- a) 0 - 100 dokladů za rok
- b) 101 - 200 dokladů za rok
- c) 201 - 400 dokladů za rok
- d) 401 - 600 dokladů za rok
- e) 600 a více dokladů za rok

11. Účetní agendu vedete sám/a či využíváte externistu? (Vyberte jednu odpověď)

- a) Sám/sama si vedu svoji podnikatelskou činnost bez účetního programu*
- b) Sám/sama si vedu svoji podnikatelskou činnost s účetním programem*
- c) Využívám služeb externistů (účetní, daňový poradce)**

* Pokud jste na otázku č. 11 odpověděl/a za „a) či b)“, odpovězte dále jen na otázku č. 12.

** Pokud jste na otázku č. 11 odpověděl/a za „c)“, odpovězte dále jen na otázku č. 13.

12. Pokud zaznamenáváte svoji podnikatelskou činnost sami, kolik času Vám evidence zabere? (Vyberte jednu odpověď)

- a) Průměrně do 35 hodin měsíčně
- b) Průměrně 36 až 100 hodin měsíčně
- c) Průměrně 101 až více hodin měsíčně

13. V návaznosti na otázku, zda využíváte služeb externistů, jaká je výše daňových služeb za měsíc? (Vyberte jednu odpověď)

- a) 0 - 2 500 Kč
- b) 2 501 - 5 000 Kč
- c) 5 001 - 7 500 Kč

- d) 7 501 - 9 000 Kč
- e) 9 001 - 11 500 Kč
- f) více jak 11 500 Kč

Příloha 2: Předpoklady a výzkumné otázky v dotazníkovém šetření

Předpoklad č. 1: Osoby, které si sami vedou účetní agendu bez účetního programu, uplatňují především výdaje procentem z příjmu a paušální daň a časová náročnost se pohybuje do 35 hodin měsíčně.

Předpoklad č. 2: Fyzické osoby podnikající na základě vedlejší činnosti preferují způsob zjištění základu daně pomocí výdajů procentem z příjmu a nevyužívají tak služeb externistů.

Předpoklad č. 3: Fyzické osoby využívají služeb externistů, pokud zaměstnávají osoby, rozsah z dokladů je více jak 201 dokladů a jsou plátcem DPH.

Kromě těchto předpokladů je součástí tohoto výzkumu odpovědět na výzkumné otázky, které rozšiřují samotné vyhodnocení dotazníkové šetření. Díky těmto otázkám je možné předpoklady vyvrátit či potvrdit. Je zřejmé, že typ evidence (daňová evidence, účetnictví, paušální výdaje a režim paušální daně) má významný vliv na mnoho skutečností. Následující otázky tak analyzují skutečnosti týkající se právě typu evidence podnikatelské činnosti. Jedná se tedy o otázky:

1. Jaký typ evidence převládá u samostatné činnosti hlavní versus vedlejší?
2. Jaký typ evidence převládá u různých výších obratu?
3. Jaký typ evidence je upřednostňován u jednotlivých rozsahů dokladů z podnikatelské činnosti?
4. Jaký typ evidence převládá u fyzických osob využívající externisty v porovnání u osob, které svou činnost administrují sami?
5. Kolik zaplatí fyzické osoby za služby externistů dle typu evidence podnikatelské činnosti?

Příloha 3: Stanovené otázky k expertnímu rozhovoru č. 1

Výzkumné otázky jsou označené jako „ VO_n “, kde n = pořadí otázek (1 - 4) a odpovědi na tyto otázky jsou označené jako O_n , kde n = číslo odpovědi k dané otázce (1 - 4).

VO_1 : Jaký je počet podnikajících osob, jež vedly či uplatňovaly v roce 2022:

- a) daňovou evidenci
- b) účetnictví
- c) výdaje procentem z příjmu
- d) paušální daň

VO_2 : Změnily se statistiky v bodě č.1 výrazněji oproti předchozím 6 letům? (2017-2022)

VO_3 : Je zájem o paušální daň na rok 2022 vyšší oproti roku 2021?

VO_4 : Pro rok 2023 byly ohlášeny změny v paušální dani, především rozdělení na 3 pásma. Projevila se tato změna v počtu přihlášených k paušální dani?

Příloha 4: Stanovené otázky k expertnímu rozhovoru č. 2

Výzkumné otázky jsou označené jako „ VO_n “, kde n = pořadí otázek (1 - 9) a odpovědi na tyto otázky jsou označené jako O_n , kde n = číslo odpovědi k dané otázce (1 – 9).

První okruh výzkumných otázek:

VO_1 : Jaké jsou aktuální nebo nedávné změny v daňových předpisech, které mohou ovlivnit nejen Vaše klienty?

VO_2 : Jak pomáháte klientům optimalizovat své daňové povinnosti?

VO_3 : Jaké jsou rozhodující faktory při výběru typu evidence pro podnikající fyzickou osobou?

VO_4 : Jakým způsobem pomáháte minimalizovat daňové zatížení?

VO_5 : Jak pomáháte klientům maximalizovat jejich daňové výhody?

VO_6 : Jaké vidíte aktuální trendy v oblasti daňového poradenství?

Druhý okruh výzkumných otázek:

VO_7 : Jaké jsou faktory určující výši daňových služeb?

VO_8 : Jaká je průměrná výše daňových služeb u všech klientů (resp. FO), kterým zpracováváte účetní agendu? (za měsíc)

Třetí okruh výzkumných otázek:

VO_9 : Jaký je celkový počet klientů (FO), kterým poskytujete své služby? Kolik z nich vede daňovou evidenci, účetnictví či uplatňují výdaje procentem z příjmu?